

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG EN JAARREKENING	3
Inleiding en verantwoording	5
JAARVERSLAG	9
1 Bestuur en organisatie	11
2 De programma's	15
2.1 Wonen & Gebiedszaken	16
2.2 Demografie & Leefbaarheid	22
2.3 Bestuurszaken	27
2.4 Economie & Maatschappij	32
2.5 Infrastructuur & Milieu	42
2.6 Dienstverlening & Ondersteuning	50
3 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	54
4 Paragrafen	60
4.1 Lokale heffingen	61
4.2 Risicobeheersing en weerstandsvermogen	68
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	75
4.4 Financiering	80
4.5 Bedrijfsvoering	85
4.6 Rechtmatigheid	90
4.7 Verbonden partijen	92
4.8 Grondbeleid	103
4.9 Demografische ontwikkelingen	105
4.10 Interbestuurlijk Toezicht	109
JAARREKENING	117
5 Balans en toelichting	118
5.1 Balans per 31 december	118
5.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	120
5.3 Toelichting op de balans	126
6 Overzicht van baten en lasten	153

7	Overzicht van incidentele baten en lasten	157
8	Programma's plus toelichting	161
8.1	Wonen & Gebiedszaken	162
8.2	Demografie & Leefbaarheid	164
8.3	Bestuurszaken	165
8.4	Economie & Maatschappij	166
8.5	Infrastructuur & Milieu	168
8.6	Dienstverlening & Ondersteuning	170
8.7	Kostenplaatsen	171
9	WNT-verantwoording	173
10	Algemene dekkingsmiddelen	175
11	Staat verloop kapitaaluitgaven	180
12	Overige gegevens	182
12.1	SISA-bijlage	183
12.2	Controleverklaring	187
13	Bestemming resultaat en aanvullende voorstellen	188
	Betekenis gebruikte afkortingen	192

Bijlagen

- 1 Geactiveerde kapitaaluitgaven
- 2 Langlopende geldleningen
- 3 Reserves en voorzieningen
- 4 Berekening omslagpercentage
- 5 Verloop grondexploitaties
- 6 Investerings- en financieringen
- 7 Speerpunten van beleid 2013 en voorgaande jaren
- 8 Risico's en weerstandsvermogen
- 9 EMU saldo
- 10 Kerngegevens en financiële structuur

JAARVERSLAG EN JAARREKENING

Inleiding en verantwoording

Algemeen

Met dit document legt de gemeente Eemsmond de meetlat langs de Programmabegroting 2015 en bestuursrapportages (voorjaarsrapportage, najaarsrapportage en de decemberrapportage). Met de jaarrekening kijken we naar “wat hebben we bereikt” en hoe hebben we dit verantwoord. Het jaar 2015 wordt in financiële zin afgesloten. In de diverse hoofdstukken en paragrafen wordt verantwoord over het gevoerde beleid en de financiële gevolgen die dit heeft gehad.

Saldo en saldoverloop jaarrekening 2015

De jaarrekening 2015 laat een positief saldo zien van € 31.806. Dit saldo is een positieve afwijking van de uitgaven ten opzichte van de budgetten die voor het laatst zijn bijgesteld in de decemberrapportage.

Het jaar 2015 begon in financiële zin vol onzekerheden die voornamelijk voortkwamen uit de decentralisaties Jeugd en WMO. Onzeker was of de rijksmiddelen wel toereikend zouden zijn om alle taken naar behoren uit te kunnen voeren. De gemeente heeft derhalve enige voorzichtigheid betracht in de begroting 2015 door deze conservatief op te stellen.

Nu het eerste jaar voorbij is kan de balans op worden gemaakt. De gemeente Eemsmond heeft op beide domeinen geld overgehouden in 2015. Dit geldt wordt toegevoegd aan de reserves ‘Decentralisatie’ en blijft daarmee beschikbaar voor de (jeugd)zorg. Hiermee worden de middelen niet voor overige gemeentelijke taken ingezet.

Een verklaring waarom veel geld is overgehouden en waarom de overschotten niet eerder zijn gerapporteerd zijn staat in hoofdlijnen hieronder opgenomen.

- Ten tijde van het opstellen van de begroting waren geen recente gegevens voorhanden wat betreft aantallen cliënten en de hiermee gepaard gaande kosten. De begroting is wel op basis van deze niet-recente gegevens opgesteld. Achteraf gezien vallen de aantallen en kosten lager uit.
- De decentralisaties zouden in financiële zin geen inbreuk mogen doen op de gemeentelijke begroting. Budgetneutraliteit heeft er toe geleid dat er op onderdelen conservatieve ramingen zijn opgesteld om eventuele tegenvallers binnen de begroting op te kunnen vangen.

- Gedurende het jaar is de administratie aan zowel de zijde van de gemeente als de administratie van ketenpartners (o.a. SVB) niet op orde geweest. Dit heeft er toe geleid dat er tussentijds onvoldoende betrouwbare gegevens waren om financieel bij te sturen.

De overschotten voor het jaar 2015 bedragen voor de decentralisatie Jeugdwet € 409.620 en voor de decentralisatie WMO € 593.751. Dit saldo betreft het verschil tussen de verkregen rijksmiddelen en de direct aan de decentralisatie toegerekende kosten. Dit betekent dat de uitgaven inzake de 'beleidsagenda Sociaal Domein' waarvoor eigen middelen zijn geraamd in 2015 volledig gedekt zijn vanuit de rijksmiddelen. De werkzaamheden die zijn uitgevoerd door de formatie die reeds vóór 2015 werkzaam was bij de gemeente zijn niet toegerekend. Hierbij moet gedacht worden aan ondersteunende functies (klantcontactcentrum), juridische zaken (commissie beroep en bezwaar).

Naast de decentralisaties wordt het resultaat 2015 in negatieve zin beïnvloed door het treffen van een voorziening van € 2 miljoen inzake de gemeentelijke bijdrage aan de realisatie van de spoorlijn voor personenvervoer tussen Roodeschool en de Eemshaven. Deze last is in 2015 verwerkt aangezien de overeenkomst eind 2015 is ondertekent. De verslaggevingvoorschriften schrijven voor dat deze verplichting opgenomen dient te worden. De raad heeft reeds in eerdere besluitvorming (voorgaande jaren) dit bedrag gereserveerd, waardoor het opgenomen stond in een bestemmingsreserve. Als gevolg van het treffen van de voorziening zal in 2016 voorgesteld worden de bestemmingsreserve ter grootte van € 2.000.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve.

Naast de voornoemde onderwerpen wordt het jaarrekeningresultaat in belangrijke mate bepaald door onderstaande posten, waarbij de afwijking tussen realisatie en begroot groter dan € 50.000 is. In hoofdstuk 8 en 10 zijn (meer in detail) de onder- en overschrijdingen (+ of - € 20.000 en meer) toegelicht.

Rekening 2015		(-/ is nadelig t.o.v. begroting)
Decentralisatie WMO		
Lagere besteding op WMO-budget 3D - o.a. onderdeel mantelzorg, WTCG/CER	€ 574.000	
Lagere bestedingen PGB onderdeel WMO 18+ (begeleiding) t.o.v. voorzichtig opgestelde raming)	€ 128.000	
Verantwoording kosten beleidsagenda t.l.v. decentralisatie WMO	-€ 97.000	
Overige verschillen decentralisatie WMO, kleiner dan € 50.000 (per saldo)	-€ 11.000	
subtotaal	€ 594.000	
Decentralisatie Jeugdwet		
Lagere bestedingen PGB onderdeel Jeugdwet (t.o.v. voorzichtig opgestelde raming)	€ 537.000	
Verantwoording kosten beleidsagenda t.l.v. decentralisatie Jeugdwet	-€ 119.000	
Overige verschillen decentralisatie Jeugdwet, kleiner dan € 50.000 (per saldo)	-€ 8.000	
subtotaal	€ 410.000	
Overige WMO-posten		
Eenmalige baat a.g.v. verkoop van WMO-hulpmiddelen	€ 245.000	
Lagere bestedingen PGB onderdeel WMO Huishoudelijke ondersteuning t.o.v. voorzichtig opgestelde raming)	€ 90.000	
subtotaal	€ 335.000	
Participatiewet		
Voordelig saldo inkomsten en uitgaven aangaande uitkeringen (BUG)	€ 156.000	
Lagere bijdrage in het exploitatietekort van Ability	€ 145.000	
Nadelig saldo inkomsten en uitgaven aangaande uitkeringen zelfstandigen (BBZ)	-€ 59.000	
subtotaal	€ 242.000	
Overige afwijkingen > € 50.000		
Dotatie aan de voorziening inzake de bijdrage inzake realisatie doortrekken spoorlijn personenvervoer Roodeschool - Eemshaven (was opgenomen in reserve)	-€ 2.000.000	
Begrotingstechnisch voordeel op bedrijfsvoeringskosten (apparaatskosten) met betrekking tot de afdeling sociale zaken (uitkeringen)	€ 272.000	
Door de verantwoording van de alle kosten van de beleidsagenda sociaal domein 2015 t.l.v. de rijksmiddelen, is er een voordeel op de hiervoor beschikbaar gestelde middelen uit de algemene reserve.	€ 258.000	
Hogere baat OZB niet-woningen (abusievelijk niet in begroting opgenomen)	€ 201.000	
Extra dotatie aan de voorziening voor dubieuze debiteuren	-€ 145.000	
Hogere uitgaven bestemmingsplannen Eemshaven	-€ 87.000	
Lagere loonkosten a.g.v. (ten dele) niet invullen van vacature ruimte	€ 75.000	
Per saldo lagere inhuurkosten dan geraamd	€ 71.000	
Lagere uitkering gemeentefonds (a.g.v. bijstelling van parameters)	-€ 60.000	
Niet ingezette GIDS-middelen (voorstel overheveling naar 2016)	€ 57.000	
Overige verschillen, kleiner dan € 50.000 (per saldo)	-€ 191.000	
Totaal	€ 32.000	

JAARVERSLAG

1 Bestuur en organisatie

Samenstelling gemeenteraad

Politieke partij	Aantal zetels rekening 2015	Wethouders
Gemeentebelangen	5	1
PvdA	2	
CDA	3	1
ChristenUnie	2	1
D66	1	
SP	3	1
VVD	1	
Totaal	17	4

Samenstelling college van burgemeester en wethouders

		Aantal fte's	
		Begroting 2015	Rekening 2015
M. van Beek	> burgemeester	1,00	1,00
T. Berends	> wethouder	0,60	0,60
H.K. Bouman	> wethouder	0,85	0,85
H.G.A. Sienot	> wethouder	0,85	0,85
S. Herkströter	> wethouder	0,85	0,85
B.L. Meijer	> secretaris	1,00	1,00

Portefeuille burgemeester M. van Beek

- algemeen bestuurlijke en juridische zaken
- beleidscoördinatie (inclusief gaswinningdossier en herindeling)
- communicatie (inclusief publieksbalie/klantcontactcentrum)
- economische zaken
- openbare orde en veiligheid (inclusief handhaving)
- personeel en organisatie

Portefeuille wethouder H.K. Bouman (loco-burgemeester)

- jeugd- en jongerenwerk (inclusief decentralisatie jeugdzorg en Passend Onderwijs)
- verkeer en vervoer
- sport
- onderwijs (inclusief huisvesting)
- beheer openbare ruimte

- accommodatiebeheer (inclusief dorpshuizen en sportaccommodaties)

Portefeuille wethouder H.G.A. Sienot

- ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
- vergunningverlening
- kunst en cultuur
- grondbedrijf
- milieu
- welzijn

Portefeuille wethouder S. Herkströter

- Wet maatschappelijke ondersteuning (inclusief decentralisaties)
- maatschappelijk werk
- sociale zaken, re-integratie en werkgelegenheid
- volksgezondheid

Portefeuille wethouder T. Berends

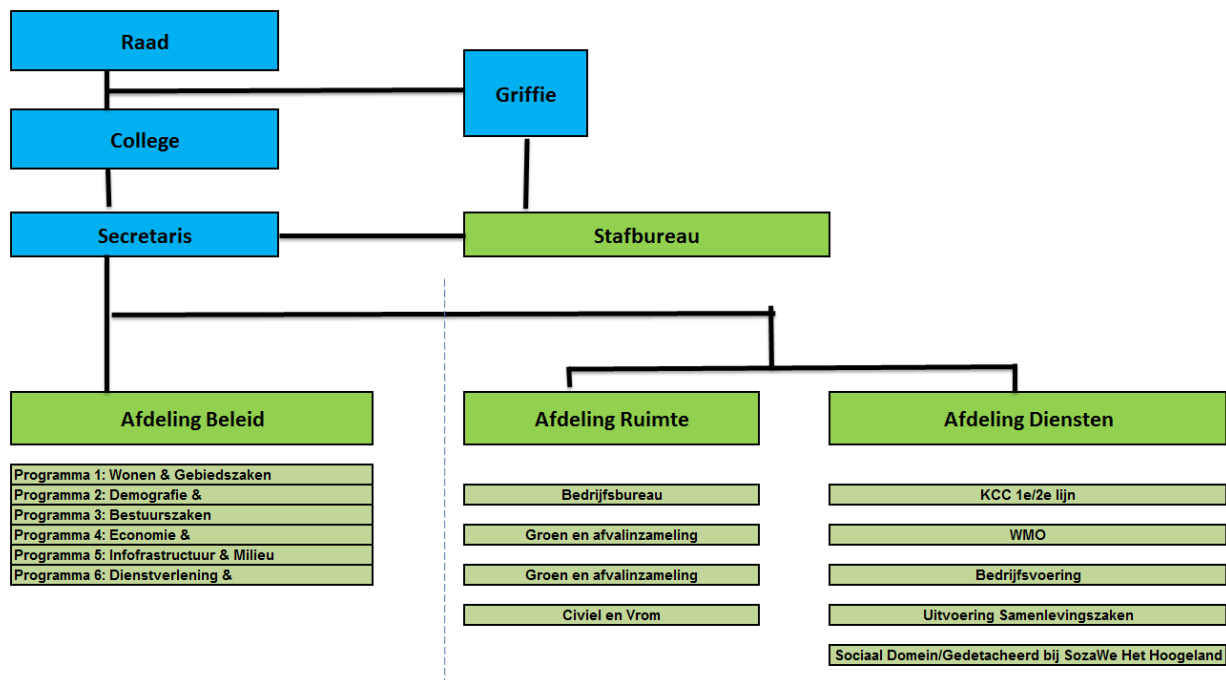
- Financiën
- Recreatie & toerisme
- Automatisering

Organisatie

Personeel	Aantal fte per fulltime werkweek		
	Begroting		
	Rekening 2014	(primair) 2015	Rekening 2015
Secretaris	1,00	1,00	1,00
Griffie	1,44	1,44	1,44
EZ-bureau	1,67	1,67	1,67
Afdeling Staf	9,78	9,39	9,56
Afdeling Beleid	20,37	19,70	19,67
Afdeling Diensten	57,01	53,97	60,57
Afdeling Ruimte	48,97	51,01	49,75
	140,24	138,18	143,66

	Salariskosten (in €)	Per fte (in €)
2012	7.355.585	57.996
2013	7.603.924	55.629
2014	8.207.837	58.527
2015	8.326.584	57.960

Onderstaand treft u een organogram aan van de gemeente Eemmond.

2 De programma's

Indeling programma's

De indeling van de programma's is als volgt:

1. Wonen & Gebiedszaken
2. Demografie & Leefbaarheid
3. Bestuurszaken
4. Economie & Maatschappij
5. Infrastructuur & Milieu
6. Dienstverlening & Ondersteuning

Opzet programma's

Al een aantal jaren werken wij met dezelfde opzet voor begroting en jaarverslag. In de begroting worden drie vragen uitgewerkt, te weten:

- *“Wat willen we bereiken?”;*
- *“Wat gaan we daarvoor doen?”;*
- *“Wat mag dat kosten?”.*

In het jaarverslag gaat het om de volgende vragen:

- *“Wat hebben we bereikt?”;*
- *“Wat hebben wij daarvoor gedaan?”;*
- *“Wat heeft het gekost?”.*

Hiermee willen wij inzichtelijk maken of wij de doelstellingen uit de begroting hebben gehaald en welke ambities zijn waargemaakt.

Met een opsomming van de speerpunten en investeringen geven wij aan wat wij daarvoor hebben gedaan. In het jaarverslag hebben wij ons beperkt tot een korte weergave van de belangrijkste zaken die in 2015 zijn gerealiseerd. Verwezen wordt naar een verdere uitwerking in de bijlagen.

De laatste vraag die wordt beantwoord is: *“Wat heeft het gekost?”.*

Daarin worden de totale lasten en baten vermeld die bij het programma horen. Waar een overschrijding van het programmabudget plaatsvindt, is een korte toelichting gegeven. Voor een analyse van de verschillen tussen de begroting na wijziging en de gerealiseerde cijfers 2015 wordt verwezen naar de toelichtingen op de programma's in de jaarrekening.

2.1 Wonen & Gebiedszaken

Het programma Wonen & Gebiedszaken richt zich op activiteiten rond ruimtelijke ontwikkeling en volkshuisvesting. Het programma ondersteunt nieuwe initiatieven en bestaande trajecten rond bijvoorbeeld het opstellen, actualiseren en (digitaal) beschikbaar stellen van bestemmingsplannen.

Ten aanzien van volkshuisvesting is het programma gericht op maatregelen voor het op peil houden van de woon- en leefomgeving van onze inwoners. Daarvoor zijn programma's voor de woningmarkt opgenomen en wordt er vanuit het Bestuursakkoord Eemsdelta een gezamenlijke aanpak gehanteerd voor de aansluiting van vraag en aanbod vanuit wonen en voorzieningen.

Het beleid van Eemsmond voor deze programmaliijn is vastgelegd in:

- Ontwikkelingsvisie Eemsdelta;
- Identiteitsstudies van zes dorpen;
- Kaderstellende notitie Wonen;
- Woon- en leefbaarheidsplan;
- Welstandsnota;
- Nota Cultuurhistorisch erfgoed;
- Grondbeleid.

(Beleids) ontwikkelingen

Op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling wordt een aantal activiteiten ondernomen. In samenwerking met de DEAL-gemeenten en de provincie is de Ontwikkelingsvisie Eemsdelta vormgegeven. De uitvoering van het Woon- en leefbaarheidsplan zal waarschijnlijk worden gekoppeld aan de ontwikkelingen die vanuit de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) prioriteit krijgen in het kader van veiligheid.

Het in 2014 gestarte onderzoek naar de ontwikkeling van het centrum zal leiden tot een start van de uitvoering, waarbij cofinanciering zal worden gevraagd bij de provincie. Daarnaast worden er doorlopend bestemmingsplannen voorbereid en geactualiseerd.

Wat hebben wij bereikt?

Bestemmingsplan Eemshaven

De Notitie reikwijdte en Detailniveau voor de Eemshaven heeft ter inzage gelegen. Op dit moment worden geen formele stappen in het proces genomen daar eerst de uitkomsten (in concept) van de Structuurvisies van de Provinciale Omgevingsvisie en die van de Regionale Gebiedsvisie moeten worden afgewacht. Daar deze een vertraging hebben opgelopen kan de procedure voor het voorontwerp bestemmingsplan eind 2016 worden voortgezet.

Bestemmingsplan uitbreiding Eemshaven

De 1ste fase van de uitbreiding Eemshaven zuidoost is door uw raad vastgesteld. De procedure voor de 2de fase heeft nog geen vervolg kunnen krijgen vanwege de uitkomsten van de beide Structuurvisies.

Bestemmingsplan Helihaven

De procedure voor de realisatie van een helihaven in de Oostpolder wordt niet voortgezet. Op basis van het collegeprogramma van GS is de keuze nu gevallen voor een locatie op de noordwest punt van de Eemshaven. Het gevolg van deze keuze is dat er twee turbines komen te vervallen, die echter weer gerealiseerd kunnen worden op de beide strekdammen van de Eemshaven.

Actualiseren bestemmingsplannen

In 2015 zijn de bestemmingsplannen Uithuizen en Warffum geactualiseerd en afgerond. De vaststelling van de plannen door de gemeenteraad heeft in januari 2016 plaatsgevonden.

Bestemmingsplan Buitengebied, partiële herziening

De partiële herziening van het bestemmingsplan Buitengebied is afgerond en vastgesteld door de gemeenteraad in oktober 2015. Het bestemmingsplan is inmiddels onherroepelijk.

Glastuinbouw

Ten gevolge van het collegeprogramma van GS is het glastuinbouw gebied in de Provinciale Omgevingsvisie als zoekgebied geschrapt. GS wilden niet allerlei beperkingen opgelegd hebben op allerlei locaties, daarom wordt ook de buizenzone vanaf de Eemshaven naar Delfzijl uit de Omgevingsvisie gehaald. Wel is met GS afgesproken dat wanneer er zich een serieuze gegadigde meldt de procedure weer wordt opgepakt en vervolgd of opnieuw gestart.

Facetbestemmingsplan karakteristieke gebouwen

De inventarisatie van karakteristieke gebouwen heeft plaatsgevonden. Er is uitgebreid overleg geweest over de wijze waarop je de karakteristieke kenmerken zou kunnen vastleggen. Tegelijkertijd moet ook rekening gehouden worden met de technische staat van de gebouwen als gevolg van aardbevingen. In het meerjarenprogramma van de Nationale Coördinator wordt gesproken van een inventarisatie en een waardebeoordeling van het cultureel erfgoed. In het ontwerp van de nieuwe Omgevingsvisie sluit de provincie zich daarbij aan en wil dit provinciebreed maken. Dit alles heeft er toe geleid dat nog niet gekozen is voor het in procedure brengen van een regeling voor karakteristieke gebouwen. Wel heeft de raad een voorbereidingsbesluit genomen om de sloop van panden binnen de gemeente vergunningsplichtig te kunnen maken.

Windenergie

Voor de Emmapolder wordt de RCR gevolgd en voor de Oostpolder een PCR. Voor zuidoost, met uitzondering van de primaire zeewaterkering is gemeente bevoegd. Tot nu toe is regelmatig overleg met vertegenwoordigers van de omwonenden over de besteding van een in het leven te roepen Windfonds. Met de initiatiefnemers zijn afspraken gemaakt en schriftelijk vastgelegd over Windfonds, participatie en repowering.

Leidingstraat

De leidingstraat vanaf de Eemshaven naar Delfzijl wordt verwijderd uit de Provinciale Omgevingsvisie.

380 kV leiding

TenneT heeft het voornemen een 380 kV verbinding te realiseren. De procedure valt onder de RCR. Het voorontwerp inpassingplan heeft inmiddels ter inzage gelegen.

Intergemeentelijke structuurvisie

De NRD voor de regionale gebiedsvisie voor Eemsmond en Delfzijl heeft inmiddels ter inzage gelegen. Het voornemen was om eind 2015 ook reeds het MER ter inzage te leggen. Dit is niet gerealiseerd daar er toch een aantal knelpunten zijn met betrekking tot geluid, geur en EV. De vertraging is inmiddels 9 maanden.

Woningvoorraad

De opgave voor de woningmarkt in Eemsmond is samen met de woningbouwcorporaties gerealiseerd. In het Woon- en Leefbaarheidsplan van de Eemsdelta staan de herstructureringsopgaven opgenomen.

In 2015 is de inbreng vanuit Eemsmond samen met de Nationaal Coördinator Groningen geborgd in het meerjarenprogramma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2016-2020'. Tevens is de pilot H3V (Verbeteren, Verduurzamen en Versterken) van de woningbouwcorporaties van start gegaan in Eemsmond. Dit heeft geresulteerd in tien 'Nul op de Meter & aardbevingbestendig' woningen. Met instrumenten als het meerjarenprogramma, H3V, PGA-contouren die van invloed zijn op de totale woningvoorraad is samen met de DAL gemeenten en corporaties een Regionaal Prestatiekader opgesteld. In het regionale kader staan afspraken over thema's als betaalbaarheid & beschikbaarheid, energiezuinigheid, aardbevingsproblematiek et cetera. In 2016 krijgt de (omvangrijke) versterkingsoperatie en de uitvoering van vernieuwing, verkleining en verbetering van de woningvoorraad een vervolg. Dit geldt ook de prestatieafspraken. In 2015 zijn ook projectplannen ingediend bij de Dialoogtafel in relatie tot ontwikkelingen aan de Maarweg in Uithuizen en 'City Theater 538'.

Rotte Kiezen

In 2015 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar excessen in het centrum van Uithuizen, en zijn in de overige dorpen een vijftiental verpauperde panden in de andere dorpen beoordeeld. Dit onderzoek is uitgevoerd door Libau naar aanleiding van een mogelijke aanscherping van de welstandsnota. Uiteindelijk is geconstateerd dat er weinig 'echte' excessen zijn, maar dat het voor een aantal panden wel vijf voor twaalf is. Tijdens een informatieavond voor de raad is een presentatie gegeven hoe met (toekomstige) excessen kan worden aangegeven. Geconstateerd is dat om rotte kiezen te kunnen aanpakken er twee wegen kunnen worden bewandeld: via het traject van handhaving of via het traject van overleg met de betrokken eigenaren. Voor het traject van handhaving wordt de welstandnota aangepast door middel van de excessenregeling. De praktijk is echter dat handhaving een langdurige procedure is, en niet altijd effectief. Bovendien moet het voor een ieder duidelijk zijn dat het gaat om een exces. Het moet ook door de omgeving als een duidelijk exces worden ervaren, daarbij gesteund door Libau. In het kader van Gronings Gereedschap kunnen 'rotte kiezen' in aanmerking komen voor een meer bredere aanpak, waarbij ook nadrukkelijk naar de omgeving gekeken wordt. Er zijn in 2015 geen concrete projecten gestart.

Ontwikkeling 538

De (her)ontwikkeling van 538 is in een afrondend stadium. Het ontwerp is bijna geheel afgerond en positief ontvangen door omwonenden en belanghebbenden. Er is een positief welstandsadvies. Op dit moment wordt gewerkt aan de aardbevingsbestendigheid van het gebouw.

Daarnaast loopt een subsidieaanvraag bij de Nationaal Coördinator. Doel is om een koppeling te maken tussen het parkeerterrein bij "Kids2B", de Menkemahof en de Leeuwstraat.

Visie Regionaal Centrum en Centrumdorpen.

Uithuizen is het regionale centrum van het Hoogeland. Om deze centrumfunctie te versterken is het noodzakelijk om te blijven investeren in de kwaliteit. In 2015 is de visie op het regionaal centrum Uithuizen vastgesteld. De uitwerking van de beleidskaders heeft in vier werkgroepen plaatsgevonden. In deze werkgroepen zijn de verschillende belanghebbenden vertegenwoordigd, waaronder ondernemers en bewoners. De werkgroepen zijn: verkeer, ondernemers, Blink en supermarkten. De uitgewerkte plannen voor de centrumontwikkeling van Uithuizen worden voorgelegd aan de raad. De raad wordt verzocht om middelen beschikbaar te stellen. De plannen zullen worden voorgelegd aan de bewoners en belanghebbenden. Vervolgens zal de provincie worden gevraagd om een subsidie beschikbaar te stellen.

In 2015 is gestart met het ontwikkelen een dorpsvisie voor Uithuizermeeden. Betrokken zijn de bewoners en ondernemers. Planning is om de visie in 2016 verder uit te werken.

Miniwindturbines

Het voorontwerp-bestemmingsplan heeft in 2015 ter inzage gelegen in het kader van de inspraak en het plan is opgestuurd naar de provincie en het Waterschap. Dit heeft geleid tot 7 inspraak- en overlegreacties. Het bestemmingsplan mini-windturbines zal in 2016 worden afgerond.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderstaande investering is in 2015 aangemerkt als afgerond:

- De investering startersleningen kent een doorlopend karakter. Het betreft immers een 'revolving fund'. Ultimo 2015 was de leningportefeuille 816.000 groot. Het totale investeringskrediet bedraagt 1.000.000. Aangezien het hier om een doorlopende investering gaat wordt deze aangemerkt als afgerond. Dat betekent dat hierover niet meer specifiek wordt gerapporteerd middels de sjablonen zoals opgenomen in het bijlagenboek. Het krediet blijft beschikbaar voor het doel waarvoor het is ingesteld.

Wat gaan we nog doen?

De volgende beleidsspeerpunten krijgen een vervolg in 2016:

- beleidsspeerpunt bestemmingsplan uitbreiding Eemshaven, uitbreiding Zuidoost, helihaven en windturbines
- Beleidsspeerpunt Herstructureringsprogramma woningvoorraad (2014-2017);
- Beleidsspeerpunt ontwikkeling Regionaal Centrum en Centrumdorpen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma Wonen & Gebiedszaken verbonden zijn.

<i>Wonen en gebiedszaken (x € 1.000)</i>			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	2.142	2.618	2.605
Baten	841	698	629
Saldo programma	-1.301	-1.920	-1.976
<hr/>			
	Begroting 2015 na wijziging		Rekening 2015
<i>Waarvan incidenteel (x € 1.000)</i>			
<i>Lasten</i>	633		786
<i>Baten</i>	-152		39
<i>Saldo programma</i>	-785		-747

2.2 Demografie & Leefbaarheid

Leefbaarheid is één van de meest belangrijke graadmeters voor een actieve samenleving. De leefbaarheid komt onder druk te staan door demografische ontwikkelingen en de beschikbaarheid van minder middelen. Het bevolkingsaantal daalt: er komen relatief gezien meer ouderen en minder jongeren. Veel voorzieningen concentreren zich in de grotere kernen en komen daarmee, gemiddeld, op grotere afstand van onze inwoners. De bereikbaarheid van voorzieningen wordt belangrijk voor het peil van de leefbaarheid. Hierin hebben, naast de gemeente, niet-overheidsinitiatieven een grote rol. Daarmee verandert de positie van de gemeente van sturend naar regisserend of faciliterend. Zo zagen we dat de onderwijsorganisaties L&E en VCPO-NG zich voorbereiden op de gevolgen van krimp, de gemeente is in dat kader gesprekspartner.

Daarnaast hebben de activiteiten in het kader van de aardgaswinning invloed op wat er, in het kader van leefbaarheid, gebeurt in ons gebied. Gebouwen, zoals huizen en scholen, worden versterkt en verschillende subsidies en maatregelen die van invloed zijn op de leefbaarheid worden over de regio uitgerold. De eerste concrete gevolgen daarvan zullen pas in 2016 zichtbaar worden.

Het beleid van Eemsmond voor dit programma is onder andere vastgelegd in:

- Het beleidsplan Hart voor dorpen (dorpshuizenbeleid) - 2012
- De nota Kunst en Cultuurbeleid - 2013
- De nota Kunst in de Openbare Ruimte (KOR) - 2012
- Sportnota Eemsmond in sportief perspectief 2009-2011
- Beleidsnotitie Lokale Educatieve Agenda – 2009
- Integraal Huisvestingsplan – 2012-2016
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2008
- Notitie stelselwijziging onderwijsbegeleiding – 2007
- Beleidsplan Jeugd gemeente Eemsmond – 2010
- Notitie Centrum voor Jeugd en Gezin – 2010
- Beleidsnotitie wet OKE – 2011
- Subsidiebeleid 2013

Wat hebben wij bereikt?

Boukemapark

Het park krijgt steeds meer vorm. Het laatste deel van dit project, de uitvoering van de Strip en de Roegte, heeft in 2015 nog niet plaatsgevonden, omdat de raad opdracht heeft gegeven een en ander nogmaals kritisch te bekijken om te komen tot een goedkopere uitvoering.

Om een schoon, veilig en uitnodigend park voor alle doelgroepen te bieden moeten afspraken worden gemaakt over het beheer op en om het park. Hierbij

worden een aantal gebruikers betrokken. In 2015 is het uitvoeringsprogramma opgesteld. Het ligt in de verwachting dat het uitvoeringsplan beheer Boukemapark begin 2016 door het college wordt behandeld. Na behandeling wordt het aan de raad toegezonden.

Onderwijs en onderwijshuisvesting

Landelijke wetswijzigingen ten aanzien van onderwijs en hieraan gerelateerde maatschappelijke voorzieningen brengen veranderingen ten aanzien onderwijshuisvesting met zich mee. Blijvende zorgplicht van de gemeente zal samengaan met verschuivende en nieuwe verantwoordelijkheden. De meest in het oog springende verschuiving is de overheveling van de bekostiging voor het buitenonderhoud naar de schoolbesturen per 1 januari 2015 (betreft primair onderwijs). In 2015 heeft de raad de geactualiseerde verordening onderwijshuisvesting vastgesteld.

Verder blijft de gemeente betrokken bij ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en samenwerkingsinitiatieven van schoolbesturen. Als meest nabije overheid kan de gemeente, wettelijk of vrijwillig, worden geconfronteerd met huisvestingskosten betreffende deze ontwikkelingen. Doordat de concrete contouren van het merendeel van deze ontwikkelingen nog onduidelijk zijn kan op dit moment geen reële inschatting worden gemaakt van de financiële gevolgen voor de gemeentelijke begroting.

In 2015 zijn we geconfronteerd met de grote invloed van de aardgaswinning op onze onderwijsgebouwen. Om dit op adequate wijze op te pakken is, op G11 niveau, een traject in gang gezet (Transitietafel onderwijs). Het college heeft hiertoe eind december een kernbesluit genomen. De gemeenteraad wordt in 2016 geïnformeerd en meegenomen in het besluitvormingstraject.

Helaas kan er worden geconstateerd dat de invloed van de aardgaswinning en de gesprekken over de te nemen maatregelen in dit kader voor de nieuw te bouwen brede school in Uithuizen enorm vertragend werken op het proces.

Brede School Uithuizen

De gemeenteraad heeft op 17 maart 2011 ingestemd met de locatiekeuze Boukemapark voor de basisscholen in Uithuizen. Sindsdien zijn de voorbereidingen voor de verdere realisatie van het Boukemapark en de komst van onderwijshuisvesting in volle gang. De nodige besluiten zijn genomen, stappen gezet en verwacht wordt dat, op zijn vroegst, in de loop van 2017 de nieuwe school in gebruik genomen kan worden.

Passend Onderwijs

De vormgeving van *Passend Onderwijs* is een verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen zelf, maar kan niet los worden gezien van het preventieve jeugdbeleid en het decentralisatietraject omdat de zorg en begeleiding vanuit het gemeentelijk jeugdbeleid aan moet sluiten op de interne zorg die de scholen

bieden. Voor de borging wordt daarom zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau aansluiting gezocht bij de structuren van het CJG. Ook de onderwijsorganisaties zijn nadrukkelijk betrokken bij deze structuren. De samenwerking met de betrokken partijen wordt steeds belangrijker en op zowel lokaal als regionaal niveau is er aandacht voor het passend onderwijs in de decentralisatieprocessen.

Hieruit kan worden opgemaakt dat de decentralisatie van de jeugdzorg verband houdt met ontwikkelingen in het onderwijs. In het ondersteuningplan voor het passend onderwijs moet een relatie worden gelegd met de jeugdzorg. Er is geen formele afbakening gemaakt tussen de verantwoordelijkheid van gemeenten en het onderwijs: de partijen moeten dus zelf tot afspraken komen. De Lokale Educatieve Agenda heeft hierin, op lokaal niveau, een rol.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

De beleidsperiode is door het Rijk verlengd tot 2017. Het gemeentelijk beleid ten aanzien van de subsidiëring van de Stichting Peuterspeelzalen Gemeente Eemsmond hangt nauw samen met dit landelijk VVE beleid. Gevolg hiervan is dat het gemeentelijk beleid ten aanzien van de VVE en de subsidiëring van het peuterspeelzaalwerk pas in 2016 kan worden geactualiseerd.

Samenwerking scholen

De schoolbesturen in de gemeente anticiperen op de afnemende leerlingen toestroom nu en in de toekomst. Lauwers&Eems en VCPO Noord-Groningen hebben in 2014 de eerste plannen over een nieuwe scholenspreiding betreffende het primaire onderwijs, in hun verzorgingsgebied gepresenteerd. De schoolbesturen hebben eind 2014 hun definitieve visie aan de gemeenteraden toegezonden. Deze is begin 2015 door de gemeenteraad behandeld.

Dorpscentrum Usquert

De afwikkeling van de Leadersubsidie, aangevraagd door stichting Dorpscentrum Usquert, voor de vernieuwbouw van het dorpshuis verloopt niet geheel vlekkeloos. De betrokken partijen zijn in gesprek over de definitieve afwikkeling.

Jeugd- en jongerenvoorzieningen

Het JAP in Warffum bij het HHC is in 2015 opgeleverd en feestelijk in gebruik genomen.

Decentralisatie Jeugdzorg

De transitie met betrekking tot de decentralisatie van de jeugdzorg moest op 1 januari 2015 zijn beslag krijgen. Na de transitie volgt de transformatie, die zo mogelijk nog meer inspanning vergt. De uitwerking van de transformatie is in 2015 gestart. Die financiële middelen hiermee samen hangen zijn omvangrijk. De uitwerking van de uitvoering van de gedecentraliseerde jeugdzorg heeft, gezien de zorgvuldigheid en de complexiteit ervan, een fors beroep op de capaciteit van de gemeenten gedaan. Een belangrijk en tijdrovend onderdeel van deze uitwerking zijn de onderhandelingen betreffende de nieuwe contracten.

Eind 2013 werd door de gemeente, in samenwerking met de andere gemeenten in de regio en de provincie een zorgarrangement uitgewerkt en vastgesteld. Hierin werd beschreven hoe de continuïteit van de zorg vanaf 1 januari 2016 zou worden gerealiseerd en hoe de frictiekosten zouden worden beperkt. De bestaande zorgcontracten bleven in 2015 gehandhaafd, waarmee de continuïteit geborgd was.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderstaande investering is in 2015 afgerond:

- Jeugdvoorzieningen Japs en Jops (2013);

Wat gaan we nog doen?

De volgende investeringen en speerpunten krijgen een vervolg in 2016:

- Investering Boukemapark (2012);
- Investering bouw Brede school Uithuizen (2013);
- Uitvoeringsplan beheer Boukemapark.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma Demografie & Leefbaarheid verbonden zijn.

<i>Demografie en leefbaarheid (x € 1.000)</i>			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	12.143	11.318	10.662
Baten	221	227	238
Saldo programma	-11.922	-11.091	-10.424

	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
<i>Waarvan incidenteel (x € 1.000)</i>		
<i>Lasten</i>	420	399
<i>Baten</i>	5	0
<i>Saldo programma</i>	-415	-399

2.3 Bestuurszaken

Het programma Bestuurszaken heeft betrekking op de specifieke taken die de burgemeester in een gemeente heeft. Het gaat hierbij om:

- Toezicht en handhaving;
- Openbare Orde en Veiligheid;
- Brandweertzorg;
- Crisismanagement;
- APV, drank en horeca.

Het beleid behorende bij het programma Bestuurszaken ligt onder meer vast in:

- het Integrale Veiligheidsbeleidsplan (IVB) 2015-2018;
- Uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving;
- Algemene Plaatselijke Verordening.

Wat hebben we bereikt?

Omgevingswet

De invoeringsdatum is vastgesteld op 1 januari 2018. De invloed van de Omgevingswet is groot omdat er nog meer de nadruk komt te liggen op de integratie van verschillende wet- en regelgeving. Om de implementatie in goede banen te leiden is intern een medewerker belast met de verdere voorbereiding hiervan.

Kwaliteitscriteria 2.1

Dit onderwerp heeft betrekking op de kwaliteit en kwantiteit van organisaties die zich bezighouden met de uitvoering van taken op gebied van VTH. Kwaliteit als het gaat om opleiding en kennisniveau van de betrokken medewerkers, kwantiteit meer in de zin van het behandelen van voldoende zaken op een bepaald vakgebied. Samen met de WO DEAL is gewerkt aan het opstellen van een verbeterplan dat ook aan uw raad is bekendgemaakt. Aan de kwaliteitscriteria kan, door samenwerking met de WO DEAL, worden voldaan.

Private kwaliteitsborging

De mogelijkheden om marktpartijen zelf de verantwoordelijkheid te geven voor de kwaliteit van bouwen zijn nadrukkelijk onderwerp van gesprek. Samen met de WO DEAL worden de ontwikkelingen nauwlettend gevolgd en worden de cijfermatige gevolgen gemonitord en, indien nodig, betrokken bij de begroting 2017.

Toezicht en handhaving

De geplande controletaken zijn voor het grootste deel uitgevoerd conform de planning en het opgestelde programma. Gebleken is dat toezicht bestaande bouw, als gevolg van de vele inspecties in het kader van aardbevingsschade, een impuls heeft gekregen. Dat hieruit vervolgwerkzaamheden voortvloeien is

evident en daarop is met het UVP 2016 dan ook geanticipeerd.

Openbare Orde en Veiligheid

Samen met ketenpartners wordt, met het integraal veiligheidsbeleid in de hand, dagelijks gewerkt aan een veilige woon- en leefomgeving. De gemeente Eemsmond is een veilige gemeente met een aantal aandachtspunten. Een van die aandachtspunten op het gebied van openbare orde en veiligheid is de Eemshaven. Door een, gelukkig, toenemende groei aan activiteiten in de haven neemt ook de daarbij behorende criminaliteit toe. De gemeente Eemsmond heeft in 2015 met ketenpartners ingezet op het voorkomen van deze vorm van criminaliteit (met name ondermijning en arbeidsuitbuiting).

Brandweerzorg

De plannen voor centralisering van de kazernes Uithuizermeeden en Usquert zijn weer een beetje meer concreet geworden. De huisvesting is inmiddels ook onderdeel van de verantwoordelijkheden van de VRG. De ontwikkelingen t.a.v. een goede brandweerzorgvoorziening in het havengebied hebben nog niet geleid tot tevredenheid bij alle betrokken partijen. Wij hebben en zullen de ontwikkelingen op dit vlak kritisch blijven volgen teneinde het maximaal haalbare te realiseren.

Crisismanagement

Op gebied van crisismanagement voldoet de gemeente, ondanks enkele mutaties op dat vlak, aan haar verplichtingen voor wat betreft de personele invulling van het team Bevolkingszorg. Organisatiebreed maar ook bestuurlijk is in hoge mate aan de opleidingen, trainingen en oefeningen deelgenomen.

Drank & Horeca

In 2015 is er extra controle geweest op de naleving van de voorschriften van de Drank- en Horecawet. Dit heeft niet geleid tot een toename van een constatering op overtredingen. Er zijn in 2015 mysterieshoppers ingezet waarbij er door minderjarigen getracht is alcohol te kopen. Ook hier is een positief beeld, evenals bij de controle de leeftijden en sluitingstijden in de horeca. Het Drank- en Horecawet team heeft ook in 2015 onverminderd inzet gepleegd op de naleving van de DHW. Regionaal gezien is deze opzet uniek (Eemsmond is de enige gemeente met een dergelijk team) en werpt, in vergelijking met andere gemeenten, haar vruchten af.

Herziening BIBOB beleid

Als gevolg van nieuwe wetgeving moet het BIBOB beleid worden herzien. Actueel BIBOB-beleid in samenhang met o.a. de inzet van de 'bestuurlijke aanpak' helpt te voorkomen dat de gemeente ongewild vergunningen of subsidies verstrekt aan malafide ondernemers. In 2015 is gestart met de herziening. De afronding volgt in 2016.

Dossier gaswinning/aardbevingen

Het dossier gaswinning/aardbevingen heeft in 2015 veel bestuurlijke en ambtelijke inzet gevraagd. We hebben onder meer richting gegeven aan de oprichting van de organisatie van de Nationaal Coördinator Groningen en het bepalen van de inhoud van het Meerjarenprogramma "Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2016-2020". Naast het participeren aan (bestuurlijke en ambtelijke) overleggen en het volgen van ontwikkelingen op het niveau van de regio, lees: aardbevingsgebied (G11/G12, provincie, Rijk), hebben we als gemeente ook vooral geïnvesteerd in het op lokaal niveau organiseren van inzet. Zo is de lokale stuurgroep, bestaande uit leden van het college van B&W, geformeerd om zo goed mogelijk grip te krijgen op de ontwikkelingen in de dynamische omgeving. Er is daarnaast een lokale klankbordgroep, bestaande uit leden van het Presidium, actief die op deze wijze ook vanuit de raad de diverse ontwikkelingen kan volgen. Een groot deel van de ambtelijke inzet en overig gemaakte kosten hebben we bij het Ministerie van EZ/NCG en de NAM kunnen declareren.

Daarnaast is gestart met het zoeken naar een wijze waarop de contacten met inwoners, ondernemers en andere belanghebbende partijen als woningcorporaties kunnen worden geïntensiveerd (communicatiestrategie). En we zijn begonnen met het voorbereiden van de versterkingsopgave voor Eemsmond in 2016. Alles met als doel om zo goed mogelijk de belangen van relevante partijen te behartigen in de omvangrijke en complexe problematiek, het vertrouwen te herstellen, en bovenal de veiligheid te waarborgen. Belangrijke opgave was en blijft om inzicht te behouden in de strategie om te bepalen aan welke tafel we welke inbreng zo goed mogelijk kunnen leveren.

Intergemeentelijke samenwerking

In 2015 is geprobeerd verdere vorm en inhoud te geven aan de discussie over een mogelijke herindeling. Het gemeentebestuur heeft in velerlei discussies aangegeven dat zij nog steeds kiest voor de zogenaamde G7-variant, van Lauwerszee tot Dollard tou, waarbij tevens geldt dat de Eemshaven onlosmakelijk verbonden is met Eemsmond. In 2015 is er een begeleidingscommissie vanuit de betrokken zeven gemeenten geformeerd. Vanuit Eemsmond nemen daaraan twee collegeleden en twee raadsdelen deel. Onder begeleiding van een extern procesbegeleider wordt getracht voortgang te bewerkstelligen in de herindelingsdiscussie.

In 2015 is de samenwerking binnen het DEAL-cluster voortgezet. De samenwerking concentreert zich met name op de thema's "Woon- en Leefbaarheidsplan" en "Economie, arbeidsmarkt en infrastructuur".

In het sociale domein werkt Eemsmond op tal van terreinen intensief samen met de BMW-gemeenten, zoals op het gebied van onderwijs, decentralisaties, Centrum Jeugd en Gezin, Ability en Werkplein.

Uitwisseling partnergemeenten

In 2015 is het partnerschap met Stadt Borkum verder vormgegeven. De activiteiten die in 2015 hebben plaatsgevonden zijn:

- Bijwonen finale energiewacht tour;
- Bijwonen sportactiviteiten op Borkum van sportverenigingen uit Eemsmond;
- Uitwerken toeristische arrangementen;
- Tentoonstellingen kunst uit Eemsmond op Borkum;
- Contacten gelegd tussen werkplein Winsum en arbeidsbureau Borkum.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderstaande beleidsspeerpunten zijn in 2015 afgerond:

- Intergemeentelijke samenwerking (2013-2014))
- Herinrichting repressieve brandweerorganisatie (2012). De verantwoordelijkheid van de brandweezorg ligt nu bij de VRG. Ingezet is op brandveilig ondernemen in de Eemshaven en voorbereiding van de bouw van een nieuwe kazerne in de Eemshaven. Met betrekking tot de Eemshaven is door IFV een rapport uitgebracht waarin het proces tot nu toe is geschetst en waarin een oordeel wordt gegeven op de huidige ontwikkelingen. Op dit moment wordt op basis hiervan verder gesproken met de bedrijven in de Eemshaven. Aangezien de VRG verantwoordelijk is voor de huisvesting is dit gemeentelijke beleidsspeerpunt afgevoerd.

Wat gaan we nog doen?

De volgende investering en beleidsspeerpunten krijgen een vervolg in 2016:

- Investering tijdelijke huisvesting brandweer (2013)
Het is nog niet bekend of, hoe en wanneer de wens of noodzaak ontstaat om, als gemeente materieel te participeren in het hele huisvestingsproces. Om die reden en in afwachting van de ontwikkelingen op dit gebied, blijft dit krediet eerst staan.
- Herziening BIBOB beleid (2013);

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma Bestuurszaken verbonden zijn.

<i>Bestuurszaken (x € 1.000)</i>			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	3.876	3.880	3.751
Baten	8	14	23
Saldo programma	-3.868	-3.865	-3.728

	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
<i>Waarvan incidenteel (x € 1.000)</i>		
<i>Lasten</i>	423	350
<i>Baten</i>	7	7
<i>Saldo programma</i>	-416	-344

2.4 Economie & Maatschappij

Door de ontwikkelingen in de Eemshaven kent de gemeente Eemsmond een economisch zeer dynamische periode. Hoewel een deel van de activiteiten tijdelijk is zal de Eemshaven structureel meer werkgelegenheid en omzet gaan genereren voor leveranciers en dienstverleners. Dat geldt dus ook voor bedrijven binnen onze gemeente. Binnen het programma Economie en Maatschappij zet onze gemeente in op het verbinden van de beide economieën binnen en buiten de Eemshaven. De raad heeft daarvoor het beleidsplan Economie 2012-2016 vastgesteld.

Tevens wordt vanuit dit programma ingezet op de ontwikkeling van activiteiten binnen de sector recreatie & toerisme. Om ook deze ontwikkelingen te kunnen faciliteren zijn in 2012 de Beleidsplannen Recreatie & Toerisme en ook Evenementen vastgesteld.

Op het maatschappelijke vlak wordt er binnen het programma Economie en Maatschappij ingezet op het leveren van een bijdrage aan een leefbare samenleving door iedere burger. Het uitgangspunt daarbij is de “eigen kracht” van de burger. De vertaling hiervan komt onder meer tot uitdrukking in diverse in 2012 door de raad vastgestelde beleidsplannen, zoals het Beleidsplan Wmo Betrokken bij Eemsmond 2012-2016, Gezondheidsbeleid Eemsmond 2012-2016 en de notitie Werk aan de Winkel.

Het beleid van Eemsmond voor deze programmalijn is onder andere vastgelegd:

- Strategische Visie Eemsmond (2001);
- Beleidsplan Economie 2012-2016;
- Beleidsplan Recreatie & Toerisme 2012 -2016;
- Beleidsplan Evenementen 2012 – 2016;
- Ontwikkelingsperspectief Platteland en Dorpen (2012);
- Het beleidsplan WMO Betrokken bij Eemsmond (2012);
- Gezondheidsbeleid Eemsmond (2012-2015);
- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening (2012);
- Beleidsnota Minimabeleid 't Hoogeland.

Wat hebben we bereikt?

Economie

Revitalisering bedrijventerreinen

Op 11 februari 2016 is de bedrijvensvisie Eemsdelta 2015-2035 door de raad vastgesteld. Hierin komen ook de regionale bedrijventerreinen in Eemsmond terug. Vanuit deze bedrijvensvisie komt ook terug dat de bedrijventerreinen Uithuizen Noord en Edama moeten worden gerevitaliseerd. Vanuit de toezeggingen aan de raad komt het college in 2016 met een plan hoe deze revitalisatie vorm en inhoud te geven.

Visie Regionaal Centrum

Samen met de ondernemers in Uithuizen en aanwonenden wordt vorm gegeven aan een plan om te komen tot wijzigingen van het winkelcentrum van Uithuizen. Dit alles met het doel om Uithuizen als 'Hart van het Hoogeland' op de kaart te hebben en te houden. Daarnaast geeft dit kansen tot langer verblijven en te recreëren in het centrum van Uithuizen.

Bureau EZ Eemsdelta

De kaders voor de werkzaamheden van Eemsdelta\EZ zijn vastgelegd in de Economische Visie Eemsdelta 2030. Vanuit deze kaders streven we ieder jaar naar de realisatie van de doelstellingen door het werken met een werkplan. Ook voor de jaren 2014 en 2015 is een werkplan opgesteld, waarin de bovenlokale en gemeentelijke EZ-activiteiten zijn gedefinieerd. De belangrijkste activiteiten waren:

- acquisitie en uitbreiding bedrijven;
- advisering ondernemers over financieringsvragen;
- begeleiding van starters;
- aanpak van arbeidsmarktproblematiek;
- sectorprojecten Eemsdelta Green en Chemiecluster op stoom;
- ontwikkeling en profilering bedrijventerreinen;
- ontwikkeling infrastructuurprojecten, waaronder breedband;
- deelname samenwerkingsverbanden;
- opzet regiomarketing;
- specifiek per gemeente: beleidsondersteuning EZ;
- organisatie bedrijfsbezoeken met portefeuillehouders.

Strategisch arbeidsmarktbeleid

Binnen de colleges van de Eemsdelta-gemeenten is grote zorg uitgesproken over deze ontwikkeling. Het gaat daarbij in de eerste plaats om de maatschappelijke problematiek wanneer zoveel mensen voor wat betreft werk en inkomen langs de zijlijn staan. In de tweede plaats betekent het ook voor de gemeenten een zware financiële opgave wanneer steeds meer mensen een beroep op de bijstand moeten doen. Uit een analyse van de mensen die aan de kant staan, blijkt dat het overgrote deel relatief laag opgeleid is. Zij komen niet in aanmerking komt voor de functies in de hightech industrie, waar een opleiding op minimaal MBO-4 niveau vereist is.

Daarom is eind 2014 een strategische agenda voor de arbeidsmarkt opgesteld. De aanpak van de arbeidsmarktproblematiek moet aansluiten bij onze beroepsbevolking en op de kansen die de Economic Board zal gaan bieden en zal qua prioriteit hoog op de agenda staan van het economisch bureau. Deze strategische agenda is een herijking van de Economische Visie Eemsdelta uit 2012 voor wat betreft het onderdeel arbeidsmarktbeleid.

Breedband

Een ander belangrijk project is de beschikbaarheid van breedbandverbindingen voor de bedrijven in het buitengebied. Er wordt met alle negen aardbevingsgemeenten samengewerkt in het project Breedband Noord-Groningen om hiervoor een haalbaar concept te realiseren voor zowel inwoners, bedrijven als instellingen. Fase 1 van het project, de bewustwording en vraaginventarisatie, is gestart op 1 september 2014 en liep tot 1 september 2015. Eemsdelta\EZ coördineert het project en verzorgt het ambtelijk secretariaat van de Stuurgroep Breedband Noord Groningen.

Toerisme

Naast het opstellen van een kaderstellende notitie voor toerisme zijn er een aantal langlopende projecten afgerond in 2015, zoals die zijn voortgekomen uit de nota Recreatie en Toerisme 2012-2015. De acties in de vingerende nota zijn afgerond. Zo is het projectplan Kiek over Diek afgerond en zal in 2016 de opening plaatsvinden van deze fietsroute langs de Waddenkust met in onze gemeente een Toeristische Opstap Plaats (TOP) in Noordpolderzijl en in de Eemshaven. Bij deze laatste is een subsidie toegekend van de Provincie Groningen, Groningen Seaports, Loket Leefbaarheid en onze gemeente aan de stichting Wattart voor het realiseren van een uitkijktoren in de Eemshaven.

De wethouder toerisme is in 2014 begonnen met het bezoeken van toeristische bedrijven om inzicht te krijgen in deze sector en van ondernemers zelf te horen wat ze nodig hebben van de gemeente. Dit levert veel informatie op en is voortgezet in 2015 met een bezoek aan hotel Hunzego Uithuizermeeden, Dijkzicht hotel Oudeschip, Wrakketeria Eemshaven, Bij Moeders in Warffum, Lentemaheerd in Uithuizermeeden en bij het Zielhoes in Noordpolderzijl.

In het voorjaar in 2015 is een toeristisch café gehouden bij het Openluchtmuseum in Warffum. Dit was de start voor de promotionele actie 'Loop rond in Eemsmond'.

Hierbij liepen ondernemers en bestuurders samen van Uithuizen naar Warffum onder het genot van een stralend voorjaarszonnetje. In de herfst van dat jaar werd er nog een regionaal toeristisch café gehouden, met als onderwerp de voortgang van Marketing Groningen en Top van Groningen.

Tenslotte is er op verzoek van de gemeenteraad een toeristische kaart tot stand gekomen. Deze is in een oplage van 22.000 verschenen en wordt nog uitgegeven.

In het kader van samenwerking in het Eems Dollard Regio verband werkte Eemsmond mee aan het Inter Gemeentelijk Samenwerkingsverband (IGS) onder het programma Interreg V. Hierbij wordt onderzocht of er door samenwerking tussen gemeenten in Groningen en Noord Duitsland subsidie te krijgen is op onderdelen Vitale kernen en toeristische promotie (historische havens). Hierbij is nog geen resultaat geboekt en op ons verzoek vragen we meer actie van de coördinerende partij. Dit project loopt door in 2016, waarbij we hopen op

resultaten. Het project Kiek over Diek is bijna afgerond, de laatste zaken zullen worden afgerond in 2016.

Maatschappij

Participatiewet

Het jaar 2015 was het eerste jaar na de invoering van de Participatiewet op 1 januari 2015. De voorbereidingen hiertoe waren in 2014 reeds gestart met het opstellen van de verordeningen voor de gemeenten Bedum, Winsum, De Marne en Eemsmond. In december 2014 zijn deze allemaal, behalve de verordening cliëntenparticipatie, door de raad vastgesteld. Deze laatste verordening kon nog niet in 2014 worden opgesteld omdat de besprekingen tussen de cliëntenraad van Eemsmond en de cliëntenraad van BMW nog moesten plaatsvinden. In juni 2015 heeft de raad van Eemsmond de verordening cliëntenparticipatie vastgesteld. Hiermee hebben we de invoeringsdatum op grond van de Participatiewet van 1 juli 2015 gehaald. Met ingang van 1 juli 2015 zijn beide cliëntenraden samen gaan vergaderen, naast hun eigen vergaderingen.

Omdat er wetswijzigingen zijn doorgevoerd in de loop van 2015 hebben we onze verordeningen op grond van de Participatiewet op onderdelen moeten herzien. In december 2015 zijn de volgende verordeningen aangepast:

- verordening Cliëntenparticipatie BMW 2016
- verordening Afstemming Participatiewet BMW 2016
- verordening Loonkostensubsidie Participatiewet BMW 2016
- Verordening Re-integratie Participatiewet BMW 2016

In het kort gaat het om de volgende herzieningen:

Verordening Cliëntenparticipatie Participatiewet BMW

Toegevoegd is dat het college de cliëntenraad kan ondersteunen bij de verslaglegging.

En de gemeentelijke contactambtenaar stelt samen met de cliëntenraad de agenda vast

Verordening Afstemming Participatiewet BMW

In deze verordening zijn een aantal verwijzingen in verschillende artikelen aangepast. Daarnaast zijn er verschillende verwijzingen in de toelichting aangepast.

Verordening Loonkostensubsidie Participatiewet BMW

Hierin is opgenomen dat we werken met de loonwaardemethodiek "Dariuz". Dit is vervolgens doorgegeven aan het ministerie van SZW.

Verordening Re-integratie Participatiewet BMWWE

De wettelijke wijziging van de uniforme no-risk polis is opgenomen. Het UWV voert de uniforme no-risk polis namens de gemeenten uit.

AWBZ/Wmo

2015 was het eerste jaar waarin we als gemeente de verantwoordelijkheid kregen voor nieuwe ondersteuningstaken. Deze decentralisatie van de AWBZ taken naar de Wmo heeft veel veranderingen met zich meegebracht. Zowel beleidsmatig als in de uitvoering. We kregen te maken met nieuwe ondersteuningsvragen en nieuwe doelgroepen. Maar ook met strubbelingen in de randvoorwaardelijke zaken, zoals de problemen bij de SVB, die veel extra inspanningen van ons hebben gevraagd. Tegelijk kregen we als gemeente te maken met lagere budgetten en kwamen er aanbieders onder druk te staan. Ook de inkooptrajecten van basisondersteuning en maatwerkvoorzieningen hebben veel van onze capaciteit gevraagd.

Ondanks de vele ontwikkelingen in 2015 hebben we meer grip en beter zicht gekregen op onze opdracht. Ook wordt steeds zichtbaarder waar we kunnen vernieuwen en verbeteren. De nieuwe Wmo 2015 zal de komende jaren nog veel inspanning vragen.

Beschermd Wonen/Opvang

De BMWWE-gemeenten hebben in december 2015/januari 2016 de nieuwe Centrumregeling Beschermd Wonen en Opvang vastgesteld.

Aanbesteden maatschappelijke ondersteuning

In 2015 hebben diverse aanbestedingsprocedures gelopen.

In het vierde kwartaal hebben de 12 samenwerkende gemeenten in het Ommelanders Samenwerkingmodel de uitvoerende partijen gecontracteerd voor begeleiding en kortdurend verblijf. Hierdoor zijn de gemeenten er in geslaagd om in aansluiting op het Continuïteitsarrangement van 2015, per 1 januari zorg te dragen voor ondersteuning en begeleiding voor kwetsbare burgers. De contracten voor uitvoerende partijen hebben een looptijd van 2 jaar, met een mogelijkheid tot verlenging van 4 maal 1 jaar.

Binnen dit inkoopmodel is er een belangrijke rol weggelegd in de transformatie voor de gecontacteerde pijlerpartners. De inkoop is in 2015 afgerond. De implementatie volgt in het eerste half jaar van 2016.

In 2015 is ook de inkoop van de basisondersteuning gestart. De afronding hiervan vindt plaats in 2016. In de inkoop van de basisondersteuning wordt zowel de basisondersteuning in het kader van de Wmo als in het kader van de Jeugdwet ingekocht.

Huishoudelijke ondersteuning

In 2015 is de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo2015) in werking getreden. In de nieuwe wet is de Huishoudelijke Hulp als taak geschrappt, op de budgetten voor de functie heeft het Rijk vervolgens fors

bezuinigd. In reactie op deze wijziging hebben de DALBMWE-gemeenten, in overleg met contractpartijen Huishoudelijke Ondersteuning (HO), vorm en inhoud geven aan een andere invulling van de uitvoering van de HO. Na diverse aanloopproblemen is de rust op het gebied van de uitvoering gedeeltelijk teruggekeerd. Middels innovatieve ideeën van gemeenten en aanbieders wordt nu getracht om de HO ook naar de toekomst als voorziening in stand te houden. Door de financiële problemen rondom een van de gecontracteerde aanbieders, TSN, is de aandacht in het vierde kwartaal helaas vooral uitgegaan naar de ontwikkeling van een plan B en het contracteren van een nieuwe partij, TZorg, om continuïteit van ondersteuning naar onze burgers te kunnen garanderen.

Nieuw gezondheidsbeleid

Op 3 december 2015 is door de raad het nieuwe gezondheidsbeleid vastgesteld. Voor de planperiode 2016-2019 is een aantal speerpunten van beleid geformuleerd en via de uitvoeringsprogramma's wordt vooral ingezet op:

- Alcohol, roken en drugsgebruik, waarbij wordt ingezet op de voorlichting aan en het voorkomen van dit gebruik onder jongeren;
- Gezond gewicht en bewegen: ingezet op alle leeftijdsgroepen, waarbij ook een samenhang met het Sportbeleid wordt gevonden (inzet van 0,6 FTE sportcoach);
- Eenzaamheid en depressie: om vooral via het bevorderen van "ontmoeten" doelgroepen met elkaar in contact te laten komen.

Minimabeleid

In het voorjaar van 2014 hebben de vier gemeenteraden van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond (BMWE) de beleidsnota Minimabeleid 't Hoogeland vastgesteld. Met de komst van de Participatiewet zijn een groot deel van de categoriale regelingen verdwenen. Dit, en de wens van de bestuurders om het beleid uniform te maken, heeft geresulteerd in de nota "Meer doen met Minima". Deze beleidsnota is in december 2014 door de raden vastgesteld. In 2015 zijn de onderstaande regelingen ingevoerd:

Representatiekosten

Dit is een bedrag van € 150,- per jaar om het solliciteren te bevorderen. Kan worden aangewend voor de kosten van kleding of de kapper.

Startpakket voortgezet onderwijs

Dit betreft een bedrag van € 750,- voor elk eerste kind in een gezin. Elk volgend kind kan € 500,- declareren.

Participatiefonds

Voor de vergoeding voor kosten voor deelname aan sociaal-culturele, educatieve en sportactiviteiten is er een (limitatieve) lijst van activiteiten die in aanmerking komen. De vergoeding is € 200,- per persoon per jaar.

Kinderfeestje

Voor het bekostigen van een kinderfeestje kan € 50,- per kind per jaar worden aangevraagd.

Inzet digitale jeugdraad

Om voor kinderen beleid te ontwikkelen in de toekomst wat aansluit bij hun behoefte, wordt de digitale jeugdraad van de gemeente Eemsmond ingeschakeld. Hier zijn geen kosten aan verbonden.

Fashioncheque 2014 en 2015

In 2014 is aan volwassenen (18 jaar en ouder) met een inkomen tot 120% een bedrag van € 50,00 in de vorm van een fashioncheque verstrekt. In 2015 is deze groep uitgebreid met de kinderen met ouders met een inkomen tot 120%.

Collectieve zorgverzekering

Inwoners met een inkomen tot 120 % van de bijstandsnorm bieden we de mogelijkheid om deel te nemen aan een collectieve zorgverzekering van Menzis: het Garantverzorgdpakket.

Regeling compensatie eigen risico

De regeling Compensatie Eigen Risico houdt in dat inwoners, met een inkomen tot 120% met hoge ziektekosten waardoor 3 jaar achtereen het eigen risico is betaald, een vergoeding van € 99,- per jaar kunnen krijgen.

Subsidie externe organisaties

Bij de bestrijding van armoede zijn de gemeenten gaan samenwerken met maatschappelijke organisaties. Deze organisaties ontvangen subsidie vanuit het minimabeleid

- Humanitas
- Stichting Leergeld
- Jeugdsportfonds
- Stichting Urgente Noden (SUN)
- Voedselbank

Pact Samenredzaamheid

Dit pact heeft tot doel om de samenwerking en kennisuitwisseling tussen gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven op het terrein van armoede en schulden te bevorderen. Diverse organisaties hebben zich hierbij aangesloten. Onder het pact vallen bijvoorbeeld de eigen kracht lunchcafé's die in diverse dorpen worden georganiseerd, het repaircafé en kerstdiner voor eenzame inwoners in Uithuizen.

In juli 2015 hebben de colleges van de vier gemeenten besloten om op onderdelen aanpassingen te doen aan het bovengenoemde minimabeleid.

Belangrijkste punten met betrekking tot de aanpassingen zijn:

- de limitatieve lijst voor het Participatiefonds is uitgebreid;

- de Fashioncheque 2014 is verlengd tot 1 juli 2015 (tot 1 januari 2016 kan nog worden aangevraagd voor inwoners met inkomen tot 120%). De cheques zijn aangeschaft van het budget 2014
- door de afspraken met het Jeugdsportfonds kunnen kinderen voor sportactiviteiten terecht bij het Jeugdsportfonds;
- voor kinderen tot 18 jaar is het Startpakket onderwijs ook inzetbaar voor beroepsopleidingen;

Educatie

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) gewijzigd. Dit heeft een aantal gevolgen voor gemeenten:

- de verplichte inkoop bij de regionale onderwijs centra (ROC) wordt stapsgewijs afgebouwd
- gemeenten kunnen zowel formele (met een diploma) als non-formele (zonder diploma) educatietrajecten aanbieden
- de wet voorziet in gemeentelijke samenwerking op regionaal niveau (arbeidsmarktregio)
- de contactgemeenten (voor ons de gemeente Groningen) krijgen een coördinerende rol in het regionale educatiebeleid
- de financiering is veranderd. Vanaf 1 januari 2015 ontvangt de gemeente Groningen als contactgemeente het budget voor de inkoop van educatievoorzieningen.

In 2015 zijn wij een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de gemeenten van de arbeidsmarktregio Groningen. Dit zijn 27 gemeenten, waaronder alle gemeenten van de gemeente Groningen en de kop van Drenthe. Hierbij vervult de gemeente Groningen de rol van contactgemeente.

Wij hebben in 2015 ingestemd met de Notitie Educatie arbeidsmarktregio Groningen 2016-2017. Het is een visiedocument dat gezamenlijk is opgesteld door de gemeenten in de arbeidsmarktregio voor de uitvoering van de WEB waarbij een kader wordt geschetst voor de uitvoering van de WEB voor de jaren 2016 en 2017. Er is bewust gekozen voor een ruim kader zodat alle betrokken gemeenten voldoende ruimte hebben om hun eigen invulling te kunnen geven aan de inzet van educatie.

De drie kerndoelen van educatie zijn werk, opleiding en participatie. Om deze doelen te bereiken mogen wij nu zowel formele als non-formele trajecten aanbieden. De verplichte inkoop bij de ROC's zal daarom stapsgewijs worden afgebouwd. 2015 en 2016 worden beschouwd als overgangsjaren. In 2015 hebben we daarom besloten om voort te borduren op het Regionaal Educatief Plan en de middelen die beschikbaar waren voor inkoop van educatievoorzieningen toch voor een groot deel bij de ROC's te besteden. Reden hiervoor is dat met het aanbod van de ROC's in veel gevallen ook gebruik gemaakt kan worden van de aanvullende activiteiten en diensten van de netwerkpartners zoals bijvoorbeeld de samenwerking met bibliotheken, Humanitas en de MJD (non-formeel aanbod). Daarnaast zijn de ROC's

begonnen met het oprichten van taalhuizen en taalpunten in onze regio om ervoor te zorgen dat het taal- en rekenaanbod laagdrempelig en dicht bij huis kan worden aangeboden. Voor het jaar 2016 is er een nieuw Regionaal Educatief Plan opgesteld voor de vier gemeenten BMW.

Schuldhelpverlening

Op het gebied van schuldhelpverlening is er in 2015 weinig veranderd ten opzichte van het jaar ervoor. In het voorjaar van 2015 is de VKB gestopt met het opnemen van cliënten in beschermingsbewind. Beschermingsbewind is geen wettelijke taak van gemeenten en de kosten en opbrengsten werden voorheen meegenomen in het totale resultaat van de VKB. Om beter zicht te krijgen op de mate waarin dit product kostendekkend is, zijn vanaf het eerste kwartaal 2015 de lasten en baten van beschermingsbewind afzonderlijk van de schuldhelpverleningsproducten in kaart gebracht in de management-rapportages.

Het totaal aantal klanten in budgetbeheer is in 2015 lager dan begroot. Hier staat tegenover dat het aantal cliënten dat in een schuldregeling zit ongeveer gelijk is gebleven met de begroting. Dit is positief omdat deze cliënten bij een geslaagd traject na drie jaar schuldenvrij zijn. Daarnaast zijn er in 2015 meer adviesgesprekken gevoerd en is er meer budgetcoaching ingezet. De toename in het aantal bewinddossiers blijft gering door het invoeren van de cliëntenstop voor beschermingsbewind. De VKB neemt alleen nog de zeer schrijnende gevallen op in beschermingsbewind. De overige cliënten worden doorverwezen. De instroom in schuldhelpverlening is vergelijkbaar met voorgaande jaren en conform de begroting. En ook de kredietverstrekking is ongeveer gelijk gebleven. Verder hebben wij in 2015 geen extra producten ingekocht vanuit het pluspakket en zijn er dus geen aanvullende kosten gemaakt.

De flexibele personeelskosten van de VKB zijn in 2015 hoger dan begroot. Dit heeft voornamelijk te maken met een ongebruikelijk hoog ziekteverzuim. De kosten van het ambtelijk personeel zijn juist afgenomen. Per saldo zijn de personeelskosten van de VKB ongeveer gelijk gebleven aan de begroting.

Alles bij elkaar genomen betekent dit voor de gemeente Eemsmond voor 2015 een positief resultaat ten opzichte van de begroting.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De volgende speerpunten zijn in 2015 afgerond:

- Verordening cliëntenparticipatie;
- Grootschalig kassenproject (geen initiatieven);
- Minimabeleid: intensivering armoede en schuldenbeleid;
- Maatschappelijke begeleiding en huisvesting statushouders;
- Gezondheidsbeleid 2016-2019;
- Aanbesteding Maatschappelijke Ondersteuning;
- Verordening loonkostensubsidie Participatie BMW 2016;

- Verordening Afstemming Participatie BMW 2016;
- Verordening Re-integratie Participatiewet BMW 2016;
- Kaderstellende nota toerisme.

Wat gaan we nog doen?

De volgende speerpunten krijgen een vervolg in 2016:

- Revitalisering en herinrichting bedrijventerrein Noord Uithuizen (2010);
- Uitbreiding bedrijventerrein Edama
- Nieuwe uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma Economie & Maatschappij verbonden zijn.

Economie en maatschappij (x € 1.000)

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	26.693	25.837	24.363
Baten	7.512	8.115	8.347
Saldo programma	-19.181	-17.723	-16.015

	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
<i>Waarvan incidenteel (x € 1.000)</i>		
<i>Lasten</i>	<i>798</i>	<i>142</i>
<i>Baten</i>	<i>772</i>	<i>772</i>
<i>Saldo programma</i>	<i>-26</i>	<i>631</i>

2.5 Infrastructuur & Milieu

Infrastructuur en milieu zijn onderwerpen waarbij de focus ligt op de inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte. Hierbij spelen de begrippen veiligheid, kwaliteit en duurzaamheid een grote rol, voor nu en in de toekomst.

Bij infrastructuur ligt de nadruk voornamelijk op het behoud, beheer en onderhoud van de fysieke openbare ruimte, waarbij een bepaald vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau en veiligheidsniveau wordt nagestreefd. Hierbij worden nadrukkelijk activiteiten ondernomen om burgers meer te betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte en ze meer zeggenschap te geven over het groen en grijs in hun buurten. De focus bij infrastructuur ligt bij de volgende onderwerpen:

- het beheer en onderhoud van alle wegen, voet- en fietspaden en pleinen;
- het beheer en onderhoud van alle bruggen en oeverbeschermingen;
- het beheer en onderhoud van alle wegmeubilair;
- het beheer en onderhoud van de openbare verlichting;
- het beheer en onderhoud van het openbaar groen;
- het uitvoeren van maatregelen ter bevordering van de verkeersveiligheid;
- het berijdbaar houden van wegen bij sneeuwval, ijzel en opvriezing;
- het onderhoud en beheer van binnenhavens;
- het onderhoud en beheer van de haven van Noordpolderzijl;
- het beheer en onderhoud van bermen en sloten.

Bij milieu ligt de nadruk voornamelijk op het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte (zowel boven als onder de grond), waarbij duurzaamheid en klimaat- c.q. energiebeleid een belangrijke rol spelen.

De focus bij milieu ligt bij de volgende thema's:

- Natuur en groen, behouden en versterken van de ecologische kwaliteiten;
- Afval, behouden en versterken hoge niveau van inzameling en scheiding;
- Verkeer en Vervoer, duurzame en veilige woonomgeving;
- Bodem, behouden en versterken huidige kwaliteit;
- Klimaat en duurzaamheid, realiseren doelstellingen Klimaatakkoord;
- Water, voldoen aan doelstellingen uit afvalwaterbeleidsplan;
- Natuur - en Milieueducatie, jaarlijkse aansluiting op relevante thema's;
- Geluid, lucht, licht, geur en externe veiligheid, waarborgen gezonde en veilige leefomgeving;
- Eemshaven, stimuleren duurzame ontwikkeling.

In dit programma wordt op de terreinen van infrastructuur en milieu integraal via beheer, onderhoud en kwaliteitsverbetering gestreefd naar een gezonde, veilige en hoogwaardige openbare ruimte, waarin burgers zich veilig voelen. Hierbij wordt gewerkt op basis van huidige wet en regelgeving. De afgelopen jaren is de wet- en regelgeving op het gebied van milieu sterk veranderd en aangescherpt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Flora en Faunawet en het Besluit Bodemkwaliteit. De verwachting is dat wet- en regelgeving binnen het programma infrastructuur en milieu aan verandering onderhevig zal zijn. Dit vraagt om het tijdig en integraal inspelen op dergelijke veranderingen.

Om goed te kunnen inspelen op de doelstellingen binnen dit programma is beleid vastgesteld in de volgende plannen:

- het beheerplan *Rationeel Wegbeheer*;
- het beheerplan *Openbare Verlichting*;
- het convenant *Duurzaam Veilig*;
- het beheerplan *Bruggen en oeverconstructies*;
- de Wegencategorisering gemeente Eemsmond;
- de *Nota Parkeren*;
- het *Milieubeleidsplan* en *Uitvoeringsprogramma 2013-2017*;
- *Kwaliteitsvisie groen 2012-2017*;
- *Groenstructuurplan 2012-2017*;
- groenbeleidsplan *Openbaar groen 2004-2014*;
- het *afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018*;
- plan baggeren hoofdwatgangen 2004-2014;
- intergemeentelijk Bodembeleidsplan Regio Noord 2014-2018.

Wat hebben we bereikt?

Verkeersveiligheid

In 2015 is het 'stakeholders' onderzoek naar de verkeerssituatie op de N363 tussen Uithuizen en Oosteinde afgerond. Dit rapport heeft als input gediend voor nadere besluitvorming over de verdere aanpak van dit tracé. De provincie heeft aangegeven dat de uitkomsten van het onderzoek geen aanleiding geven tot nader onderzoek naar een wijziging van het tracé. Op het traject N363 Hooilandseweg in Roodeschool en Oosteinde zet de provincie in op herinrichting van het huidige tracé. Uitwerking zal plaatsvinden in 2016.

De verkeersveiligheid rondom de scholen blijft de komende jaren een speerpunt. In 2015 is verder gegaan met het beleid om de herkenbaarheid van schoolzones te vergroten door middel van reflecterende gekleurde attentiepalen.

Personenvervoer Eemshaven

In 2015 is definitief besloten tot de aanleg van het personenspoor tussen Roodeschool en de Eemshaven. De komende jaren zullen in het teken staan

van de nadere uitwerking en de aanleg van het spoor met de intentie om het spoor in 2018 te kunnen openen.

Openbaar vervoer

De dienstregeling staat elk jaar weer onder druk. In 2015 heeft dit in onze gemeente geleid tot een kleine aanpassing aan de dienstregeling van lijn 61 tussen Uithuizen en Delfzijl. Hier wordt in de daluren gereden met een kleinere bus.

Het openbaar vervoer in het algemeen heeft nadrukkelijke onze aandacht. Ten aanzien van de doorontwikkeling van het openbaar vervoer is onze wethouder trekkend portefeuillehouder in provinciaal verband geworden. We werken naar één publiek vervoerssysteem in 2020.

Vaargeul Noordpolderzijl

Het jaar 2015 heeft in het teken gestaan van de voorverkenning van de overgebleven varianten uit eerdere onderzoeken. Deze voorverkenning (MaatschappelijkeKostenBatenAnalyse) wordt uitgevoerd door het Programma Naar een Rijke Waddenzee (PRW). De verwachting was dat dit onderzoek eind 2015 afgerond zou worden. Vanwege onduidelijkheden over de programmering van PRW naar de nieuwe periode (2015-2018) heeft dit enige vertraging opgelopen. Verwachting is nu dat dit onderzoek begin 2016 is afgerond, zodat er bestuurlijke besluitvorming kan plaatsvinden over dit onderwerp.

Plannen openbare ruimte

In 2015 zijn er plannen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld voor Wegen, Openbare Verlichting en Civiele Constructies. De komende jaren vindt de uitwerking hiervan plaats.

Milieubeleidsplan

In 2013 is gestart met de uitvoering van het nieuwe milieubeleidsplan. Door een bezuinigingsslag is het milieubeleidsplan een jaar verlengd t/m 2017. Hierdoor zijn een aantal projecten later opgestart en een aantal projecten doorgeschoven naar volgende planjaren. Op basis van een wettelijke plicht wordt er elk jaar uitgebreid verslag gedaan van de werkzaamheden in de vorm van een milieujaarverslag. Dit verslag wordt in april 2016 beschikbaar gesteld aan de Raad.

Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen/ Afvalbeheer Noord Groningen

Toekomstperspectief

De verwerking van het GFT vindt vanaf 1 januari 2014 tijdelijk plaats bij derden. Bij Attero tot 1 januari 2017. Voor het daaropvolgende jaar wordt meegelift met een aanbesteding voor de verwerking van GFT met optie tot verlenging. Dit in de wetenschap dat GFT composteren op locatie niet voor 1 januari 2018 kan plaatsvinden gelet op de eindafwerking.

Bij de opstelling van het eindafwerkingsplan dient helder te zijn of er opnieuw gecomposteerd gaat worden op het achterste terrein. Dit i.v.m. het beschikbaar hebben van ruimte voor de toegangsweg naar achteren. Afvalbeheer Noord Groningen BV heeft inmiddels opdracht gegeven aan een extern bureau om de mogelijkheden voor het weer zelf composteren te onderzoeken.

Alternerend inzamelen, beëindiging inzameling bedrijfsafval en flankerende maatregelen.

In 2015 is er een implementatieplan alternerend inzamelen vastgesteld door de raad, waarbij alternerende inzameling gaat plaats vinden per 1-1-2016. Alle voorbereidingen zijn in 2015 getroffen om in 2016 over te kunnen gaan op het nieuwe afvalinzamelingsstelsel.

Het college heeft besloten om de inzameling van bedrijfsafvalstoffen door onze eigen reinigingsdienst te beëindigen per 1-1-2016.

Flankerende maatregelen, om de burger wel goed het huishoudelijk afval te laten scheiden, zullen naar verwachting in 2016 worden ingezet. We dienen hierbij goed te kijken naar de verschuivingen in hoeveelheden van verschillende afvalstromen naar aanleiding van het invoeren van alternerend inzamelen.

Overig

Op 1 januari 2015 is ook gestart met de nascheiding van drankenkartons uit ons huishoudelijke restafval door Omrin.

In 2015 is besloten om te kijken of we textiel in de regio kunnen verwerken met inzet van de sociale werkvoorziening bedrijven Ability en Fivelingo. Het ANG en Sympany werken deze opdracht uit en verwacht wordt in april 2016 te kunnen starten met onze eigen textielverwerking.

Ondergrond

Structuurvisie ondergrond STRONG/structuurvisie schaliegas

De Structuurvisie Ondergrond (STRONG) gaat over ruimtelijke activiteiten die voor Nederland van belang zijn. Met deze structuurvisie kunnen partijen bijvoorbeeld aardwarmtewinning en gasopslag afwegen tegen andere functies in een gebied.

Op 10 juli 2015 heeft het kabinet bekend gemaakt dat er deze kabinetsperiode niet naar schaliegas geboord zal worden. Commerciële opsporing en winning van schaliegas is de komende vijf jaar in Nederland niet aan de orde. Aan het eind van dit jaar besluit het kabinet vanuit een integrale visie op een duurzame energievoorziening of het wenselijk is om schaliegaswinning in Nederland als optie in beeld te houden.

De keuze die eind dit jaar gemaakt wordt zal begin 2016 worden uitgewerkt in de structuurvisie Ondergrond. Er wordt geen aparte structuurvisie Schaliegas meer opgesteld.

Beheer radioactief afval en verbruikte splijtstoffen

De Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS) heeft voor de Minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) in 2015 het ontwerp nationale programma voor het beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen opgesteld. In het ontwerp nationale programma radioactief afval is het beleid rond het beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen bij elkaar gezet en is de route naar eindberging geschetst.

Wij hebben ingestemd met de zienswijze van de provincie Groningen op het Ontwerp Nationale Programma voor het beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen en de verklaring hiervoor mede ondertekend. In deze zienswijze wordt aangegeven dat wij de opslag of berging van radioactief afval in de ondergrond van de provincie niet toestaan en op geen enkele manier hier aan mee zullen werken.

Verder geeft de provincie aan dat het Nationale Programma flexibiliteit en ruimte biedt voor nieuwe beleidsafwegingen in de toekomst en verwacht dat in de toekomst andere en betere oplossingen gevonden zullen worden voor het beheer van radioactief afval dan geologische eindberging en dat toekomstig onderzoek hierop zal worden richten. Tevens verwacht de provincie dat alles in het werk gesteld zal worden om de hoeveelheid radioactief afval verder te verminderen.

Overige punten die worden behandeld in de zienswijze betreffen de wens tot terugneembaarheid van het opgeslagen radioactiefafval (fall back scenario's), reservering van financiële middelen (niet afwentelen op toekomstige generaties) en de matige communicatie rondom het Nationale Programma

Integraal Management Plan (IMP) Eems Dollard

Het IMP is een planvorm voor het beschermen van een Natura 2000-gebied. Deze Duitse manier van werken heeft zich eerder bewezen bij ondermeer het Elbe-estuarium. Vandaar dat ook Nederland hier mee aan de slag wil. Het IMP vormt voor Nederland de basis voor het Beheerplan Natura 2000 voor zover het de instandhouding van de Natura 2000 waarden van de Eems Dollard betreft. Begin 2015 was het IMP klaar voor gebruik. Het IMP levert o.a. het kader voor het Stroomgebiedplan Eems voor de Kaderrichtlijnwater en input voor het MIRT Ecologie en economie in balans.

MIRT Economie en Ecologie in Balans

November 2015 heeft de besluitvorming over het MIRT Economie en Ecologie in Balans plaatsgevonden. Rijk en provincie Groningen hebben afgesproken om samen een meerjarig adaptief programma op te stellen. Vertrekpunt voor het adaptief programma vormt het MIRT-onderzoek dat de afgelopen twee jaar werd uitgevoerd. Daarin wordt geconcludeerd dat door een toenemende vertroebeling als gevolg van slib in het water de Eems-Dollard niet optimaal functioneert.

Oplossingen voor dit probleem worden gezocht langs drie deelsporen:

1. maatregelen op het gebied van slib (terugdringen vertroebeling);

2. de kust (de overgang land-water en zoet-zout water versterken);
3. hydromorfologie (herstellen estuariumdynamiek)-

In het BO-MIRT zijn vooruitlopend op de (besluit)vorming over het adaptief programma al afspraken gemaakt over het verder uitwerken en uitvoeren van een aantal kansrijke pilots om slib aan het systeem te onttrekken en her te benutten. Het gaat dan om de pilots 'Kleirijperij', 'Brede Groene Dijk', 'Dubbele Dijk' en 'Nuttig toepassen van Waddenslib'. Ook het meerjarig Innovatieprogramma Slib is inmiddels van start gegaan en wordt onderdeel van het adaptief programma.

Grondstoffenbeheerplan

In 2015 is het grondstoffenbeheerplan door het college vastgesteld. Het grondstoffenbeheerplan geeft inzicht in de verschillende afvalstromen die de gemeente inzamelt en de samenwerking en relatie met andere (branche) organisaties. Op basis van de monitoring kan beleid ontwikkeld worden om de doelstellingen van het landelijke VANG-programma te realiseren.

Klimaat en duurzaamheid

In samenwerking met alle Groninger gemeenten is het energieloket opgezet. Elke gemeente heeft in het kader van het Klimaatakkoord van het VNG recht op een vergoeding om de particuliere woningbezitter te stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen. Door dit provinciaal op te pakken is er een uitgebreid energieloket opgezet. Op het energieloket kunnen de inwoners van de gemeente terecht voor veel informatie, bedrijven, subsidies en leningen voor energiebesparende maatregelen. Hiermee wordt energiebesparing en opwekken van groene energie bij particulieren flink bevorderd. Vanaf 1 juli 2015 tot 1 februari 2016 is er door 186 mensen in totaal 289 keer gebruik gemaakt van het energieloket voor informatie en andere service.

Om inwoners die een huis hebben gekocht te helpen bij het nemen van energiebesparende maatregelen is een subsidieregeling voorbereid waarmee nieuwe huiseigenaren een energieprestatieadvies gesubsidieerd kunnen laten opstellen. In 2015 is er weinig gebruik gemaakt van deze regeling.

Veel woningeigenaren maken aanspraak op de vergoeding van de NAM door aardbevingsschade. Deze vergoeding moet ingezet worden voor energiebesparende maatregelen. Velen kiezen voor het plaatsen van zonnepanelen voor de opwek van groene stroom. Exacte gegevens over aantal kunnen op dit moment nog niet gegeven worden. De SNN moet nog bepalen hoe en op welke manier de informatie beschikbaar komt.

Om bedrijven te stimuleren om energiebesparende maatregelen te treffen wordt er door onze toezichthouders ingezet op voorlichting over mogelijkheden en over verplichtingen. Belangrijk argument hierbij is de kostenbesparing die gerealiseerd kan worden. In tweede instantie kan er eventueel gehandhaafd worden. Een bedrijf is namelijk verplicht om een investering in energiebesparende maatregelen te doen die binnen vijf jaar kan worden terugverdiend.

In de tweede helft van 2015 is onderzocht hoe we lokaal opgewekte duurzaam opgewekte energie kunnen stimuleren. Hiervoor zijn bijeenkomsten georganiseerd om initiatieven, bestuur en ambtenaren met elkaar kennis te laten maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De volgende investeringen zijn in 2015 afgerond:

- Investering GWRP – vrijverval (2013);
- Investering openbare verlichting (2014);
- Investering vervanging beschoeiingen (2014);
- Voorbereidingsinvesteringen rioleringen 2016;
- Investering minigraver gemeentebedrijf (2012);
- Investering rioolontstopper gemeentebedrijf (2013);
- Investering dienstauto gemeentebedrijf (2013);
- Investering open bak gemeentebedrijf (2015);
- Investering maaier/reclyler gemeentebedrijf (2013);
- Investering maaiers/recyclers (2014);
- Investering klepelmaaier (2015).

Uitgevoerde werkzaamheden 2015:

- Herstraten diverse wegen;
- Sanering en herinrichten parkeerplaats Noordpolderzijl;
- Vervangen en herstellen deklagen op diverse asfaltwegen;
- Vervangen/plaatsen Openbare verlichting op diverse locaties;
- verwerving grond t.b.v. aanleg fietspad Maarvlietweg;
- vervangen beschoeiing langs de Trekweg Doodstil;
- vervangen steiger in Stitswerd;
- Herstellen muurdammen Begraafplaats Hoofdstraat West Uithuizen;
- Vervangen riolering Tilweg Roodeschool;
- Vervanging riolering Radsweg Oosteinde;
- Rélinen riolering diverse kruisingen met de N363;
- Gestart met het vervangen van de riolering in de Bevrijdingsweg, H van Oostenstraat en P. Hutstraat te Usquert;
- Pilot uitgevoerd om de communicatie met de pompgemalen te verbeteren.

Wat gaan we nog doen?

De volgende investeringen en speerpunt krijgen een vervolg in 2016:

- Investering fietspadenplan fase 2 (2010);
- Investering GWRP – elektrisch en mechanisch (2013);
- Investering GWRP – overig (2013);
- Investering duurzaam veilig (2013);
- Investering duurzaam veilig (2014);
- Investering kwaliteitsverbetering Noordpolderzijl (2007);
- Investering verduurzaming verwarming gemeentehuis (2012);
- Investering GRP rioleringen mechanisch (2015);
- Investering GRP rioleringen vrijverval (2015);
- Investering GRP rioleringen overig (2015);
- Investering openbare verlichting (2015);
- Investeringen beschoeiingen (2015);
- Investering motorvoertuigen gemeentebedrijf (2013);
- Investering trilwals gemeentebedrijf (2015);
- Investering tractor gemeentebedrijf (2015);
- Investering sproeimachine gemeentebedrijf (2015);
- Investering Bladzuiger (2014);
- Investering maaigiek + maaikorf + blower (2014);
- Investering bulkwagen gemeentebedrijf (2014);
- Investering tractoren gemeentebedrijf (2014);
- Investering spoorlijn Eemshaven;
- Beleidsspeerpunt Roodeschool stationsomgeving;

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen behorend bij het programma Infrastructuur & Milieu.

Infrastructuur en milieu (x € 1.000)			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	9.965	9.902	11.659
Baten	2.657	2.936	2.892
Saldo programma	-7.309	-6.967	-8.768
		Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Waarvan incidenteel (x € 1.000)			
Lasten		432	371
Baten		187	154
Saldo programma		-245	-217

2.6 Dienstverlening & Ondersteuning

Het programma Dienstverlening en ondersteuning heeft betrekking op de publieksdienstverlening en de dienstverlening aan de interne organisatie (bedrijfsvoering). Specifiek komen onderstaande punten aan de orde:

- Publiek georiënteerd:
 - Digitale dienstverlening;
 - Ontwikkeling Klant Contact Centrum (KCC).
- Intern georiënteerd:
 - Informatisering en automatisering;
 - Personeel & Organisatie.

De intern georiënteerde punten komen in de paragraaf Bedrijfsvoering aan de orde.

Wat hebben we bereikt?

Optimaliseren digitale dienstverlening

Klant Contact Centrum (KCC)

2015 heeft veel in het teken gestaan om een optimale dienstverlening voor onze klanten te realiseren. Er zijn diverse acties ondernomen om de dienstverlening te verbeteren zoals het werken op afspraak en het optimaliseren van het productenhandboek voor het KCC.

Het KCC is in het groeimodel Antwoord[®] in fase 4 (gemeente geeft antwoord). Intussen kunnen we veel vragen aan de voorkant afhandelen. Hiervoor is een goede samenwerking met de BackOffice noodzakelijk. Om de dienstverlening in fase 4 optimaal uit te kunnen voeren zal vooral aandacht besteed moeten worden aan de website (e-dienstverlening) en een goed ingevoerd systeem 'zaakgericht werken'.

Intussen heeft de overheid @Antwoord en E-overheid losgelaten. De gemeenten zullen voorlopig niet het loket voor alle vragen van de overheid worden. Binnen Eemsmond zijn we wel verder gegaan met de inrichting en ontwikkeling van het KCC om onze ambities waar te maken.

We hebben de middelen (iNUP) ingezet om de organisatie in te richten voor het werken op afspraak en betere dienstverlening. O.a. de mogelijkheid om via internet zelf een afspraak te maken met de gemeente voor de meeste producten van het KCC (publieksbalies, burgerzaken, belastingen).

Verder zijn we goed op weg om meer uitwisselbaarheid tussen medewerkers van de balie en telefonie/receptie op te pakken. Dit maakt dat we minder kwetsbaar zullen zijn in de bezetting.

Modernisering GBA

Het programma modernisering GBA (mGBA) maakt de huidige GBA gereed voor de toekomst. In de vorm van de nieuwe Basisregistratie Personen (BRP) draagt deze bij aan de dienstverlening aan burgers, bedrijven en overheidsorganisaties en maakt deel uit van het stelsel van basisregistraties.

De modernisering GBA (mBGA), nu landelijk omgedoopt tot operatie BRP (basisregistratie personeelsgegevens) staat al sinds 2009 op de landelijke en dus ook gemeentelijke agenda met daarbij voor Eemsmond ook het geplande budget. De landelijke stuurgroep operatie BRP heeft in oktober 2014 een programmaplan inclusief een planning transitie en implementatie vastgesteld. Landelijk is de planning wederom uitgesteld. De integrale planning geeft aan dat gemeenten niet eerder dan in 2018 kunnen aansluiten. In 2015 is er nog niet gestart met de voorbereiding voor de aansluiting.

Belastingen

In 2015 heeft het team belastingen te maken gehad met de invoering van verschillende basisregistraties, die een grote invloed hadden op het reguliere werk van het team.

Het versturen van de gemeentelijke aanslagen en de recente aardbevingen hebben veel bezwaarschriften opgeleverd. Via de website van de gemeente is de ontvangst van bezwaren gestroomlijnd. Op basis van de binnengekomen bezwaren is een inschatting gemaakt van de te verwachte hoeveelheid werk en kosten om deze bezwaren te behandelen.

Concretisering informatiebeveiligingsbeleid

Er is binnen de Overheid een steeds grotere roep om serieus werk te maken van informatiebeveiligingsbeleid. Door de toename van zowel het gebruik als de complexiteit van ICT binnen, maar ook buiten onze organisatie, neemt de noodzaak voor het implementeren van een gedegen (informatie)beveiligingsbeleid op onze geautomatiseerde databestanden toe.

De doelstelling was:

Beveiliging van de informatie (gegevens) in onze informatiehuishouding.

Voldoen aan de wettelijke eisen die gesteld worden aan beheer en distributie van de gegevensverzamelingen waarvan wij beheerder zijn.

In 2015 is het informatiebeveiligingsbeleidsplan vastgesteld en is begonnen met de implementatie daarvan. Voor de informatiebeveiliging van ICT op het gebied van het sociaal domein is separaat een beleidsplan opgesteld.

Invoering competentie management

In het kader van competentie management en afronding HR21 cyclus zijn in 2015 kerncompetenties en functiecompetenties vastgesteld. Ondermeer door tussenkomst van draagvlaksessies is gewerkt aan zo groot mogelijk draagvlak binnen de organisatie.

In 2015 zijn de voorbereidingen getroffen voor de inrichting van een pro-actief personeelsregistratiesysteem waarin ondermeer competenties en resultaatgerichte afspraken zullen worden vastgelegd.

Invoering BGT

In 2015 is de advisering rond invoering van de BGTplus en de inrichting van een beheerorganisatie (in DEAL-verband) afgerond zodat per 1 januari 2016 kan worden begonnen met implementatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De volgende investering en speerpunt zijn in 2015 afgerond:

- Investering mobiele telefonie (2015);
- Informatie beveiligingsbeleid (2013);

Wat gaan we nog doen?

De volgende investeringen en speerpunten krijgen een vervolg in 2016:

- Investering verduurzaming gemeentehuis (2012);
- Modernisering GBA;
- Ontwikkeling KCC;
- Implementatie Basisregistratie Grootschalige Topografie (2014-2016).

Wat heeft het gekost?

De baten en lasten behorend bij het programma Diensten & Ondersteuning zijn in onderstaande tabel weergegeven.

<i>Dienstverlening en ondersteuning (x € 1.000)</i>			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	1.874	2.043	2.156
Baten	310	367	330
Saldo programma	-1.563	-1.676	-1.827
	Begroting 2015 na wijziging		Rekening 2015
<i>Waarvan incidenteel (x € 1.000)</i>			
<i>Lasten</i>	384		323
<i>Baten</i>	358		347
<i>Saldo programma</i>	-25		24

3 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bij dit onderdeel van de rekening worden die middelen opgenomen, die vrij besteedbaar zijn en kunnen dienen ter financiering van de gemeentelijke uitgaven. De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente Eemsmond betreffen:

1. Algemene uitkering uit het gemeentefonds
2. Lokale middelen, vrij te besteden
3. Dividend
4. Saldo financieringsfunctie
5. Onvoorziene uitgaven

Voordat per aandachtsveld een nadere beschouwing over de realisatie van het beleid wordt gegeven, onderstaand een overzicht van de financiële uitkomsten.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (x € 1.000)

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lokale heffingen	9.190	9.634	9.832
Algemene uitkering	31.188	31.274	31.193
Dividend	25	12	12
Saldo financieringsfunctie	-	-	-
Onvoorzien	-15	-	-
Overig eigen middelen	1.239	1.027	1.156
Saldo algemene dekkings- middelen en onvoorzien	41.626	41.947	42.192

	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
<i>Waarvan incidenteel (x € 1.000)</i>		
<i>Lasten</i>	<i>900</i>	<i>1.032</i>
<i>Baten</i>	<i>424</i>	<i>397</i>
<i>Saldo programma</i>	<i>-476</i>	<i>-635</i>

Algemene uitkering

In de loop van 2015 is de geraamde opbrengst voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds per saldo naar boven bijgesteld met € 111.546 (van € 31.187.685 naar € 31.299.231).

- voor het jaar 2015 een bijstelling van de algemene uitkering van per saldo:	+ €	327.529
- voor het jaar 2015 een bijstelling van de algemene uitkering sociaal domein van per saldo:	-/- €	215.983
- voor verrekeningen op 2013 en 2014 per saldo:	+ €	25.000
Totaal	+ €	111.546

Voor 2015 was sprake van zowel negatieve als positieve bijstellingen. Deze bijstellingen worden hieronder toegelicht. Verder hebben we een aantal begrotingswijzigingen doorgevoerd voor verrekeningen van 2013 en 2014. Dit heeft te maken met het definitief worden van de aantallen van maatstaven en de uitkeringsfactor voor 2013. Per saldo betekent dit voor deze jaren een hogere begrote algemene uitkering van € 25.000.

Negatieve bijstellingen 2015

De gevolgen van de meicirculaire zijn bij de behandeling van de voorjaarsrapportage in de raad middels het raadsvoorstel voorgelegd. Hier was sprake van zowel een structurele (€ 545.000) als een incidentele (€ 131.000) afname van de algemene uitkering. De structurele afname kwam met name voort uit de negatieve accresontwikkeling van zowel 2014 als 2015 (€ 347.000). Daarnaast werden ook de budgetten voor het Sociaal Domein structureel verlaagd (€ 216.000).

De accresontwikkeling uit 2014 kent een structurele maar ook een incidentele doorwerking. Een eenmalige verlaging van € 124.000 was hiervan het gevolg.

Verder was ook bij de najaarsrapportage sprake van een negatief effect op de raming. Als gevolg van hogere WOZ-waardes dan bij de berekening van de algemene uitkering waren gehanteerd, was sprake van een hogere correctie via de inkomensmaatstaf. Dit leidde tot een lagere algemene uitkering van € 193.400. Dit is incidenteel geraamd, omdat hier in de begroting 2015 al rekening was gehouden.

Positieve bijstellingen 2015

Bij de voorjaarsrapportage was sprake van zowel een structurele (€ 245.000) als een incidentele (€ 205.000) toename van de algemene uitkering. De structurele toename is hoofdzakelijk het gevolg van een aanpassing van meerdere maatstaven (met name een groei van het aantal leerlingen en bijstandontvangers, minderheden e.d., maar ook van het aantal bedrijfsvestigingen). Verder was als gevolg van lagere WOZ-waardes dan bij de berekening van de algemene uitkering waren gehanteerd, sprake van een lagere correctie via de inkomensmaatstaf. Dit leidde tot een hogere algemene uitkering van € 200.300.

In incidentele zin was met name sprake van een hoger budget aan krimpgebieden en budget voor de huishoudelijke hulp toelage (€ 192.000).

Bij de najaarsrapportage was ook sprake van een positief effect op de raming. Als gevolg van een tweede aanpassing van de WOZ-waardes, was sprake van een lagere correctie via de inkomensmaatstaf. Met een hogere algemene uitkering van € 109.400 als gevolg. Dit is incidenteel geraamd, omdat hier in de begroting 2016 al rekening mee was gehouden.

Verder leiden ook aanpassingen van diverse maatstaven (denk aan aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden en fysieke maatstaven als

oppervlaktes en oeverlengtes) tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering.

Realisatie ten opzichte van raming

De werkelijk ontvangen uitkering is € 81.300 lager dan geraamd (stand begroting: na wijziging conform decemberrapportage).

Dit wordt met name veroorzaakt door:

a. afwijking in de fysieke maatstaven, zoals oeverlengte,	
oppervlakte land en water	€ 10.200
b. afwijkend aantal bijstandontvangers, uitkeringsge-	
rechtigden en lage inkomens	-/- € 93.100
	-/- € 82.900

Ad a. Eind november heeft het rijk correcties doorgevoerd op een aantal fysieke maatstaven, zoals oppervlaktes (bebouwing, binnenwater, buitenwater) en oeverlengte. De effecten hiervan konden niet meer meegenomen worden in de decemberrapportage en leidt daardoor tot een positieve afwijking ten opzichte van de begroting.

Ad b. Het rijk heeft de stand van het aantal bijstandontvangers, uitkeringsontvangers en lage inkomens) gedurende het jaar gecorrigeerd; hier hebben wij onvoldoende rekening mee gehouden. Daarnaast heeft het rijk op een aantal andere maatstaven (uitkeringsgerechtigden, lage inkomens) gecorrigeerd. Per saldo leidt dit tot een lagere algemene uitkering dan we hadden geraamd.

Lokale heffingen

Onder de algemene dekkingsmiddelen vinden wij de volgende belastingen terug:

- Onroerende zaakbelasting;
- Hondenbelasting;
- Forensenbelasting.

De opbrengsten uit deze belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen en daarmee ook vrij inzetbaar. Dit in tegenstelling tot de rioolheffing, afvalstoffenheffing en leges. De opbrengst van deze heffingen zijn gekoppeld aan de kosten die hiervoor worden gemaakt. Verantwoording hiervan vindt daarom plaats op het product zelf.

Ter toelichting op deze posten nog het volgende:

Belastingen

Het beleid van de gemeente is erop gericht om tariefsverhogingen zoveel mogelijk te beperken. Voor 2015 hebben we, net als in 2014 het geval was, hier in het kader van de bezuinigingen wel een extra stap moeten maken. Opgemerkt moet worden dat, ondanks deze extra verhoging t.o.v. voorgaande

jaren, de lasten voor huishoudens in Eemsmond nog onder de laagste in de provincie Groningen vallen.

De OZB is in 2015 met 3,5% gestegen (ten opzichte van 2,5% in 2014). Daarnaast is ook de afvalstoffenheffing gestegen met € 17 (voor eenpersoonshuishoudens) en met € 34 (voor meerpersoonshuishoudens); in vergelijking met omliggende gemeenten is deze heffing nog steeds bijzonder laag. De rioolheffing is in 2015 niet verhoogd; de tarieven zouden dan namelijk meer dan kostendekkend worden. Verder zijn de sporttarieven overeenkomstig het kaderplan met 10% gestegen. De overige heffingen zijn met 3% gestegen.

Dividend

De gemeente Eemsmond ontvangt dividend op de aandelen van de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG), Oikocredit en van de diverse vennootschappen voortvloeiend uit de verkoop van Essent aan RWE. Het dividend van deze vennootschappen is verantwoord onder programma 4 Economie & Maatschappij.

Van de BNG is in 2015 € 12.004 aan dividend ontvangen; ongeveer de helft van de oorspronkelijke raming. Van Oikocredit is € 497 ontvangen.

Saldo financieringsfunctie

De gemeente Eemsmond kent geen ramingen c.q. boekingen op deze functie. De werkelijke rente wordt via een nagecalculeerde renteomslag verdisconteerd in de kapitaallasten.

Onvoorziene uitgaven

In de primitieve begroting 2015 was een bedrag geraamd voor onvoorziene structurele uitgaven van € 15.000. Bij de decemberrapportage 2015 is aangegeven dat dit bedrag incidenteel kan vervallen, omdat het bedrag in de loop van 2015 niet is aangewend.

Overig eigen middelen

De afdracht aan loonheffing in het kader van de werkkostenregeling was begroot op circa € 40.000. Door het goed communiceren over mogelijke maatregelen om deze uitgaven terug te dringen, zijn de uitgaven € 26.500 lager uitgevallen.

In 2014 zijn we een overeenkomst aangegeven met een revalidatieservice, waarin was vastgelegd dat we diverse hulpmiddelen aan hen zouden verkopen. Deze middelen worden nu door ons gehuurd. De baten uit verkoop van circa € 245.000 hebben we in 2015 ontvangen en verantwoord onder de overig eigen middelen.

Tijdens het jaarafsluitingsproces is gebleken dat de voorziening voor dubieze belastingdebiteuren ontoereikend was. Dit heeft geleid tot het doteren van een extra bedrag aan de voorziening van € 145.000. Hier was in de (bijgestelde) begroting geen rekening gehouden.

Daarnaast is de voorziening Spaarverlof geïndexeerd; dit om voldoende voorzien te hebben in het geval het spaarverlof uitgekeerd dient te worden. Dit brengt een niet geraamde last met zich mee van € 25.000.

4 Paragrafen

De paragrafen bij de begroting en jaarstukken geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten vanuit een bepaald perspectief. In de paragrafen zijn de beleidslijnen vastgelegd voor beheersmatige aspecten.

Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in het jaarverslag staan, worden gebundeld in een kort overzicht, waardoor de raad voldoende inzicht krijgt. Er is dus enige overlap tussen de programma's en de paragrafen. De programma's zijn direct gericht op de burger en de paragrafen indirect; ze geven kaders die de raad het college stelt voor het beheer en de uitvoering.

De volgende paragrafen zijn opgenomen in het jaarverslag:

1. lokale heffingen
2. risicobeheersing en weerstandsvermogen
3. onderhoud kapitaalgoederen
4. financiering
5. bedrijfsvoering
6. rechtmatigheid
7. verbonden partijen
8. grondbeleid
9. demografische ontwikkelingen
10. interbestuurlijk toezicht
11. taakstellingen en reserveringen

4.1 Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf Lokale heffingen geeft de raad een betrouwbaar inzicht in de eigen inkomsten en de lastendruk die de lokale heffingen veroorzaken.

In deze paragraaf gaan wij in op:

- de doelstelling
- gerealiseerde opbrengsten
- ontwikkelingen
- belastingdruk
- kwijschelding

Gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Zij zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De lokale heffingen raken namelijk de burgers heel direct in de portemonnee. Daarbij wil de burger waar voor zijn geld. Voor onze gemeente waren de onroerend zaakbelastingen (OZB) en de rioolrechten de belangrijkste inkomsten in 2015.

Doelstelling

Doelstellingen bij de begroting 2015 waren:

- de tarieven met 3% te verhogen, met uitzondering van de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing, de rioolrechten, en de sporttarieven;
- de OZB-tarieven met 3,5% te verhogen.
- de afvalstoffenheffing te verhogen met € 17 voor eenpersoonshuishoudens en € 34 voor meerpersoonshuishoudens;
- de rioolheffing niet te verhogen;
- de sporttarieven gefaseerd te verhogen door gedurende drie jaren (2014 tot en met 2016) te rekenen met een verhoging van 10%.

Uiteindelijk zijn bij de behandeling van de begroting 2015 de opbrengsten vastgesteld zoals hierboven aangegeven en de verordeningen voor de tarifiering hierop aangepast. In de nieuwe tarieven OZB is ook de waardeontwikkeling bij de woningen en de niet-woningen [verwerkt](#).

Onderstaand een overzicht van de belangrijkste tarieven.

Soort heffing	2013	2014	2015
Onroerende zaakbelastingen:			
Woningen:			
- eigenarenheffing	0,1955%	0,2095%	0,2273%
- gebruikersheffing	-	-	
Niet-woningen			
- eigenarenheffing	0,3421%	0,3575%	0,3795%
- gebruikersheffing	0,2740%	0,2863%	0,3039%
Rioolheffing:			
- eigenarenheffing	126,00	129,75	129,75
- gebruikersheffing	126,00	129,75	129,75

Soort heffing	2013		2014		2015	
Afvalstoffenheffing						
Meerpersoonshuishoudens		24,00		48,00		82,00
Eenpersoonshuishoudens		12,00		24,00		41,00
Reinigingsrechten:						
	Groen	Grijs	Groen	Grijs	Groen	Grijs
Container t/m 240 l	426,00	507,00	438,00	522,00	451,00	537,00
Containers t/m 660 l	483,00	724,00	497,00	745,00	511,00	767,00
Eens per twee week 660 l	441,00	561,00	454,00	577,00	467,00	594,00
Huur container 660 l	206,00	206,00	212,00	212,00	218,00	218,00
Ophalen grof huishoud.afval		22,15		22,80		23,40
Hondenbelasting:						
- 1 ^e hond		55,50		57,00		58,70
- 2 ^e en volgende		86,50		89,00		91,65
Forensenbelasting		529,00		545,00		561,35

Realisatie

Bovenstaande heeft geleid tot de volgende opbrengsten over 2015:

	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Werkelijk 2015	Verschil 2015
Leges/sporttarieven	359.434	398.029	343.451	-54.578
Afvalstoffenheffing	281.592	479.000	481.068	2.068
Reinigingsrechten	131.463	147.519	129.157	-18.362
Rioolheffing	1.900.750	1.895.891	1.904.514	8.623
Begraafrechten	106.745	107.782	103.741	-4.041
Bouwleges	359.186	201.718	218.920	17.202
OZB	9.318.587	9.553.139	9.751.391	198.252
Hondenbelasting	73.878	73.418	72.712	-706
Forensenbelasting	6.845	7.544	7.407	-137
Overig	94.093	101.249	95.211	-6.038
Totaal	12.632.573	12.965.289	13.107.572	142.283

Toelichting op hoofdlijnen op de opbrengsten

Leges/sporttarieven

De leges en sporttarieven laten een lagere werkelijke inkomst zien dan was geraamd.

Bij de leges is de baat vanuit de uitgifte van reisdocumenten tijdens het jaar naar boven bijgesteld. Dit was gebaseerd op de realisatie tot dan toe, waarbij met name voor de zomerperiode een duidelijke stijging te zien was. De bijstelling blijkt te positief te zijn geweest.

Over de verhuur van met name de sportvelden worden zijn minder inkomsten ontvangen.

Reinigingsrechten/afvalstoffenheffing

Per saldo is er op dit onderdeel een lagere opbrengst van € 16.294 ten opzichte van de begroting. De opbrengst afvalstoffenheffing heeft een plus van € 2.068 ten op zichte van de raming van € 479.000.

De reinigingsrechten blijven in 2015 € 18.362 achter bij de raming. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een lagere uitgifte van extra containers ten opzichte van het voorgaand jaar.

Onroerende zaakbelastingen

Onderstaand geven wij een overzicht van de ramingen en opbrengsten voor de *OZB gebruikers*

(in €):

	Raming 2015	Incidenteel voorgaande jaren	M.b.t. 2015
Raming begroting	2.964.676.	0	2.964.676
Voorjaarsnota	-/- 81.483	0	81.483
Najaarsnota	277.891	0	-/- 277.891
Totale raming	3.161.084		3.161.084
Opbrengsten	3.133.225	-/- 4.179	3.137.404
Verschil	-/- 27.858	-/- 4.179	-/- 23.680

Onderstaand vindt u een overzicht van de ramingen en opbrengsten voor de *OZB eigenaren*

(in €):

	Raming 2015	Incidenteel voorgaande jaren	M.b.t. 2015
Raming begroting	6.449.042	0	6.449.042
Voorjaarsnota	-/- 101.753	0	-/- 101.753
Najaarsnota	44.766	0	44.766
Totale raming	6.392.055	0	6.392.055
Opbrengsten	6.618.166	-/- 1.195	6.619.361
Verschil	226.111	-/-1.195	227.306

OZB Gebruikers

Bij de OZB gebruikers is sprake van minimaal minder ontvangsten dan geraamd. Het betreft een lagere opbrengst van € 23.680, omgerekend in procenten is dit 0,75%.

OZB Eigenaren

De OZB eigenaren laat een grotere afwijking zien. Hier is sprake van een hogere baat van € 227.306. Eén van de oorzaken is gelegen in het feit dat incurante niet-woningen (scholen, overheidsgebouwen) ingaande 2015 inclusief BTW zijn getaxeerd. Hierdoor is de waarde voor deze categorie

gestegen. Daarnaast is tevens sprake van areaaluitbreiding bij agrarische objecten. Tenslotte is een relatief groot object abusievelijk niet in de raming meegenomen, omdat de taxatiewaarde pas in de loop van 2015 definitief is geworden.

Rioolheffing

De opbrengst 2015 bedraagt € 1.904.513. Dit is € 8.622 (0,45%) meer dan begroot.

Bouwleges

In 2015 is voor bouwleges een raming opgenomen van € 201.718. In werkelijkheid is er € 218.919 aan bouwleges ontvangen. Een positief saldo van € 17.201. De geraamde baten zijn gedurende het jaar naar beneden bijgesteld. De inkomsten uit deze leges zijn afhankelijk van de aanvragen en laten daarmee jaarlijks fluctuaties zien. Een goede raming van deze baten is daarom lastig te maken.

Overige heffingen

De overige heffingen geven geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Ontwikkelingen

Omgaan met opbrengsten OZB van grote objecten

De gemeente Eemshaven kent een aantal grote objecten in de Eemshaven. Normaal gesproken is een risico dat een gemeente loopt t.a.v. de mutaties in de waardering van woningen en niet-woningen binnen het OZB-bestand redelijk op te vangen. Bij eventuele waardevermindering van grote objecten, zoals wij deze kennen, is dit echter niet altijd mogelijk.

We proberen de waardes van de grote objecten dan ook redelijk voorzichtig, maar wel reëel in te schatten.

Op dit moment zijn nog niet alle waardes van de grote objecten voor 2015 (en voor één object ook voor 2014) vastgesteld. Hierover zijn nog gesprekken met de betreffende eigenaars gaande. We hebben rekening gehouden met opbrengsten over nog op te leggen OZB-aanslagen.

Bezwaren

In 2015 zijn WOZ-beschikkingen verzonden met als prijspeil 1 januari 2014. Deze beschikkingen, gecombineerd met de aanslagen 2015, zijn verzonden op 28 februari 2015. De beschikkingen hebben geleid tot 191 bezwaarschriften tegen de aanslag/WOZ-beschikking binnengekomen, waarvan 5 tegen de aanslag gemeentelijke heffingen. De overige 186 bezwaren waren gericht tegen de WOZ-waarde.

De bezwaren zijn afgehandeld. Zie voor een nadere onderverdeling onderstaand overzicht:

	Woning	Niet-woning
Gegronnd	88	14
Ongegrond	50	13
Niet-ontvankelijk	4	0
Ingetrokken	5	3
Niet in behandeling genomen	9	0
<i>Totaal</i>	<i>156</i>	<i>30</i>

No Cure - No Pay

Via 'no cure no pay'-bureaus zijn 69 bezwaarschriften binnengekomen. Hiervan zijn 23 gegrond verklaard. De overige bezwaarschriften zijn ongegrond, niet-ontvankelijk of ingetrokken. Over het jaar 2015 is er voor € 60.765 aan proceskosten uitbetaald. Deze kosten hebben betrekking op de 23 gegrond verklaringen van 2015 en de beroepszaken met betrekking tot 2014, die in 2015 zijn behandeld.

Aardbeving

Begin maart 2015 zijn eigenaren van onroerende zaken geïnformeerd over de mogelijkheid om aardbevingschade online te melden. Men kon met een unieke code het schaderapport uploaden richting (indienen bij) de gemeente. Het schaderapport wordt aangemerkt als een bezwaarschrift; mensen houden hierdoor de mogelijkheid om in beroep te gaan tegen onze beslissing over de omvang van de waardevermindering. In totaal hebben in 2015 611 eigenaren melding gedaan van aardbevingsschade; hiervan kennen 118 meldingen geen schadebedrag. Alle meldingen zijn inmiddels afgehandeld. Dit heeft geresulteerd in een OZB derving € 13.402.

Declaratie/schadeclaim

De OZB derving van € 13.402 is samen met de kosten voor bezwaarafhandeling, informele afhandeling van schademeldingen en uitbetaalde proceskosten geclaimd bij NCG c.q. de Minister van EZ. Er is in totaal voor het jaar 2015 aan € 113.000 WOZ-kosten geclaimd. Op dit moment is nog niet te zeggen of de claim door het NCG/de minister van EZ wordt gehonoreerd.

Belastingdruk

De provincie Groningen publiceert in het kader van haar financieel toezicht op de gemeenten, evenals het COELO, overzichten met de belastingdruk van alle gemeenten en de gemeenten in de provincie Groningen. De situatie wijkt voor 2015 weinig af van de overzichten van voorgaande jaren. Hieronder een overzicht van de tarieven van Eemsmond in relatie tot het landelijke gemiddelde.

Omschrijving	Provinciaal gemiddelde	Eemsmond
Woonlasten Eigen woning:		
- éénpersoonshuishouden	668,00	634,00
- meer persoonshuishouden	750,00	675,00
	Landelijk	Eemsmond

	gemiddelde	
OZB:		
- woningen	0,1251%	0,2273%
- Niet woning (E/G)	0,4414%	0,6834%
Afvalstoffenheffing		
- éénpersoonhuishouden	211,00	41,00
- meerpersoonhuishouden	263,00	82,00
Rioolheffing		
- eenpersoonshuishouden	171,00	259,50
- meerpersoonshuishouden	189,00	259,50
Hondenbelasting	67,00	58,70

Eemsmond staat in 2015 landelijk op plaats 108 waar het gaat om de laagste woonlasten.

Algehele conclusie:

- Eemsmond heeft een hoge score met de tarieven voor de OZB;
- Eemsmond heeft landelijk gezien het laagste tarief voor de afvalstoffenheffing;
- de tarieven voor de rioolheffing liggen boven het gemiddelde.

Onderstaand geven we een overzicht van de tarieven en woonlasten van Eemsmond, in vergelijking met de omliggende gemeenten. Dit overzicht kent als uitgangspunten eigen woningbezit en een meerpersoonshuishouden.

Gemeente	OZB woningen eigenaar (in %)	OZB niet-woningen eigenaar (in %)	OZB niet-woningen gebruik (in %)	Afvalstof-fenheffing	Riool-heffing	Belasting-druk
Appingedam	0,2506	0,3385	0,2696	€ 278	€ 223	€ 838
Bedum	0,1501	0,2328	0,1755	€ 230	€ 213	€ 701
Delfzijl	0,1950	0,3948	0,3291	€ 299	€ 271	€ 814
Eemsmond	0,2273	0,3795	0,3039	€ 82	€ 261	€ 675
De Marne	0,1781	0,2836	0,2349	€ 236	€ 367	€ 854
Loppersum	0,1771	0,2090	0,1703	€ 262	€ 319	€ 839
Winsum	0,1875	0,2269	0,1659	€ 267	€ 210	€ 785

Kwijtschelding

De kwijtschelding van lokale heffingen heeft dit jaar geleid tot een totaal bedrag van € 74.425. Dit is € 13.163 meer dan in 2014. In 2015 was € 75.000 begroot. Reden voor deze extra uitgave is dat het tarief van de afvalstoffenheffing is verhoogd.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van kwijtschelding ligt bij de KCC 3de lijn. Zij werken hierin samen met de afdeling Publiekszaken en Hefpunt, het belastingkantoor van de drie noordelijke waterschappen. Burgers hoeven voor kwijtschelding slechts bij één organisatie een aanvraag in te dienen die

dan door Hefpunt in behandeling wordt genomen. Net als voorgaande jaren hanteerde onze gemeente ook voor 2015 een norm van 100%.

4.2 Risicobeheersing en weerstandsvermogen

Algemeen

Voor de jaren 2014 tot en met 2017 is de nota 'Risicobeheersing en Weerstandsvermogen' van toepassing.

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken loopt de gemeente diverse risico's. De gemeente Eemsmond wil de (mogelijke financiële) risico's, die voor rekening komen van de gemeente op een gestructureerde manier beheersen om keuzes rondom deze risico's bewust te kunnen maken.

Hierbij is van belang de omvang van eventuele financiële tegenvallers (risicoprofiel) in relatie tot de mate waarin de gemeente eventuele risico's kan opvangen (weerstandsvermogen).

Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen de geïdentificeerde risico's en de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen is voldoende indien de risico's opgevangen kunnen worden in de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Deze ratio wordt afgezet tegen een norm. Op deze wijze kan worden geconcludeerd of de gemeente Eemsmond beschikt over voldoende weerstandsvermogen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten als gevolg van het voordoen van risico's, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden.

Binnen het BBV wordt een onderscheid gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen (Algemene reserve en stille reserves). Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we middelen die structureel inzetbaar zijn om structurele tegenvallers op te vangen (onvoorzien structureel, vrije ruimte in de meerjarenplanning, onbenutte belastingcapaciteit en bezuinigingen).

De gemeente Eemsmond gebruikt in eerste instantie de incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Mochten zich gedurende een jaar structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan zullen deze eerst incidenteel worden afgedekt middels de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens zal hiervoor bij de eerstvolgende begroting dekking gezocht worden. Hierbij wordt als uitgangspunt gehanteerd dat de begroting voor dat jaar en/of meerjarig

sluitend is. Indien een structureel gevolg aan de orde is wordt bij de kadernota/begroting een oplossing gezocht voor het dekken van dit gevolg. Er worden geen eisen gesteld aan de omvang van de structurele weerstandscapaciteit, omdat deze niet van de één op de andere dag kan worden ingezet. Wel dient er over de ruimte te worden gerapporteerd bij de jaarrekening.

De incidentele weerstandscapaciteit voor de gemeente Eemsmond bestaat uit:

- algemene reserve (inclusief ondergrens van € 1.815.000);
- stille reserves op de overige gronden.

Berekening weerstandsvermogen

De mate waarin financiële tegenvallers opgevangen kunnen worden, wordt gedefinieerd als het weerstandsvermogen. Het staat met andere woorden voor de robuustheid van de begroting en wordt bepaald door de risico's in relatie te brengen met de weerstandscapaciteit. In de nota 'Risicobeheersing & Weerstandvermogen 2014-2017' heeft de gemeente Eemsmond bepaald dat het weerstandsvermogen voldoende is indien de ratio groter of gelijk is aan 1,4 (voorheen: het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve moest positief zijn).

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de volgende ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit} \text{ -/- ondergrens}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio}$$

Om een beoordeling te kunnen geven over het weerstandsvermogen van de gemeente Eemsmond is de volgende normeringstabel van toepassing.

Klasse	Ratio weerstandsvermogen (intervallen)	Betekenis (beoordeling)
I	groter dan 2,0	Uitstekend
II	tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
III	tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
IV	tussen 0,8 en 1,0	Matig
V	tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
VI	kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt samenbgesteld.

incidentele weerstandscapaciteit 2015

Omschrijving	voor besluitvorming resultaatbestemming	na besluitvorming resultaatbestemming
Algemene reserve	8.594.710	8.594.710
Nog te bestemming resultaat		31.807
Correctie op reserve jaarovergang (hfd.13)		42.055
Overige voorstellen (hfd.13)		904.093
	8.594.710	9.572.665
Stille reserves op overige gronden	705.758	705.758
	9.300.468	10.278.423
Ondergrens	-1.815.000	-1.815.000
	7.485.468	8.463.423

De stille reserves volgen uit het verschil tussen de boekwaarde en de geschatte opbrengstwaarde van de overige gronden per 31 december 2015.

Benodigde weerstandscapaciteit

Bij het opstellen van de nota Risicobeheersing en Weerstandsvermogen (2014-2017) in 2014 zijn de bestaande risico's herrekend naar de nieuwe systematiek. Bij de begroting 2015 heeft een eerste inventarisatie plaatsgevonden, wat heeft geleid tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 1.130.000. Deze eerste aanzet is geactualiseerd bij het opstellen van de begroting 2016. Mede gezien de risico's die voortvloeien uit de decentralisaties is in de begroting 2016 de benodigde weerstandscapaciteit verhoogd naar een bedrag van € 1.587.000.

Berekening ratio weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2015:

$$\frac{\text{€ 8.463.423} - \text{ondergrens van € 1.815.000}}{\text{€ 1.587.000}} = 4,19$$

Bij bovenstaande berekening is al rekening gehouden met de voorstellen uit deze rekening.

De hieraan gekoppelde beoordeling (norm) is 'Uitstekend'. De gemeente heeft eind 2015 voldoende buffer voor het opvangen van de tot dan toe geïnventariseerde risico's.

Structurele weerstandscapaciteit

In de nota 'Risicobeheersing & Weerstandvermogen 2014-2017' is geen ondergrens meer bepaald voor de structurele weerstandscapaciteit. Zoals al eerder gesteld worden, indien zich structurele risico's voordoen, deze in het lopende begrotingsjaar incidenteel afgedekt en zal voor de nieuwe begroting structureel dekking gevonden moeten worden. Deze dekking kan onder meer

gevonden worden in onvoorzien structureel, de begrotingsruimte, de onbenutte belastingcapaciteit en bezuinigingen.

Op dit moment is bij diverse belastingen en heffingen de 100%-kostendekkendheid nog niet bereikt. Er is dus nog sprake van een potentiële ruimte in de belastingcapaciteit.

Risico's

Een risico is een kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaald gevolg. De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen en die een financieel gevolg kunnen hebben. Het totaal van de risico's is bepaald op € 1.587.000 (actualisatie van de risico's bij de Begroting 2016).

Verbonden partijen en garantstellingen

De gemeente staat garant voor leningen van diverse woningcorporaties. Deze garantstelling loopt via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Mocht een woningbouwstichting failliet gaan dan dienen de gezamenlijke woningstichtingen als eerste dit probleem op te lossen. Als tweede wordt het waarborgfonds aangesproken. Mocht deze niet aan haar verplichting kunnen voldoen dan pas wordt de gemeente aansprakelijk gesteld voor het bedrag van de borgstelling. Op basis van de beschikbare informatie is het risico voor de gemeente als laag ingeschat.

Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de tekorten van gemeenschappelijke regelingen waarin het deelneemt. De gemeente Eemsmond heeft deze exploitatietekorten van de gemeenschappelijke regelingen reeds afgedekt in de begroting van de gemeente. Dit betekent dat hierdoor nagenoeg geen aanspraak gedaan hoeft te worden op de weerstandscapaciteit. Tussentijds beoordeeld de gemeente de tussentijdse cijfers zodat tijdig geanticipeerd kan worden op de financiële ontwikkelingen bij de verschillende gemeenschappelijke regelingen.

Risico's gasboringen en aardbevingen

Door het boren en het winnen van aardgas in het Slochter gasveld, wat zich ook bevindt onder onze gemeente, doen zich aardbevingen voor. De bevingen zijn in 2013 toegenomen in aantal en in kracht. De verwachtingen voor de toekomst is dat de kracht van de bevingen kunnen toenemen. Dit heeft voor de gemeente diverse gevolgen op het gebied van; schade aan gemeentelijke gebouwen en infrastructuur, dalend veiligheidsgevoel waardoor het vestigingsklimaat negatief wordt beïnvloed, hetgeen effect heeft op de grondexploitaties, en waardedaling van de woningen in de gemeente. Dit heeft diverse gevolgen waardoor de gemeente financiële risico's loopt. Het is lastig deze risico's te kwantificeren. De gemeente zet zich in de nadelige effecten te claimen bij de NAM of het rijk. Daarnaast wordt gekeken wordt hoe de

beschikbaar gestelde middelen uit het gasbesluit positief kunnen bijdragen aan bovengenoemd risico.

Conclusie

De ratio van het weerstandsvermogen bedraagt 4,19. Dit is hoger dan 2,0 en staat daarmee gelijk aan 'uitstekend'. De gemeente Eemsmond heeft eind 2015 voldoende weerstandsvermogen heeft om de geïnventariseerde risico's af te dekken.

Financiële kengetallen

Algemeen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat met ingang van het begrotingsjaar 2016 en het jaarverslag 2015 in deze paragraaf vijf financiële kengetallen opgenomen dienen te worden. Deze kengetallen geven op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de gemeente. Deze kengetallen hebben geen functie als normeringinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies.

Definitie kengetallen

Hieronder wordt aangegeven welke vijf financiële kengetallen opgenomen zijn en wat de kengetallen inhouden.

Netto schuldquote

Het kengetal "netto schuldquote", ook wel bekend als de netto schuld als aandeel van de inkomsten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto schuldquote geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. In de berekening wordt niet meegenomen waarvoor de schulden zijn aangegaan.

Voor de berekening van de netto schuldquote wordt de netto schuld gedeeld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

De "solvabiliteitsratio" geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente.

Voor de berekening van de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen gedeeld door het totaal vermogen.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal “structurele exploitatieruimte” geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van structurele lasten en baten en het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves te delen door de totale baten.

Grondexploitatie

Het financiële kengetal “grondexploitatie” geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht.

Voor de berekening van dit kengetal wordt de boekwaarde van niet in exploitatie genomen bouwgronden en de boekwaarde van bouwgronden in exploitatie gedeeld door de totale baten.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal “lokale lasten” wordt berekend aan de hand van het gemiddeld OZB-tarief. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruik heeft moeten maken van deze optie en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

Voor de berekening van de belastingcapaciteit worden de totale woonlasten van meerpersoonshuishoudens gedeeld door het landelijk gemiddelde van deze woonlasten van het jaar hiervoor.

Overzicht Financiële kengetallen

Voor de gemeente Eemsmond zien de financiële kengetallen er als volgt uit:

<i>Verloop van de kengetallen</i>	<i>Rekening 2014</i>	<i>Begroting 2015</i>	<i>Rekening 2015</i>
Netto schuldquote	89,8%	89,7%	78,0%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	90,4%	90,2%	78,5%
Solvabiliteitsratio	32%	26%	32%
Structurele exploitatieruimte	0,5%	-3,0%	0,4%
Grondexploitatie	3,7%	4,7%	3,4%
Belastingcapaciteit	92%	96%	96%

Toelichting op de financiële kengetallen

In algemene zin is het verloop van de financiële kengetallen stabiel. De verbetering van de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio wordt met name veroorzaakt door een afname van de langlopende schulden (door aflossing) en het minder aanspreken van de reserves.

Het kengetal 'grondexploitatie' is afgenomen. Dit komt voort uit het feit dat de gemeente als gevolg van de decentralisaties meer baten (rijksmiddelen) heeft ontvangen. De verhouding van het grondbedrijf in relatie tot alle andere gemeentelijk taken is in 2015 relatief gezien afgenomen.

De in de begroting 2015 voorgestelde tariefsverhogingen zijn ongewijzigd overgenomen. Vandaar dat de berekening voor de rekening 2015 hierop geen afwijking laat zien.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Eemsmond heeft een groot deel van de openbare ruimte in beheer. In die openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor al die activiteiten bestaat die openbare ruimte uit enkele kapitaalgoederen, die als volgt gerubriceerd kunnen worden:

- infrastructuur (wegen, riolering, kunstwerken);
- water;
- voorzieningen (openbaar groen, begraafplaatsen, verlichting, sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continu (behoorlijk wat) budgettaire middelen vergt. Met de verplichte paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen krijgt de raad de mogelijkheid om kaders te stellen voor onder andere onderhoud van wegen, riolering en groen.

Situatie Eemsmond

De gemeente Eemsmond heeft ongeveer 435 hectare aan openbare ruimte in beheer. Deze openbare ruimte omvat de kapitaalgoederen wegen, riolering, kunstwerken, openbare verlichting, openbaar groen, sloten, havens, sportvelden, begraafplaatsen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. Het beleid ten aanzien van het onderhoud van deze kapitaalgoederen is in Eemsmond vastgelegd in:

- rationeel Wegbeheer, Beleidsplan wegen, 2010 – 2014;
- beleidsplan Openbare Verlichting, 2010 – 2014;
- systematisch onderhoud gebouwenbeheer;
- groenbeheer, 2004 – 2014;
- baggerplan voor het bebouwde gebied, 2005 – 2014;
- Afvalwaterplan BMW/NZV 2014-2018;
- kunstwerkenbeheer (bruggen oeverbescherming enz.) 2009 – 2013.

Wegen

De gemeente Eemsmond heeft 1.510.176 m² aan verhardingen in beheer. Hiervan is 882.663 m² asfaltverharding, 499.188 m² elementenverharding, 112.957 m² betonverharding en 15.409 m² half-verharding. Sinds 1990 worden de wegen in de gehele gemeente Eemsmond onderhouden op basis van het programma Rationeel Wegbeheer. Eind 2009 is door de raad het Beleidsplan vastgesteld, waarin het onderhoudsniveau van de verschillende wegtypes bepaald is op “basis-plus” tot het jaar 2015. Op budgettaire gronden wordt vanaf 2011 echter het niveau “basis” toegepast. In 2015 is een nieuw

beheerplan wegen, voor de jaren 2016 - 2020 gemaakt en in november 2015 is dit plan vastgesteld.

Asfaltverhardingen

Bij het hanteren van een minimumniveau voor het plegen van onderhoud aan asfaltverhardingen treedt een verslechtering op ten opzichte van een goed onderhoudsniveau. Door het uitstellen van onderhoud neemt de schade toe en is het noodzakelijk om op termijn een zwaardere onderhoudsmaatregel toe te passen. Bij een lange periode van uitstel zal alleen een algehele reconstructie nog uitkomst kunnen bieden. Deze gelegenheid kan dan worden aangegrepen om gelijktijdig tot een vorstvrije wegconstructie over te stappen.

Elementenverharding

Het uitstellen van onderhoud aan elementenverharding zal niet zoals bij de asfaltverhardingen, tot een drastische verhoging van kosten leiden. De gemeente blijft echter wel aansprakelijk voor de schade die ontstaat door de slechte onderhoudstoestand van de verhardingen.

Overzicht lasten kapitaalgoed wegen 2015 (x € 1.000)

	Raming (na wijziging)	Realisatie
Jaarbudget onderhoud slijtlagen en herstraatwerk	215	200
Onderhoud deklagen	349	379

Openbare verlichting

In de gemeente Eemsmond staan circa 4.000 lichtmasten. Deze zijn allen in beheer bij de gemeente Eemsmond. In 2009 is door de raad het Beleidsplan Openbare Verlichting geactualiseerd. In 2015 is een nieuw beheer- en beleidsplan openbare verlichting voor de jaren 2016 - 2020 gemaakt en in november 2015 is dit plan vastgesteld.

Overzicht lasten kapitaalgoed openbare verlichting 2015 (x € 1.000)

	Raming (na wijziging)	Realisatie
Jaarbudget onderhoud openbare verlichting (excl. inzet eigen uren)	142	128
	Geplande investeringen	Gerealiseerde Investeringen
Investeringen	110	29

Water

Met uitzondering van de havens van Uithuizen en Warffum heeft de gemeente Eemsmond geen bevaarbaar binnenwater in eigendom en beheer. Wel heeft de gemeente 155 kilometer sloten in beheer en een aantal vijvers. In het Baggerplan is een planning voor de baggerwerkzaamheden binnen het bebouwde gebied van de gemeente Eemsmond opgenomen. Deze planning heeft betrekking op de periode 2005 – 2014 en streeft naar een optimale afstemming tussen noodzaak en (subsidie) mogelijkheden. Momenteel is de gemeente in overleg met het waterschap aan het onderzoeken hoe het baggeren de komende jaren moet worden uitgevoerd.

Op 1 januari 2008 trad de Wet gemeentelijke watertaken in werking. Deze wet regelt de verbrede rioolheffing waarmee gemeenten waterproblemen in bebouwd gebied kunnen aanpakken. Via deze wet wordt ook de bestaande gemeentelijke verantwoordelijkheid voor riolering uitgebreid met regenwaterbeleid en gemeentelijk beleid als er grondwaterproblemen zijn. De Wet gemeentelijke watertaken maakt onderscheid in een zorgplicht voor inzameling van afvalwater en overtollig regen- en grondwater (zie ook rioolbeheer).

In 2015 is gestart met het opstellen van een nieuw baggerplan. Vaststelling hiervan zal in 2016 plaatsvinden.

Gebouwen

Door de gemeente Eemsmond worden 40 gebouwen onderhouden. Dit betreft: een gemeentehuis, de voormalige Rabobank, een onderkomen van het Gemeentebedrijf, twee sporthallen, vier gymgebouwen, een multifunctioneel centrum, twee zwembaden, twee brandweergebouwen, twee dorpshuizen, twee peuterspeelzalen, één kinderdagverblijf, vier molens, één toren, vier kantoorgebouwen en dertien overige kleinere gebouwen.

De gemeentelijke gebouwen worden sinds 1990 onderhouden met behulp van het geautomatiseerd planmatig onderhoudssysteem (S.O) en het meerjarenplan schilderwerk. Voor het "normale" onderhoud is in de begroting een jaargemiddelde opgenomen. Voor het "updaten" zijn geen structurele middelen beschikbaar.

Overzicht lasten kapitaalgoed gebouwen 2015 (x € 1.000)

	Raming (na wijziging)	Realisatie
Jaarbudget rationeel gebouwenbeheer:		
Structureel	425	425
Incidenteel	99	99
<i>(is excl. inzet eigen uren)</i>		

Groenbeheer

De afdeling Groen werkt aan de hand van het beeldbestek. Vanaf 2012 is gestart met een pilot beeldbestek maar inmiddels werkt men op het aanvankelijk vastgestelde onderhoudsniveau "Basis" met enkele accenten (begraafplaatsen en dorpscentra) op onderhoudsniveau "Basis Plus". Dit beeldbestek is per groentype vastgelegd.

Het openbaar groen, de sportvelden en de begraafplaatsen worden op grotendeels milieuvriendelijke wijze onderhouden. De werkzaamheden worden door de medewerkers van de afdeling Ruimte en Ability uitgevoerd.

De inventarisatie van het groen (bomen, plantvakken, plantensoorten) en de controle van de digitale ondergronden zijn verwerkt in het groenbeheersysteem. Een groep medewerkers is opgeleid tot boomveiligheidscontroleur. Dit om te kunnen voldoen aan onze wettelijke zorgplicht voor het boomonderhoud. Als gevolg van diverse boomziekten zijn er al verscheidene bomen gekapt. Planmatig zullen er de komende jaren bomen herplant worden op gewenste en passende plaatsen.

De komende jaren blijft de ambitie om grote delen van het openbaar groen planmatig om te vormen naar kwalitatief duurzaam groen, waardoor op termijn minder intensief onderhoud noodzakelijk zal zijn.

Overzicht lasten kapitaalgoed groen 2015 (x € 1.000)

	Raming (na wijziging)	Realisatie
Jaarbudget onderhoud groen (excl. inzet eigen uren)	452	455

Rioolbeheer

In 2010 is het geactualiseerde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en Waterplan geïntegreerd vastgesteld in een Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan (GWRP). Hierin zijn de activiteiten opgenomen, die voortvloeien uit de wettelijke zorgplicht van de gemeente op grond van de Wet Milieubeheer, aangevuld met de nieuwe gemeentelijke watertaken op basis van de Waterwet. Verder is in het GWRP planmatig rioolonderhoud en vervanging opgenomen. Eind 2013 is een nieuw afvalwaterbeleidsplan vastgesteld. Dit plan is gezamenlijk opgesteld met de gemeenten Bedum, Winsum en de Marne en met het waterschap Noorderzijlvest. Dit plan vervangt per 1 januari 2014 het oude GWRP.

Overzicht lasten kapitaalgoed riolen 2015 (x € 1.000)

	Raming (na wijziging)	Realisatie
Jaarbudget onderhoud riolen, IBA's en pompgemalen (excl. inzet eigen uren)	81	85
	Geplande investeringen	Gerealiseerde Investeringen
Investeringen	960	638

Kunstwerkenbeheer (bruggen, oeverbescherming e.d.)

De in de wegen en watergangen aanwezige kunstwerken (bruggen en oeverbeschermingen) worden eens per vijf jaar geïnspecteerd. De laatste periodieke inspectie heeft in 2008 plaatsgevonden. Op basis van deze inspecties is een onderhoudsplanning gemaakt voor een periode van vijf jaar. Bij kunstwerkenbeheer wordt niet met een gemiddeld jaarbudget gewerkt. De gemeente Eemsmond heeft in totaal 36 bruggen en 12.900 meter aan oeverbescherming in beheer. In 2015 is een nieuw beheerplan Civiele Constructies (voorheen bruggen en oeverbeschermingen) gemaakt en in november vastgesteld.

Overzicht lasten kapitaalgoed bruggen en oeverconstructies 2015 (x € 1.000)

	Raming (na wijziging)	Realisatie
Investerings (excl. inzet eigen uren)	241	178

4.4 Financiering

De financieringsparagraaf vloeit voort uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO). De wet FIDO geeft regels voor het financieringsgedrag van gemeenten.

Op lokaal niveau is deze regelgeving vertaald in het door de raad op 26 april 2010 vastgestelde treasurystatuut. Deze financieringsparagraaf is in samenhang met het treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie van de gemeente. Het treasurybeheer bestaat uit verschillende onderdelen, die hieronder uitgebreid worden beschreven:

- risicobeheer
- gemeentefinanciering
- kasbeheer

Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van de treasuryparagraaf. Onder risico's worden verstaan zowel renterisico's (vaste schuld en vlottende schuld) als kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en – zover ter zake – valutarisico's.

Het renterisico van de vlottende schuld, de kasgeldlimiet, is in box 1 in beeld gebracht en die van de vaste schuld, de renterisiconorm, in box 2. In de Wet Fido worden normen gesteld voor zowel de kasgeldlimiet als voor de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximum bedrag waarvoor de gemeente middelen mag aantrekken op de geldmarkt. De kortlopende middelen worden aangetrokken in de vorm van kasgeldleningen en door gebruikmaking van de rekening courant. De middelen worden veelal aangetrokken bij de huisbankier van de gemeente, de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De grootte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de totale lasten van de begroting resp. rekening van het dienstjaar. Voor 2015 geldt voor de kasgeldlimiet een percentage van 8,5. De onderstaande tabel 'box 1 kasgeldlimiet' geeft de kasgeldlimiet weer ultimo het jaar 2015. Rente over kort geld is momenteel aanzienlijk lager dan voor langlopende leningen. De consolidatie wordt daarom ook zolang mogelijk uitgesteld.

Box 1 Kasgeldlimiet

Omvang per 31 december 2015 (x € 1.000)		Begroting (primaire) 2015	Rekening 2015
1.	Toegestane kasgeldlimiet:		
-	in procenten van de grondslag (totale lasten op de begroting; inclusief toevoeging aan reserves)	8,5%	8,5%
-	in bedrag	4.983	5.527
2.	Omvang vlottende korte schuld:		
-	opgenomen gelden < 1 jaar		5.000
-	schuld in rekening-courant		2.717
-	gestorte gelden door derden < 1 jaar		0
-	overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld		0
3.	Vlottende middelen:		
-	contante gelden in kas		5
-	tegoeden in rekening-courant		50
-	overige uitstaande gelden < 1 jaar		0
4.	Totaal netto vlottende schuld (2-3)		7.662
Ruimte [+] of Overschrijding [-] (1-4)			-/- 2.135

Renterisiconorm

Gemeenten moeten rapporteren over het renterisico dat zij over de vaste schuld lopen. Het renterisico op de vaste schuld is in de Wet Fido omschreven als: "de mate waarin het saldo van de rentelasten van een openbaar lichaam verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van een jaar of langer".

Het renterisico op de vaste schuld dient te voldoen aan de renterisiconorm; deze norm is in een wettelijke uitvoeringsregeling uitgewerkt als een bedrag ter hoogte van 20% van de totale lasten van de begroting, en tenminste € 2,5 miljoen. Met het stellen van deze normen stelt het Rijk een kader om gemeenten tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te laten komen, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De gemeente Eemshaven streeft naar een opbouw van de leningenportefeuille waarbij het renterisico wordt gespreid over een reeks van jaren. Dit kan door te voorkomen dat een onevenredig groot deel van de leningen in enig jaar geherfinancierd wordt. Uit de tabel van Box 2 renterisiconorm blijkt dat voldaan wordt aan de renterisiconorm.

Berekening van de renterisiconorm en renterisico vaste schuld in 2015:

Box 2 Renterisiconorm

	Gew.Begroting 2015	Rekening 2015
1. Renteherziening op vaste schuld o/g en u/g	0	0
2. Aflossingen	3.439.681	3.439.681
3. Rente risico (1 + 2)	3.439.681	3.439.681
4. Stand van de totale lasten (begroting/rekening)	55.428.292	55.664.570
5. Vastgesteld percentage	20%	20%
6. Renterisiconorm (4 x 5)	11.085.658	11.132.914
7. Ruimte (6 – 3)	7.645.977	7.693.233

In 2015 heeft de gemeente voldaan aan de renterisiconorm. De gemeente loopt geen risico's als het gaat om koers- en valutarisico's.

Gemeentefinanciering

Het onderdeel gemeentefinanciering binnen het treasurybeheer geeft inzicht in de financieringspositie van de gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte.

Het is opgesplitst in drie onderwerpen:

1. financiering;
2. uitzetting;
3. relatiebeheer.

Financiering

Financieringspositie

In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. Het systeem van financiering bij de gemeente Eemsmond is eenvoudig. De mate van investeren in onze gemeente leidt tot een continue financieringsbehoefte. Voor zover er geen liquide middelen aanwezig zijn, wordt binnen de grenzen van de kasgeldlimiet met kort geld gefinancierd. Indien nodig wordt geconsolideerd en sluiten wij een vaste geldlening af voor een periode van 20 tot 25 jaar.

In 2015 is in onze financieringsbehoefte voorzien door middel van het aantrekken van kort geld. Dit kort geld is aangetrokken in de vorm van maandelijkse kasgeldleningen. De hoogte van deze leningen varieerde van 4,5 miljoen tot 6 miljoen. De reden voor het financieren van kort geld is grotendeels ingegeven door het feit dat de rente op deze leningen uitzonderlijk laag is. (momenteel zelfs negatief) De consequentie is dat gedurende het jaar 2015 de wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet (het maximumbedrag waarvoor de gemeente middelen (kort kasgeld) mag aantrekken mag aantrekken op de geldmarkt) in sommige maanden is overschreden.

In 2015 zijn geen nieuwe langlopende geldleningen afgesloten.

Leningenportefeuille

Onderstaand geven wij een overzicht van de mutaties in de leningenportefeuille.

	€	Gewogen gemiddelde rente (%)
Stand per 1 januari 2015	42.627.848	3,83%
Nieuwe leningen	0	
Reguliere aflossingen	3.439.681	
Vervroegde aflossing	0	
Renteaanpassing (oud percentage)		
Renteaanpassing (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2015	39.188.167	3,75%

Financieringstekort

Het financieringstekort is als volgt berekend:

Financiering:	€
boekwaarde investeringen 1 januari 2014	80.098.723
eigen kapitaal -/-	33.897.406
langlopende leningen -/-	42.627.848
Financieringstekort	3.573.469

Relatiebeheer

Voor het reguliere betalingsverkeer heeft de gemeente een overeenkomst afgesloten met de BNG. In de overeenkomst is geregeld dat de bank een gedeelte van het kasbeheer verricht tegen gunstige rentetarieven. In de overeenkomst is een kredietlimiet bepaald van € 5.000.000. Tot deze limiet kan de gemeente tegen een gunstig rentepercentage daggeld opnemen.

Voor het aantrekken van financieringsmiddelen voor de lange termijn dient op basis van het treasury statuut bij minimaal drie partijen offerte te worden opgevraagd. Op basis van de overeenkomst van financiële dienstverlening wordt in ieder geval de BNG uitgenodigd om offerte uit te brengen. Op basis van de overeenkomst kan de gemeente indien de condities van de BNG niet naar wens zijn, de bank in de gelegenheid stellen om een hernieuwde offerte uit te brengen. Wij geven aan onder welke condities wij de geldlening of belegging met de bank wensen af te sluiten. Als het aanbod van de hernieuwde offerte gelijk of gunstiger is dan een aanbod van een andere partij wordt de transactie alsnog met de huisbankier, BNG, gesloten. Naast de BNG heeft de gemeente een rekening bij de plaatselijke bank voor ondermeer het afstorten van leges.

De betalingen lopen via de BNG. De rekening bij de plaatselijke bank is hoofdzakelijk voor het gebruik van de pinautomaat bij de centrale balie. De gemeente streeft naar een concentratie van overtollige liquiditeiten bij één bank. Bij liquiditeitsbehoefte trekt de gemeente kortlopende middelen aan in de vorm van kasgeldleningen met inachtneming van de kasgeldlimiet.

Kasbeheer

Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te beperken, wordt:

- het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen;
- het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank.

EMU-saldo en schatkistbankieren

EMU-saldo

De wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) heeft als doel om de Europese afspraken over het EMU-saldo en de middellange termijn doelstellingen te verankeren in nationale wetgeving.

In januari 2013 hebben het Rijk en de decentrale overheden een financieel akkoord gesloten waarin is afgesproken dat de tekortnorm van de gezamenlijke decentrale overheden voor 2015 minus 0,5% van het bruto binnenlands product (BBP) betreft. De EMU-grens voor de gezamenlijke decentrale overheden wordt de macronorm genoemd.

Schatkistbankieren

Vanaf 2014 is schatkistbankieren ingevoerd. Gemeenten, provincies en waterschappen zijn verplicht hun tegoeden bij het Rijk onder te brengen. De tegoeden van de lagere overheden komen op de staatsbalans te staan en mogen van de staatsschuld worden afgetrokken, waardoor het financieringstekort lager wordt. Aan het eind van 2015 staan geen middelen uit bij 's Rijks schatkist.

4.5 Bedrijfsvoering

Team beleidsuitvoering samenlevingszaken

Gedurende het jaar 2015 is een nieuw team geformeerd: het team beleidsuitvoering. Dit team is verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid. Voorheen waren deze taken belegd bij de afdeling Beleid en nu binnen de afdeling Diensten.

Informatisering en automatisering

In 2015 is een informatiebeleidsplan vastgesteld als onderlegger voor de ontwikkeling van ICT binnen Eemsmond. Bij (opstellen van) implementatie daarvan zal steeds, geredeneerd vanuit de in- en externe klant, gekeken worden hoe samenwerking, schaalvergroting op ICT gebied hierbij een positieve rol kan spelen in het kader van kwaliteitsverbetering en vermindering van kwetsbaarheid. In 2015 is gewerkt aan wegwerken van achterstallig onderhoud op het gebied van gebruikersondersteuning door binnen lenA meer samen te werken en krachten te bundelen. De kosten van communicatietechnologie en dan specifiek telefoniekosten zijn in 2015 beheersbaar gemaakt. Op dit vlak is zeer veel inzet gepleegd met als resultaat dat scherp gestelde financiële doelen zijn gehaald.

Personeel en organisatie

Ter vervolmaking van ons HR21 systeem en om een basis te kunnen leggen van sturen op competenties/kwaliteiten van medewerkers is in 2015 begonnen met vastleggen van competenties per functie. Dit is gebeurd in een gedegen traject waarbij medewerkers en OR uitdrukkelijk zijn betrokken. In 2015 is de basis gelegd voor een nieuw digitaal personeelsregistratiesysteem waarin ondermeer competenties zullen worden vastgelegd en dat moet leiden tot een meer interactief personeels volg- en ontwikkelsysteem.

Interne processen

Zaakgericht werken

De invoering van Decos Join is vertraagd doordat geprobeerd is om dit samen met de buurgemeenten in te voeren. Dit leverde planningsfricties op tussen betrokken partijen zodat besloten is om het Decos Join traject vooralsnog separaat in te voeren. Onderlinge gemeentelijke afstemming en overleg blijven echter zoveel mogelijk gewoon doorgang vinden zeker op het gebied van archivering.

Verbetering processen

Bij het opstellen van de jaarrekening 2014 is gebleken dat diverse processen binnen onze organisatie niet volledig op orde zijn. Hiervoor is inmiddels een verbeterplan opgesteld, waarbij aandacht is voor cultuur, aansturing en

processen. Aan de hand van een actie- en verbeterpuntenlijst worden de in te zetten verbeteringen regulier door het MT gemonitord.

Daarnaast willen we een traject (Continu Verbeteren Eemsmond) opstarten, waarbij wordt ingezet op verbetering van de kwaliteit van de organisatie.

Communicatie

Het jaar 2015 heeft qua communicatie vooral in het teken gestaan van grote projecten als Aardbevingen/gaswinning, sociaal domein. De gemeentelijke pagina in de Ommelander is doorontwikkeld tot een meer attractieve pagina waarin meer achtergrond informatie wordt gegeven. Voor de standaard informatie wordt meer en meer verwezen naar andere kanalen zoals de gemeentelijke website.

Facilitaire dienstverlening

Inkoop

In 2014 is de basis gelegd voor een nieuw inkoop- en aanbestedingsbeleid dat samen met andere gemeenten is opgesteld. De functie van inkoopcoördinator wordt sinds eind 2014 ingevuld in samenwerking met de gemeente De Marne.

In 2015 is de 'inkooptool' in gebruik genomen waarmee de inkoopfunctie op functioneel niveau kan worden getoetst aan het inkoopbeleid.

Team KCC 3^e lijn

Samenwerking met andere gemeenten op het gebied van sociale zaken.

Staf

In onze regiegemeente heeft het bestuur en ook het Management en de afdeling Beleid behoefte aan ondersteuning. Deze directe ondersteuning is terug te vinden in de afdeling Staf. Planning en Control op concernniveau, rechtstreekse advisering aan het bestuur, ondersteuning van bestuur en management op het gebied van juridische zaken is terug te vinden in deze afdeling. Voor zover binnen de afdeling Staf sprake is van beleid (bijvoorbeeld financiën etc.), zal dit ook vanuit de staf geregisseerd worden.

Informele aanpak

Om de behandeling van bezwaarschriften klantvriendelijker en efficiënter te maken, is de informele aanpak ontwikkeld. Bij deze aanpak ligt de nadruk op snel persoonlijk contact met de bezwaarmaker.

In 2015 is uitvoering gegeven aan informele aanpak bezwaarschriften conform de opgestelde regeling en is een regeling informele klachtenbehandeling vastgesteld door de gemeenteraad die leidraad zal zijn bij informele afhandeling van klachten.

Managementletter

In het kader van de controle op de jaarrekening 2015 van de gemeente Eemsmond voert de accountant een interim controle uit die gericht is om een oordeel te geven over de verschillende (administratieve) processen en de interne beheersing hieromtrent. De uitkomsten van deze werkzaamheden zijn gerapporteerd door middel van een managementmeeting. Hierover bent u eind 2015 geïnformeerd.

Aanbevelingen en verbeteringsacties bedrijfsvoering

Eind oktober 2015 heeft de accountant (PwC) een presentatie gegeven over de bevindingen uit de interim-controle. De belangrijkste ontwikkelingen en de acties die door Eemsmond moesten worden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening 2015 zijn daarnaast door de accountant in een memo verwoord.

De belangrijkste bevindingen ten aanzien van de interne beheersing zijn gedaan over de volgende onderwerpen:

- Belastingen: met name het vastleggen van de uitgevoerde controles en het autoriseren van ingevoerde mutaties op basis van steekproeven is voor de interne controle van belang. Verder wordt aandacht gevraagd voor de procedure rond waardevermindering in geval van bevingschade.
- Inkoop en aanbesteding: er is nog geen sprake van een volledige contractenregistratie en ook wordt nog niet door alle afdelingen gewerkt met de inkoopstartformulieren.
- Rechtmatigheidswerkzaamheden: de werkzaamheden dienen tijdig uitgevoerd te worden. Door gedurende het jaar de controles in te plannen, wordt voorkomen dat alle werkzaamheden zich ophopen in het einde van het jaar. Zo kun je in gevallen van onrechtmatigheden eerder ingrijpen door het proces te wijzigen. Daarnaast dienen deze afgestemd te zijn op de risico's in het proces.
- Automatisering: het toegangsbeheer tot applicaties, met name bij personele mutaties als functiewisseling of uitdiensttreding, is een belangrijk aandachtspunt.

Naast de interne beheersing heeft de accountant ook gekeken naar de stand van zaken rondom een aantal actuele thema's:

- Verbetertraject: het inzetten van een verbetertraject door middel van een plan van aanpak voor de beheersing van (financiële) processen wordt als positief aangemerkt. Aandachtspunten zijn als concrete acties opgenomen in een actielijst.
- Decentralisaties: de controle op de decentralisaties kent (landelijk) nog veel onduidelijkheden en onzekerheden. Dit kan gevolgen hebben voor de doorlooptijd van de jaarrekeningcontrole 2015 en de aard van de controleverklaring voor Eemsmond.
- Voorbereiding op de vennootschapsbelastingplicht.

Voor het opstellen van de jaarrekening heeft de accountant in haar rapportage enkele aandachtspunten meegegeven. Met deze aandachtspunten is rekening gehouden in het jaarafsluitingsproces.

Opvolging van de bevindingen bij de interim-controle

Plan van aanpak ter verbetering (financiële) processen

Zoals eerder genoemd is in het derde kwartaal van 2015 een verbeterplan opgesteld om te komen tot het verbeteren van (financiële) processen. Hierbij is tevens een actielijst opgesteld, met hierin diverse verbeterpunten. Hierin zijn ook aandachtspunten, aangedragen door de accountant opgenomen. Deze actielijst heeft opvolging gekregen en wordt regelmatig in het MT besproken. Hiermee wordt het doorvoeren van de verbeteringen regulier gemonitord.

Continu Verbeteren Eemsmond

Voor een optimale en effectieve bedrijfsvoering van een organisatie zijn twee elementen van essentieel belang; een duidelijke organisatiestructuur en een goede invulling van de bijbehorende integrale werkprocessen. De organisatiestructuur is er, maar leidt nog altijd tot vragen (bijvoorbeeld onduidelijkheid over de scheiding tussen beleid en uitvoering). De werkprocessen in de gemeente Eemsmond zijn in meerdere gevallen verouderd of onvoldoende integraal of ze worden niet adequaat toegepast.

Daarnaast blijkt, mede uit het medewerkeronderzoek, dat er nog een aantal belangrijke zaken worden gemist, zoals:

- projectmatig/integraal werken, 'samen werken aan.....';
- goede sturingsmogelijkheden creëren (P&C-cyclus, HR-cyclus, etc.) waarbij eenvoud, maatwerk en inbedding in het regulier werk belangrijk zijn;
- duidelijkheid over de missie en de visie van de gemeente: "waar staan we voor en wat willen we uitdragen";
- duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden;
- duidelijkheid over het al dan niet een regiegemeente willen/kunnen zijn;
- betere invulling/inbedding van het in 2013 ingestoken cultuurtraject (de vijf V's) in de organisatie;
- wat betekent de herindeling voor de processen, voor de medewerkers, voor rollen en verantwoordelijkheden, etc.

Een organisatie moet zich niet op alleen cultuurverbetering, of op alleen verbetering van processen, of op alleen projectmatig/integraal werken richten. Alle onderdelen hebben invloed op elkaar. Al deze onderdelen vragen continu aandacht. Daarom wil Eemsmond een 'continu-verbeter-traject' opstarten.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Bij de begroting 2015 is in het kader van doelmatigheid en doeltreffendheid voor 2015 een onderzoek gepland dat zich richt op het proces rondom facturering van overige vergoedingen/opbrengsten. Normaliter zou de uitkomst van het onderzoek tegelijk met de jaarrekening worden aangeboden.

De afronding van dit onderzoek vindt echter plaats in het najaar waarna de raad hierover separaat zal worden geïnformeerd.

4.6 Rechtmatigheid

Over het jaar 2015 zijn intern de minimaal noodzakelijke rechtmatigheidswerkzaamheden uitgevoerd om te komen tot een oordeel op het aspect rechtmatigheid. Afhankelijk van de financiële omvang en het risicoprofiel is bepaald wat de aard en diepgang van de werkzaamheden moest zijn. Dit gebaseerd op het normenkader en de uitkomsten van voorgaande jaren.

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole geeft de accountant een oordeel over 'het getrouwe beeld' en 'rechtmatigheid'. De raad heeft met betrekking tot de accountantscontrole een kaderstellende rol.

Goedkeuringstoleranties

De uitgangspunten voor de accountantscontrole 2015 zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Deze zijn:

- de goedkeuringstolerantie is voor de jaarrekening 2015 vastgesteld op de wettelijke norm van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden (resp. 1% of 3% van de lasten + toevoeging aan de reserves);

Normenkader

Het normenkader bestaat uit alle wettelijke en gemeentelijke regelgeving (o.a. verordeningen), die van belang zijn voor de accountantscontrole op de rechtmatigheid. Het normenkader wordt jaarlijks onderhouden en bij de begroting van ieder jaar ter kennisgeving aangeboden aan de raad.

Uitkomsten

De uitkomsten van de rechtmatigheidswerkzaamheden zijn beoordeeld door de accountant. In het accountantsverslag wordt hierover gerapporteerd.

Sociaal Domein

Het Sociaal Domein is met ingang van 2015 een nieuw aandachtsgebied voor de interne controles. Hiervoor zijn nieuwe controles opgezet. Het opzetten en uitvoeren van deze controles was een ware ontdekkingstocht die deels in gezamenlijkheid met de buurgemeenten De Marne, Winsum en Bedum is opgepakt.

Doorontwikkeling uitvoering interne controlewerkzaamheden

In 2015 is een aanvang gemaakt met een gezamenlijke aanpak door de teams Planning & Control en Belastingen voor de uitvoering van de controlewerkzaamheden inzake belastingen.

In 2016 zullen meerdere afdelingen worden betrokken bij de uitvoering van de controlewerkzaamheden ten behoeve van het Interne Controleplan.

Het is de bedoeling dat de rechtsmatigheidswerkzaamheden in 2016 nog meer gespreid over het jaar zullen worden uitgevoerd zodat er -indien nodig- meer tussentijds kan worden bijgestuurd. De aanbevelingen van de accountant zoals deze zijn gedeeld zijn in de managementmeeting 2015 worden hiermee onderkend.

4.7 Verbonden partijen

Deze paragraaf gaat in op de financiële positie van de verbonden partijen van de gemeente Eemsmond. Daarnaast worden de belangrijkste ontwikkelingen rondom de verbonden partijen toegelicht.

Verbonden partijen

De gemeente Eemsmond heeft bestuurlijke en financiële belangen in onderstaande verbonden partijen. In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in de financiële positie en het resultaat van de verbonden partij.

Overzicht verbonden partijen: gemeenschappelijke regelingen

GR voor het grensoverschrijdend Openbaar Lichaam Eems-Dollard Regio

Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)	
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Vrijwillig	
Openbaar belang dat behartigd wordt	De GR heeft tot doel het bevorderen en realiseren van grensoverschrijdende samenwerking op regionaal en plaatselijk niveau. In het bijzonder alle maatregelen ter versterking en ontwikkeling van de betrekking tussen de gebieden aan beide zijden van de grens af te stemmen en passende oplossingen voor de op dit terrein optredende problemen te treffen.	
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen	
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2014	€ 2.299
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2014	€ 471.000
	Per 31-12-2014	€ 527.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2014	€ 2.258.000
	Per 31-12-2014	€ 2.214.000
Het resultaat van de verbonden partij	2014	€ 54.000

GR Havenschap Groningen Seaports

Vestigingsplaats	Delfzijl
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Vrijwillig
Openbaar belang dat behartigd wordt	Verantwoord, integer en duurzaam de economische activiteiten – en dus de werkgelegenheid – te stimuleren in de havens, industrieterreinen en andere logistieke knooppunten die Groningen Seaports beheert of waar het de regie voert
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Zie de ontwikkelingen die hierna zijn opgenomen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 0
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 219.472.000 Per 31-12-2015 € 219.876.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 3.653.000 Per 31-12-2015 € 3.267.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015 € 404.000

GR Omgevingsdienst Groningen

Vestigingsplaats	Veendam
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Verplicht
Openbaar belang dat behartigd wordt	De GR is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Zie de ontwikkelingen die hierna zijn opgenomen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 239.518
Eigen vermogen van de verbonden	Per 01-01-2015 € 2.293.000

partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 31-12-2015	€ 2.785.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 Per 31-12-2015	€ 3.673.000 € 3.605.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015	€ 801.000

GR Veiligheidsregio Groningen

Vestigingsplaats	Groningen
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Verplicht
Openbaar belang dat behartigd wordt	Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de brandweezorg, de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing, de bevolkingszorg en de melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Zie de ontwikkelingen die hierna zijn opgenomen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 948.000
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 5.812.000 Per 31-12-2015 € 5.092.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 10.856.000 Per 31-12-2015 € 10.643.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015 € 807.000

GR Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Vestigingsplaats	Groningen
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Verplicht
Openbaar belang dat behartigd wordt	Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking.
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 439.000

Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015	€ 1.516.000
	Per 31-12-2015	€ 2.215.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015	€ 1.912.000
	Per 31-12-2015	€ 12.228.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015	€ 699.000

GR Volkskredietbank voor Noord-Oost Groningen

Vestigingsplaats	Appingedam
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Vrijwillig
Openbaar belang dat behartigd wordt	De bank is een kredietbank als bedoeld in de Wet op het Consumentenkrediet en heeft geen winstoogmerk. De regeling wordt getroffen ten bate van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van de volgende belangen: a. het verlenen van hulp om te komen tot een financieel stabiele situatie bij burgers die in financiële moeilijkheden verkeren of dreigen te raken; b. het op zakelijk en sociaal verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan sociale kredieten; c. het voorkomen van maatschappelijk minder gewenste vormen van financiële dienstverlening.
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 260.000
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 0 Per 31-12-2015 € 0
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 6.245.000 Per 31-12-2015 € 6.083.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015 € 0

GR Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen

Vestigingsplaats	Eemsmond
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Vrijwillig
Openbaar belang dat behartigd wordt	Het samenwerkingsverband behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van het op een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde wijze verwijderen van afvalstoffen
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 117.000
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 1.071.000 Per 31-12-2015 € 1.562.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 5.810.000 Per 31-12-2015 € 4.924.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015 € 173.000

GR Werkorganisatie DEAL (VTH)

Vestigingsplaats	Delfzijl
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Vrijwillig
Openbaar belang dat behartigd wordt	Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door de Werkorganisatie DEAL-gemeenten van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken zoals vastgelegd in het bestuursakkoord Eemsdelta en overeengekomen in de door de deelnemers met de werkorganisatie DEAL-gemeenten te sluiten dienstverleningsovereenkomsten
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Zie de ontwikkelingen die hierna zijn opgenomen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 631.000

Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015	€ 348.000
	Per 31-12-2015	€ 872.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015	€ 669.000
	Per 31-12-2015	€ 474.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015	€ 524.000

GR Werkvoorzieningschap Ability

Vestigingsplaats	Uithuizen
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Vrijwillig
Openbaar belang dat behartigd wordt	Het bevorderen of activiteiten welke gericht zijn op het creëren, bevorderen en in stand houden van werkgelegenheid ten behoeve van natuurlijke personen die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Zie de ontwikkelingen die hierna zijn opgenomen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 € 130.000
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 1.057.000
	Per 31-12-2015 € 863.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 3.978.000
	Per 31-12-2015 € 4.493.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015 € 186.000

Lijst verbonden partijen: vennootschappen

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Verplicht
Openbaar belang dat behartigd wordt	Betreft een bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen
Eigen vermogen van de verbonden	Per 01-01-2015 € 3.582.000.000

partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 31-12-2015 € 4.163.000.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 149.923.000.000 Per 31-12-2015 € 145.348.000.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015 € 226.000.000

NV Waterleidingbedrijf Groningen

Vestigingsplaats	Groningen
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Verplicht
Openbaar belang dat behartigd wordt	Levering van drinkwater aan ruim 260.000 woningen in de provincie Groningen en in Eelde en Paterswolde
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2014 € 61.409.000 Per 31-12-2014 € 64.252.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2014 € 103.893.000 Per 31-12-2014 € 102.085.000
Het resultaat van de verbonden partij	2014 € 2.841.000

NV Enexis

Vestigingsplaats	Den Bosch
Deelname (verplicht/vrijwillig)	Vrijwillig
Openbaar belang dat behartigd wordt	Netwerkbeheer.
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen
Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage	2015 0,214%
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 3.516.700.000 Per 31-12-2015 € 3.607.700.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	Per 01-01-2015 € 2.900.300.000 Per 31-12-2015 € 3.471.700.000
Het resultaat van de verbonden partij	2015 € 223.100.000

BV's in verband met splitsing en verkoop Essent

Vestigingsplaats	Diversen
Namen	BV Claim Staat Vennootschap BV Cross Border Lease (vennootschap CBL) BV Publiek Belang Electriciteitsproductie BV Verkoop Vennootschap BV Vordering Op Enexis
Openbaar belang dat behartigd wordt	Vennootschappen voortgekomen uit de splitsing en verkoop van Essent. Deze vennootschap behartigt diverse belangen van de verkopende aandeelhouders en hebben daarvoor werkvermogen gekregen
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen
Eigen vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	<i>BV Claim Staat Vennootschap</i> Per 01-01-2015 € 8.541 Per 31-12-2015 -/- € 42.078 <i>BV Cross Border Lease (vennootschap CBL)</i> Per 01-01-2015 € 9.810.998 Per 31-12-2015 € 9.459.843 <i>BV Publiek Belang Electriciteits-productie</i> Per 01-01-2015 € 1.598.145 Per 31-12-2015 € 1.579.755 <i>BV Verkoop Vennootschap</i> Per 01-01-2015 € 363.304.918 Per 31-12-2015 € 84.802.728 <i>BV Vordering Op Enexis</i> Per 01-01-2015 € 65.629 Per 31-12-2015 € 43.452
Vreemd vermogen van de verbonden partij per 1 januari en per 31 december van het rekeningjaar	<i>BV Claim Staat Vennootschap</i> Per 01-01-2015 € 36.057 Per 31-12-2015 € 50.162 <i>BV Cross Border Lease (vennootschap CBL)</i> Per 01-01-2015 € 106.574 Per 31-12-2015 € 445.265 <i>BV Publiek Belang Electriciteits-</i>

	<i>productie</i> Per 01-01-2015 € 107.847 Per 31-12-2015 € 118.063 <i>BV Verkoop Vennootschap</i> Per 01-01-2015 € 79.968.164 Per 31-12-2015 € 40.139.334 <i>BV Vordering Op Enexis</i> Per 01-01-2015 € 862.180.555 Per 31-12-2015 € 862.130.753
Het resultaat van de verbonden partij	<i>BV Claim Staat Vennootschap</i> 2015 -/- € 50.619 <i>BV Cross Border Lease (vennootschap CBL)</i> 2015 -/- € 351.155 <i>BV Publiek Belang Electriciteits-productie</i> 2015 -/- € 18.390 <i>BV Verkoop Vennootschap</i> 2015 € 48.860.337 <i>BV Vordering Op Enexis</i> 2015 -/- € 22.177

Belangrijke ontwikkelingen

GR VeiligheidsRegio Groningen

De VeiligheidsRegio Groningen heeft het tweede bestaansjaar gebruikt om de eigen organisatie verder op orde te brengen. Dit is nu mogelijk op basis van de ervaringen die inmiddels zijn opgedaan. Aangezien de organisatie nog niet volledig was ingericht en dus haar uitgaven nog niet volledig heeft kunnen doen, heeft zij haar positieve financiële resultaat grotendeels laten terugvloeien naar de deelnemende gemeenten.

Samenwerking Delfzijl, Eemshoofd, Appingedam en Loppersum (DEAL)

Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door de Werkorganisatie DEAL-gemeenten van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken zoals vastgelegd in het bestuursakkoord Eemshoofd en overeengekomen in de door de deelnemers met de werkgemeenten DEAL-gemeenten te sluiten dienstverleningsovereenkomsten

De werkgemeenten hebben met name in het werkaanbod in het kader van het Gasdossier een enorme stijging gezien. Voor dit dossier zijn haar werkzaamheden verviervoudigd. De werkgemeenten signaleert dat dit van invloed is op de doorlooptijd van haar andere werkzaamheden. Dit heeft

invloed op de overige werkzaamheden. Door deze extra werkzaamheden heeft de werkorganisatie het jaar met een positief saldo kunnen afsluiten.

OmgevingsDienst Groningen

In het nu tweejarig bestaan van de Omgevingsdienst Groningen is het voor de Omgevingsdienst

Groningen en de gemeenten en de provincie zoeken geweest naar adequaat opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap. Dit is een uitdaging gebleken. De Omgevingsdienst Groningen is samen met zijn opdrachtgevers bezig om de gezamenlijke planning- en controlcyclus zo in te richten dat aan een verdere uniformiteit van uitvoering door de Omgevingsdienst Groningen en aan de specifieke wensen van de opdrachtgevers kan worden voldaan. In 2015 zijn hierin belangrijke stappen gezet. Er zijn aanzienlijk meer en andere producten gerealiseerd dan oorspronkelijk gepland, maar men had gehoopt dat het proces sneller zou verlopen.

GR Havenschap Groningen Seaports

Gemeente Eemsmond participeert in de Gemeenschappelijk Regeling Groningen Havenschap Groningen Seaports. Na de verzelfstandiging van het havenbedrijf in 2013 is de rol van de GR hoofdzakelijk die van aandeelhouder en borg. In 2015 is gewerkt aan de verdere ontvlechting van de GR en de NV. Dat heeft onder meer geresulteerd in besluitvorming omtrent herfinanciering. Dat heeft tot gevolg dat de NV vanaf begin 2016 zonder tussenkomst van de GR middelen aantrekt uit de markt. De GR is als borg op de achtergrond betrokken bij het aangaan van bepaalde leningen. Ultimo 2015 bedraagt de verstrekte borgstelling € 241 miljoen en bedraagt het borgstellingsplafond € 290 miljoen. Daarnaast wordt het bestuur van de GR sinds 2015 ondersteund door een eigen secretaris, daar waar voorheen deze ondersteuning vanuit de NV werd verzorgd. Verder is binnen het bestuur van de GR een begin gemaakt met het opstellen van een aandeelhoudersstrategie. Deze wordt naar verwachting medio 2016 vastgesteld. In een dergelijke strategie geeft de GR de NV duidelijkheid over de gewenste richting van het havenbedrijf.

De wettelijke taken in het kader van havenveiligheid e.d. liggen formeel nog steeds bij de GR, maar worden via een dienstverleningsovereenkomst uitgevoerd door de NV.

GR Werkvoorzieningschap Ability

In samenwerking tussen de gemeenten Bedum, Winsum, De Marne en Eemsmond wordt ook nauw samengewerkt op de beleidsontwikkeling en de uitvoering als gevolg van de participatiewet. Deze nieuwe wet heeft tot doel om meer mensen uit de uitkering te krijgen en aan het werk te helpen. De wet betreft een samenvoeging van de volgende wetten: Wet op de Sociale Werkvoorziening (WSW), de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jong Gehandicapten (WAJONG).

In 2015 zijn de voorbereidingen getroffen voor de start van de nieuwe GR Participatie Noord Groningen. Hier is in dit jaar veel tijd gestoken. De uitkomsten hiervan worden in 2016 duidelijk om zodoende te komen tot de nieuwe uitvoeringsorganisatie voor Werk en Inkomen.

Risico's met betrekking tot verbonden partijen

Voor zover de gemeente risico's loopt ten aanzien van verbonden partijen zijn deze meegenomen in de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen.

4.8 Grondbeleid

Inleiding

Onder het gemeentelijk grondbeleid wordt verstaan: het handhaven van het bestaande grondgebruik, dan wel het realiseren van de gewenste veranderingen in het grondgebruik, passend binnen de door de gemeente geformuleerde doelstellingen in het kader van de ruimtelijke ordening.

Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de programma's op het terrein van de Economische Structuur, Ruimtelijke ordening, Volkshuisvesting, Verkeer en Vervoer, Cultuur, Sport en Recreatie. Daarnaast heeft het grondbedrijf een grote financiële impact op de gemeentelijke organisatie. De eventuele baten, maar ook de financiële risico's kunnen invloed hebben op de algemene financiële positie van de gemeente Eemsmond.

De door de gemeente Eemsmond te voeren grondpolitiek heeft betrekking op het maken van keuzes voor de toepassing van het instrumentarium ten aanzien van grondverwerving, kostenverhaal en uitgifte. Het grondbeleid is vastgelegd in de nota Actief en sterk grondbeleid van de Gemeente Eemsmond. Om de doelen van de visie realiseren voert de gemeente actief grondbeleid teneinde:

- de sociale woningbouw zeker te stellen
- de kosten voor herstructurering te betalen
- de vrije kavels te kunnen leveren
- maximaal de regie te kunnen voeren over de stedenbouwkundige kwaliteit

Het gemeentelijk grondbeleid kent op dit moment moeilijke jaren vanwege de recessie en aardbevingsproblematiek. In 2016 zal de nota grondbeleid worden geactualiseerd.

Financiële positie

De stand van zaken van de exploitatieopzetten wordt hieronder omschreven. Jaarlijks worden de exploitatieopzetten geactualiseerd en door de raad vastgesteld. De actualisatie van de exploitatieopzetten 2016 (stand 31 december 2015) is op 12 mei 2016 door de raad vastgesteld.

De boekwaarde van de drie exploitatieopzetten ultimo 2015 bedraagt € 755.108.

De verwachte eindwaarde van de lopende exploitatieopzetten kan als volgt worden weergegeven:

- Almersma -/- € 2.344.103
- LTS-locatie -/- € 328.430
- Scherphorn Noord € 257.704 (positief)

Voor de tekorten van de lopende exploitaties is een voorziening getroffen (Netto Contante Waarde) van € 1.689.142.

In het grondbeleid zijn geen bepalingen opgenomen rondom 'winstneming'. Indien sprake is van een positief resultaat wordt deze pas genomen op het moment dat het complex is afgerond.

Bij het bepalen van de uitgangspunten voor de actualisatie van de exploitatieopzetten zijn schattingen gehanteerd. Deze kunnen anders uitpakken. Derhalve bestaat de kans dat ondanks de ingestelde verliesvoorziening extra tekorten ontstaan. Binnen de reserves van de gemeente Eemsmond is hiervoor geen bestemmingsreserve gelabeld. Eventuele tekorten zullen derhalve gedekt moeten worden uit de algemene reserve. Dit risico is overigens wel meegenomen in de analyse van de risico's zoals opgenomen in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen.

Naast de landelijke woningmarktcrisis hebben de aardbevingen gevolgen voor de verkoop. Komende periode zal met de NAM besproken moeten gaan worden op welke wijze de gemeente gecompenseerd kan worden voor het lagere tempo en de lagere prijzen.

4.9 Demografische ontwikkelingen

Inleiding

In het gemeentefonds ontvangt de gemeente vanuit het Rijk een krimpbijdrage. Ook Eemsmond ontvangt deze tijdelijke uitkering gedurende vijf jaren. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft gemeenten een handreiking toegezonden voor de paragraaf demografische ontwikkelingen. Aan de hand van deze handreiking is deze paragraaf opgesteld. Getracht wordt een doorkijk te geven van de gevolgen van de krimp voor onderdelen van de programmabegroting.

Tijdelijke krimpmaatstaf

De gemeente Eemsmond heeft de volgende uitkeringen ontvangen:

2011	€ 244.431
2012	€ 204.993
2013	€ 256.644
2014	€ 319.924
2015	€ 336.467

Voor het komende jaar wordt het volgende bedrag verwacht:

2016 € 306.425

Ten aanzien van voorgaande jaren stelt het Rijk voor de periode 2016-2020 jaarlijks een bijdrage van € 1.509.824 vast voor de Eemsdelta Regio. De jaarlijkse bijdrage ligt voor de gehele periode vast en wordt tussentijds niet geactualiseerd. De middelen worden vervolgens binnen de Eemsdelta verdeeld volgens de berekenwijze zoals het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties die hanteert. De verdeelmaatstaven zijn gerelateerd aan een vergelijking tussen inwonersaantallen (2007 - 2014) en een te verwachten bevolkingsdaling (2040).

Demografische ontwikkelingen

Wat gebeurt er met het aantal inwoners in onze gemeente? Er zijn veel en verschillende prognoses. Maar wat zekerheid geeft zijn de harde cijfers over de afgelopen jaren.

Hieronder het aantal inwoners per 1 januari van de afgelopen 10 jaren.

Jaar	Aantal	mutatie
2006	16695	
2007	16714	19
2008	16542	-191
2009	16496	-46
2010	16426	-70
2011	16357	-69
2012	16235	-122
2013	16083	-152

2014	15928	-155
2015	15770	-158
2016	15815	45

Ondanks een positief getal aan het begin van 2016 geeft de afgelopen 10 jaar een totale daling van 899 inwoners weer, wat neerkomt op een gemiddelde daling van 89 inwoners per jaar.

De ontwikkeling ten aanzien van de bevolkingsdaling heeft effect op verschillende taakvelden van de gemeenten. Hieronder noemen wij een aantal, waarin het effect merkbaar is:

- Onderwijs
- Woon- en leefbaarheid

Per onderdeel zullen wij kort ingaan op de effecten.

Onderwijs

Demografische ontwikkelingen hebben ook effect op het onderwijs en dan met name op het aantal leerlingen. Evenals bij het aantal inwoners laten wij ook hier het verloop van het aantal leerlingen over de afgelopen jaren zien. Ook daarin zien we een daling van het aantal leerlingen op de basisscholen van 1623 naar 1292 (- 331). Bij het voortgezet onderwijs stijgt het nog licht. Wellicht als gevolg van het feit dat het om een regionale school gaat.

Hieronder de aantallen op de teldata 1 oktober van elk jaar:

<i>School</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obs Brunwerd	186	197	200	202	198	207	201	198	192	183
Obs Roodschou	51	50	53	50	50	55	47	45	42	46
Obs Schutsluis	48	50	50	47	48	45	49	39	31	
Obs Onnema	74	73	76	70	69	64	62	61	52	
Obs Neijenstein										70
Obs Klinkenborg	66	74	74	77	73	74	76	67	62	58
Obs Usquert	141	132	124	118	117	105	92	91	86	89
Obs J de Vries Warffum	150	145	136	135	127	119	109	96	87	86
Neutrale school	62	57	49	52	56	67	61	60	64	75
Obs de Plataan	102	88	96	0	0	0				
Cbs de Lijnbaan	87	83	75	0	0	0				
Cbs de Noordkaap	0	0	0	180	168	170	176	163	163	168
Cbs Dr R.J. Damschool	200	195	188	189	186	176	169	162	165	161
Cbs HH Simonides	56	54	52	51	51	42	38	41	45	38
RK bs de Schelp	138	135	134	129	137	148	144	145	134	135
Cbs Koning Willem-Alexander	187	190	184	174	162	147	148	136	125	119
Cbs de Rank	75	74	66	69	68	68	73	65	67	64
Totaal	1623	1597	1557	1543	1510	1487	1445	1369	1315	1292

HHC vestiging Warffum	659	674	680	681	692	693	688	731	773
HHC vestiging Uithuizen	364	388	368	372	360	354	385	399	438
Totaal	1023	1062	1048	1053	1052	1047	1073	1130	1211

Woon- en leefbaarheid

In 2012 is het regionaal Woon- en Leefbaarheidplan 2012-2021 als plan gemaakt. Begin 2013 is de Besluitnota door alle 35 deelnemende partijen ondertekend waarna aan de daadwerkelijke uitvoering van het plan kon worden begonnen. De aanleiding voor het maken van dit Woon- en Leefbaarheidplan was een opdracht van de gemeenten Delfzijl, Eemsmond, Appingedam en Loppersum om onderzoek te verrichten naar het wonen en de voorzieningen in het Eemsdelta gebied. Dit onderzoek is uitgevoerd door bureau Companen en resulteerde op 17 juni 2009 in een eindrapportage.

Op 15 september 2009 is hierop vervolgens het Pact van de regio Eemsdelta gepresenteerd. Het Pact van de regio is door de afzonderlijke gemeentes ondertekend. In het Pact zijn de geprognosticeerde cijfers, qua inwoneraantallen en woningbehoefte, voor de regio vastgelegd met het voorstel om deze cijfers te verwerken in een regionaal Woon- en Leefbaarheidplan. De uitgangspunten voor dit Woon- en Leefbaarheidplan zijn in het voorjaar van 2012 vastgesteld met het ondertekenen van een Convenant. Het Woon- en Leefbaarheidplan bevat het beleid om vorm te geven aan de daling van de bevolking voor de komende jaren en de daarbij behorende voorzieningen. Het jaarlijks te actualiseren Uitvoeringsprogramma bevat de opgaven per gemeente om dit beleid te realiseren. Met de ondertekening van de Besluitnota conformeert onze gemeente zich aan het besluit "Nieuwbouwruijnte", hetgeen betekent dat er andere plancapaciteit voor woningen ten opzichte van het eerdere Woonplan aan onze gemeente wordt toebedeeld.

In het Uitvoeringsprogramma is opgenomen de woningbouwopgave voor onze gemeente voor de periode 2012-2021 en worden er aanbevelingen gedaan voor het aanpakken en transformeren van de woningvoorraad.

	2012-2016		2017-2021	
	<i>Sloop</i>	<i>Nieuwbouw</i>	<i>Sloop</i>	<i>Nieuwbouw</i>
<i>Huur</i>	95	145	210	365
<i>Koop</i>	45	50	110	185
<i>Totaal</i>	140	195	320	550
Saldo	55		230	

Op basis van de diverse prognoses is de verwachting dat onze gemeente ook de komende jaren in verband met de veranderende bevolkingssamenstelling

een daling qua inwoneraantallen zal laten zien. Deze ontgroening en vergrijzing gaat gepaard met een gezinsverdunning, waardoor er meer huishoudens ontstaan en de behoefte aan extra woonruimte toeneemt. Verder is de gemeente Eemshaven de gemeente met relatief de grootste toename van het aantal ouderen. Dit heeft zich vertaald in een extra behoefte aan voor de doelgroep ouderen geschikte woonruimte. Door middel van samenwerking met de corporaties, het transformeren van woningen en het benutten van de nieuwbouwuimte zal aan deze opgave gehoor gegeven worden.

4.10 Interbestuurlijk Toezicht

In de begroting voor 2016 heeft het college uw raad inzicht gegeven in de uitvoering van een aantal wettelijke taken, waarvan het toezicht bij het provinciebestuur ligt. In deze rekening over 2015 wordt opnieuw een paragraaf interbestuurlijk toezicht opgenomen. Hierin worden de ontwikkelingen op de verschillende domeinen in het verslagjaar kort uiteengezet.

<i>Domein</i>	Resultaat IBT begroting 2016		Resultaat IBT rekening 2015
<i>Archief</i>	Matig	→	Matig
<i>Financiën</i>	Matig	→	Matig
<i>Wabo</i>	Matig	→	Goed
<i>Wro</i>	Matig	→	Goed
<i>Huisvesting statushouders</i>	Goed	→	Goed
<i>Monumenten en archeologie</i>	Goed	→	Goed

Archief

In 2015 is het jaarverslag archiefbeheer 2014 door het college vastgesteld en ter kennisgeving aan de gemeenteraad aangeboden. Tevens is dit verslag toegezonden aan de provinciale archiefinspectie. Dit jaarverslag bevat de belangrijkste acties die volgen op de verbeterpunten die in de bij het jaarverslag behorende rapportage KPI-meting 2014 naar voren zijn gekomen.

Zowel in samenwerking met de DEAL-gemeenten als zelfstandig werkt de gemeente aan de uitvoering van de verbeterpunten op de volgende vier onderwerpen:

- kwaliteitssysteem voor het beheer van archiefbescheiden;
- archiefbescheiden worden in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht;
- archiefbescheiden worden tijdig vernietigd of overgebracht/openbaar gemaakt;
- duurzame en adequate beheer- en bewaaromgeving.

De gemeente heeft in het DEAL samenwerkingsverband een streekarchivaris aangesteld. Het takenpakket van de streekarchivaris bevat echter geen toezichthoudende taak. De mogelijkheden waarop het toezicht vorm wordt gegeven worden in DEAL verband verder onderzocht.

Het college dient ervoor te zorgen dat het beheer van zijn archiefbescheiden (digitaal en fysiek) voldoet aan toetsbare eisen van een door hem toe te passen kwaliteitssysteem. Met de implementatie van een zaaktypencatalogus denkt de

gemeente een verbeterslag te kunnen maken wat betreft metadatering van de stukken, workflow en het toekennen van bewaartermijnen. De mogelijkheden en vorm van een kwaliteitssysteem worden verder in DEAL-verband onderzocht.

De gemeente dient te beschikken over een documentair structuurplan (DSP). Een DSP is een actueel, compleet en logisch samenhangend overzicht van de bij de gemeente berustende archiefbescheiden, geordend overeenkomstig de ten tijde van de vorming van het archief daarvoor geldende ordeningsstructuur. In 2004 is door de gemeente een model DSP aangeschaft en gevuld met organisatie specifieke gegevens. Dat DSP is daarna niet meer geactualiseerd. De mogelijkheden en vorm van een DSP worden in DEAL verband verder onderzocht.

De fysieke archieven zijn in goede, geordende en toegankelijke staat. Het digitale archief is in opbouw. Hoewel een aantal voorwaarden voor digitaal en zaakgericht werken aanwezig zijn, kan nog niet vertrouwd worden op de volledigheid van de digitale zaakdossiers. Daarom worden de permanent te bewaren documenten -en het merendeel van de op termijn te vernietigen documenten- nog fysiek gearchiveerd. In 2016 zal de nieuwe versie van Decos worden ingevoerd. Deze is gebruiksvriendelijker en zal het juiste gebruik van het zaakstelsel stimuleren. Om over te kunnen gaan naar digitaal archiveren zal een voorziening getroffen moeten worden voor de tijdige vernietiging van daarvoor in aanmerking komende stukken. Dit kan in de vorm van het toevoegen van vernietigingstermijnen aan de zaken in de zaaktypencatalogus.

De archiefbewaarplaats is te klein om alle voor bewaring in aanmerking komende bestanden te kunnen bergen. Gevolg hiervan is dat te bewaren archiefbestanden –noodgedwongen- worden geplaatst in een archiefruimte, die niet aan de eisen voldoet. Onderzocht wordt of een van de archiefruimten in de locatie Rabobank zo kan worden aangepast dat hij kan voldoen aan de eisen voor een archiefbewaarplaats. Op het moment dat overgegaan wordt tot digitale archivering van permanent te bewaren archiefbescheiden, zal ook voorzien moeten worden in een e-depot.

In 2016 zal een nieuw informatiebeveiligingsplan worden vastgesteld. Een depotlijst zal daarvan deel uitmaken i.v.m. het in veiligheid brengen van archiefbescheiden in geval van calamiteit.

Bovenstaande opsomming van acties maakt, samen met het jaarverslag en de KPI-meting, duidelijk dat op het domein Archief veel gedaan wordt, maar dat de wijze waarop de gemeente op dit domein handelt als matig moet worden gekwalificeerd.

Financiën

		goed	matig	slecht
1	Begrotingsjaar structureel en reëel in evenwicht (sluitend)			
2	Laatste jaarschijf meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht			
3	Weerstandsvermogen (positief / negatief)			
4	Onderhoud kapitaalgoederen: (vastgestelde actuele beheerplannen, geen achterstallig onderhoud)			
5	Grondexploitatie: (actuele exploitatieopzetten)			
6	Toepassing BBV			
7	Uitkomsten jaarrekeningen (drie voorgaande jaren)			

De begroting 2015 kende een negatief resultaat. Dit leidt tot het oordeel 'slecht' voor het eerste onderdeel. Wel is het meerjarenperspectief in de begroting 2015 structureel en reëel meerjarig sluitend. Dit geeft een oordeel 'goed' voor het tweede punt.

Voor wat betreft de hoogte van het weerstandsvermogen geldt dat de ratio weerstandscapaciteit 4,19 is. De hieraan gekoppelde beoordeling (norm) is 'Uitstekend'. De gemeente heeft eind 2015 voldoende buffer voor het opvangen van de tot dan toe geïnventariserte risico's.

De beheerplannen zijn voor het onderhoud van onze kapitaalgoederen zijn actueel. Wij kennen geen achterstallig onderhoud. Dit leidt tot een oordeel 'goed' op punt 4.

De grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd; ook in 2016 zijn de exploitaties geactualiseerd en in de raad vastgesteld, voor de behandeling van deze rekening. Ook punt vijf kent hiermee het oordeel 'goed'.

De voorschriften uit de BBV zijn door Eemsmond correct toegepast, in zowel begroting als rekening. Oordeel op punt 6: 'goed'.

De uitkomst van de Rekening 2013 laat een negatief resultaat van € 260.881 zien. De afwijkingen in het rekeningresultaat worden veelal veroorzaakt door incidentele extra uitgaven. Dit betreft onder meer de aanvulling van de pensioenvoorziening voor (voormalige) wethouders.

Zowel de Rekening 2014 als de Rekening 2015 kennen een positief resultaat: € 1.486 in 2014 en € 31.788 in 2015. Per saldo een resultante van verschillende voordelige en nadelige incidentele afwijkingen. Het oordeel op dit punt: 'matig'.

Op basis van het bovenstaande kan de totale kwaliteit van de financiële huishouding van de gemeente Eemsmond volgens de normen van IBT worden bestempeld als **matig**.

Wabo

Beleid, probleem- en risicoanalyse

Het beleid op het terrein van de Wabo is actueel. Dit beleid bevat de doelen en prioriteiten, waarbij het ambitieniveau in lijn is met de capaciteit van de gemeente. Ten aanzien van de probleem- en risicoanalyse worden de Wabo-risico's onderkend en is duidelijk over wat de specifieke gemeentelijke risico's zijn. In het kader van toezicht en handhaving wordt voldoende aandacht besteed aan veiligheid, gezondheid, landschap, natuur en cultuurhistorie.

Jaarverslag

Eind mei 2015 is het Wabo-jaarverslag aan college en raad aangeboden en vervolgens toegezonden aan het college van Gedeputeerde Staten. Het jaarverslag biedt inzicht in de uitvoering van het uitvoeringsprogramma 2014 op basis waarvan conclusies kunnen worden getrokken over de mate van uitvoering, de beheersing van de risico's en de noodzaak tot bijstelling van het programma of de prioriteiten.

Uitvoeringsprogramma

In december 2015 is het uitvoeringsprogramma voor 2016 door het college vastgesteld en aangeboden aan de raad en het college van Gedeputeerde Staten. Het uitvoeringsprogramma bevat een beschrijving van de risico's, doelen, prioriteiten van de Wabo-werkzaamheden. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij de evaluatie van het voorgaande programma. De beschikbare middelen zijn toereikend voor de omschreven uitvoering. Het uitvoeringsprogramma beschrijft voor wat betreft vergunningverlening de systematiek en werkzaamheden voor het actueel houden van vergunningen voor risicovolle activiteiten.

Gelet op het bovenstaande kan de kwaliteit op het domein Wabo als goed worden aangemerkt.

Ruimtelijke ordening

Voor het gehele grondgebied van de gemeente Eemsmond gelden actuele bestemmingsplannen dan wel beheersverordeningen. Deze voldoen aan de regels van rijk en provincie.

Ten aanzien van de door de provincie gemaakte opmerking t.a.v. de bescherming van karakteristieke panden valt het volgende op te merken.

In de eerste plaats kan worden geconstateerd dat de inventarisatie van de karakteristieke panden in het Buitengebied van de gemeente Eemsmond volledig heeft plaatsgevonden en in juni 2015 door het college voorlopig is vastgesteld. De planologische bescherming van deze panden in formele zin

heeft in 2015 niet plaatsgevonden, mede in het licht van het aardbevingsdossier en de mogelijke coördinerende rol van de NCG ten aanzien van karakteristieke panden.

In de tweede plaats heeft de gemeenteraad bij besluit van 15 oktober 2015 een voorbereidingsbesluit genomen voor het hele grondgebied van de gemeente Eemsmond. Dit besluit bevat een verbod om zonder vergunning te slopen. Dit sloopverbod is mede ingegeven ter voorkoming van sloop van karakteristieke panden in de gemeente. Het ligt in de lijn der verwachting dat dit voorbereidingsbesluit wordt opgevolgd door een ontwerpbestemmingsplan.

Jaarverslag 2014

Over de uitvoering van de Wro-taken in 2014 is verslag gedaan aan de gemeenteraad in het verslag bij de jaarrekening 2014 dat tevens aan het college van Gedeputeerde Staten is gezonden. Voor de verantwoording van de bestuursrechtelijke handhaving is het Wabo-jaarverslag over 2014 van belang. Dat is in mei 2015 aan het college en de raad aangeboden. Dat jaarverslag bevat de verantwoording van het uitvoeringsprogramma VTH 2014 waarin ook de handhaving op het terrein van Wro is opgenomen.

Het beleid voor de bestuursrechtelijke handhaving in het kader van de Wro is uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma VTH+milieu 2016. Dit programma is in december 2015 door het college vastgesteld en aangeboden aan de raad en het college van Gedeputeerde Staten.

Gelet op het bovenstaande kan de kwaliteit op het domein Ruimtelijke ordening als goed worden aangemerkt. Hoewel het bestemmingsplan Buitengebied in formele zin niet voldoet aan de Omgevingsverordening op het punt van de karakteristieke panden, geeft bovenstaande toelichting aan dat in materiële zin aan de bescherming van deze panden wordt voldaan.

Huisvesting statushouders

Per half jaar krijgt de gemeente een taakstelling om statushouders te huisvesten. De taakstelling voor de 2e helft 2015 was 14 personen. In deze periode heeft de gemeente 14 personen gehuisvest. Hiermee heeft de gemeente opnieuw voldaan aan de opgelegde taakstelling. Er kan daarom worden geconcludeerd dat de wijze waarop de gemeente op het domein Huisvesting statushouders handelt als goed kan worden gekwalificeerd.

Monumenten en archeologie

Enkele kerngegevens:

In de gemeente Eemsmond staan 173 gebouwde en 10 archeologische rijksmonumenten. Daarnaast kent de gemeente 2 beschermde stads- en dorpsgezichten. Het aantal archeologisch waardevolle terreinen bedraagt 105. De gemeente heeft een archeologische waardenkaart. Deze stamt uit 2009 en is in 2013 geactualiseerd. Het streven is om deze elke vijf jaar te actualiseren.

Binnen de gemeentelijke organisatie zijn 2 medewerkers op beleidsniveau betrokken bij dit domein.

Daarnaast zijn er voor vergunningverlening en toezicht elk 2 medewerkers actief.

In 2015 zijn 13 beschikkingen afgegeven voor wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten. In deze periode heeft de monumentencommissie 22 (pre)adviezen uitgebracht.

Er zijn in 2015 geen vondstmeldingen ontvangen en geen archeologische waarnemingen geregistreerd¹.

Beoordeling IBT-indicatoren:

- a. Ongeveer 98% van het landelijk grondgebied is Maltaproof. In 2015 zijn de bestemmingsplannen Uithuizen en Warffum Maltaproof geworden. Ook is door de vaststelling van de beheersverordening Waddenzee het waddengebied Maltaproof. Slechts de bestemmingsplannen van Uithuizermeeden en Roodeschool zijn nog niet Maltaproof, maar hier is weinig archeologie te verwachten. De actualisering van deze plannen staat voor 2016 en 2017 op de planning. De twee beschermde dorpsgezichten zijn opgenomen in bestemmingplannen.
- b. De gemeente heeft voor de gebouwde rijksmonumenten een monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 van de Monumentenwet. In alle wettelijk verplichte gevallen wordt voor gebouwde rijksmonumenten advies gevraagd aan de monumentencommissie.
- c. Het college houdt voor de gebouwde rijksmonumenten geen openbaar register bij van verleende omgevingsvergunningen. Wel is de informatie over de betreffende omgevingsvergunningen eenvoudig te ontsluiten. In de komende periode wordt gewerkt aan de realisatie van het register.
- d. In 2015 heeft zich geen incident in het kader van overtreding van de Monumentenwet voorgedaan.

Het risicoprofiel van de scores op indicatoren a en c is laag, deze scores zullen naar verwachting in de komende periode verbeterd worden en beide andere indicatoren zijn als goed te beoordelen. Hoewel de indicatoren a en c niet volledig als voldoende kunnen worden beoordeeld, bestaat in het totaalbeeld aanleiding om de kwaliteit van dit domein als goed te beoordelen.

¹ Het achterhalen van het exacte aantal vondstmeldingen en waarnemingen die in 2015 zijn gedaan is momenteel moeizaam. De landelijke archeologische database Archis wordt vernieuwd en is daardoor vanaf mei 2015 uit de lucht. De gegevens zijn afkomstig uit downloadbare bestanden uit Archis die door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed beschikbaar zijn gesteld en dateren van eind mei 2015. Het overzicht is hierdoor mogelijk niet compleet.

JAAARREKENING

5 Balans en toelichting

5.1 Balans per 31 december

ACTIVA	31 december 2015	31 december 2014
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	70.280.743	70.830.931
Investerings met economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	78.701	78.701
- overige investeringen met economisch nut	30.985.061	32.308.831
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.983.865	17.858.297
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	20.233.116	20.585.102
Financiële vaste activa	3.795.612	3.761.572
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	172.829	172.829
- overige verbonden partijen	14.135	14.135
Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	201.041	205.457
- deelnemingen	2.163.606	2.163.606
Overige langlopende leningen	1.149.411	1.106.802
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	94.590	98.743
Totaal vaste activa	74.076.355	74.592.503
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	3.675.325	3.629.366
Grond- en hulpstoffen:		
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	1.059.765	1.103.765
- Overige grond en hulpstoffen (overige gronden)	1.463.452	1.301.852
Onderhanden werk		
- Bouwgronden in exploitatie	755.108	671.749
Overige voorraden	397.000	552.000
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.001.082	4.987.977
Vorderingen op openbare lichamen	2.688.268	3.206.949
Overige vorderingen	2.312.814	1.781.028
Schatkist	0	0
Liquide middelen	54.344	12.762
Kassaldi	4.599	3.510
Banksaldi	49.745	9.252
Overlopende activa	2.387.010	3.020.098
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen bedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	195.496	808.243
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.191.514	2.211.855
Totaal vlottende activa	11.117.762	11.650.203
Totaal Activa	85.194.117	86.242.707

PASSIVA	31 december 2015	31 december 2014
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	26.923.013	27.468.656
Algemene reserve	8.594.710	5.997.736
Bestemmingsreserves	18.296.497	21.469.434
Gerealiseerd resultaat	31.806	1.486
Voorzieningen	5.695.010	3.360.791
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	4.613.573	2.365.748
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.081.437	995.043
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	39.188.166	42.627.848
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.188.166	42.627.848
Totaal vaste passiva	71.806.189	73.457.295
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.458.246	10.773.397
Kasgeldleningen	5.000.000	4.000.000
Banksaldi	2.717.389	3.545.642
Overige schulden	2.740.857	3.227.755
Overlopende passiva	2.929.680	2.012.017
- verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	2.669.972	1.950.590
- de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	201.901	0
- overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	57.807	61.427
Totaal vlottende passiva	13.387.926	12.785.414
Totaal Passiva	85.194.117	86.242.707
Waarborgen en garantstellingen	29.736.000	31.686.000

5.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de Financiële verordening en de nota's activabeleid en reserves en voorzieningen gemeente Eemmond.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten.

Materiële vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investerings die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

In de Nota activabeleid 2012 – 2015 staan de richtlijnen “waardering & afschrijving” van de vaste activa. De afschrijfmethode en –termijnen, zoals vermeld in de bijlage bij de Nota activabeleid, zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Actief	Afschrijvings- methode	Afschrijvings- termijn
Immateriële activa		
- Kosten onderzoek en ontwikkeling	Lineair	termijn betreffend actief
Materiële vaste activa met een economisch nut		
<i>Gebouwen</i>		
- Nieuwbouw	Annuïtair	40 jaar
- Aankoop en/of renovatie, uitbreiding/verbouw	Annuïtair	25 jaar
- Technische installaties in gebouwen	Lineair	15 jaar
- Nieuwbouw tijdelijke gebouwen, veiligheids- en bouwkundige voorzieningen, inventaris	Lineair	10 jaar
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>		
- Rioleringen: vrijverval, gemalen bouwkundig	Annuïtair	60 jaar
- Rioleringen: mechanische riolering (bouw- kundig), persleiding, milieumaatregelen, grondwatermaatregelen, overig	Annuïtair	40 jaar
- Begraafplaatsen	Annuïtair	30 jaar
- Rioleringen (mechanisch), Sportterreinen	Annuïtair	25 jaar
<i>Vervoermiddelen</i>		
- Vrachtwagens en aanhangers, sneeuwplough	Lineair	10 jaar
- Reinigingsauto's, tractoren, auto's e.d.	Lineair	7 jaar
<i>Machines, apparaten, installaties</i>		
- Telefooninstallaties, trilwals, overig	Lineair	10 jaar

- Machines Locatie Talmaweg	Lineair	7 jaar
<i>Overig materiële vaste activa</i>		
- Netwerkcomponenten, speelvoorziening, overig	Lineair	10 jaar
- Minicontainers	Lineair	7 jaar
- Hardware	Lineair	4 jaar
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut (met keuze om in één keer af te schrijven)		
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>		
- RWB-funderingen, overige wegen/straten, fiets- en wandelpaden, trottoirs, pleinen, bruggen, beschoeiing, herstel kade en steigers	Annuïtair	40 jaar
- Openbare verlichting	Annuïtair	30 jaar
- Groen en plantsoenen, ondergrondse containers	Lineair	10 jaar
<i>Overig materiële vaste activa</i>	Lineair	10 jaar

In overeenstemming met het activering- en afschrijvingsbeleid worden activa beneden een bedrag van de € 15.000 niet geactiveerd.

Materiële vaste activa met een economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Investerings met een economisch nut, waarvoor de bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In formele zin betreft dit een stelselwijziging. Deze wijziging heeft echter geen effect op de omvang van het vermogen. Er is enkel sprake van herrubricering, die voorgeschreven is vanuit de verslaggevingregels (BBV).

Overige investeringen met een economisch nut

De waardering van deze materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijging- of vervaardigingsprijs (artikel 61, lid 1 BBV), verminderd met bijdragen van derden en de afschrijvingen.

Definities:

- de verkrijgingprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten;
- de vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Tevens kan een redelijk deel van de indirecte kosten en rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.

Bij investeringen met een meerjarig economisch nut geldt dat de verminderingen over de hele looptijd (lineair) gecorrigeerd worden met de berekende afschrijvingslasten.

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

Activa met een maatschappelijk nut worden bij voorkeur rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht. Omdat het hier vaak om grote investeringen gaat die normaal gesproken niet binnen de exploitatie kunnen worden gerealiseerd, is de mogelijkheid geopend om te kiezen voor activering en afschrijving in artikel 59 lid 4 van het BBV.

In de nota Activabeleid 2012 - 2015 is opgenomen dat investeringen met een maatschappelijk nut in één keer worden afgeschreven, tenzij de Raad anders beslist bij de Kadernota, Begroting en tussentijdse raadsbesluiten.

Bijdragen van derden, die in directe relatie staan met de investering en reserves mogen in mindering worden gebracht op het bedrag van de investering (artikel 62 lid 2 en 3 BBV).

Financiële vaste activa

De financiële activa bij de gemeente Eemsmond bestaan uit:

- kapitaalverstrekkingen aan:
 - deelnemingen
 - gemeenschappelijke regelingen
 - overige verbonden partijen
- leningen aan:
 - woningbouwcorporaties
 - deelnemingen
- Overige langlopende leningen
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden annuïtair afgeschreven in dezelfde termijnen als de eigen materiële vaste activa.

Deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 65.2 BBV). Op deelnemingen en effecten wordt in principe niet afgeschreven.

Vlottende activa

Vlottende activa zijn bezittingen met een relatief snelle doorlooptijd. Dit betekent dat ze gemakkelijk in geld zijn om te zetten. Ze zijn "liquide".

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs- of vervaardigingsprijs (artikel 63 BBV), vermeerderd met de toegerekende beheerskosten en verminderd met gerealiseerde verkopen en de voorziening tekorten op exploitaties.

De onderhanden werken zijn opgenomen tegen de verkrijgingprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten, inclusief de bijgeschreven rente, verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen en ontvangen (rijks)subsidies.

Het verloop van de gronden in exploitatie en de overige bestemmingsplannen is aangegeven in de bijlagen bij het jaarverslag en de jaarrekening 2015.

De voorziening tekorten op exploitaties is gevormd voor de grondexploitatieplannen die naar verwachting verliesgevend zullen gaan sluiten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingsprijs in mindering gebracht.

Overige gronden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs of lagere marktwaarde, zijnde de agrarische waarde.

Overige voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs. Jaarlijks wordt de waardering van de vorderingen beoordeeld. Voor oninbare debiteuren wordt een voorziening dubieuze debiteuren in mindering gebracht.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen kostprijs opgenomen.

Eigen Vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserve en bestemmingsreserves en het saldo van de baten en lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen historische kosten van de betrokken verplichting c.q. het voorziene verlies met uitzondering van de pensioenverplichting ten behoeve van de (gewezen) wethouders. Deze voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige pensioenbetalingen. Ook de voorzieningen tekorten op exploitaties en baggerplan zijn tegen contante waarde opgenomen.

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren onderhoud.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar.

In het wijzigingsbesluit van 25 juni 2013, van toepassing met ingang van het begrotingsjaar 2014, is in artikel 44, lid d BBV een separate voorzieningscategorie geïntroduceerd voor vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (zie notitie riolering 2014 commissie BBV).

De gemeente Eemsmond maakt geen gebruik van de mogelijkheid om deze voorziening in te stellen.

Langlopende schulden

Hierbij is sprake van vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer. De leningen worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs, verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

Deze schulden worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs.

Kortlopende schulden (< 1 jaar)

De overlopende passiva zijn onder andere de nog niet bestede bijdragen van derden met een specifiek bestemmingsdoel en nog te betalen kosten (niet door een crediteur gefactureerd).

Overlopende passiva

Onder de overlopende passiva worden afzonderlijk opgenomen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente geborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in meegenomen in het resultaat indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingsprijs in mindering gebracht.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop de lasten betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan vakantiegeld en/of verlofaanspraken en dergelijke.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Onzekerheid eigenbijdrage/ ouderbijdrage WMO en Jeugd

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO en de Jeugdwet een bijdrage verschuldigd. De wetgeving heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening van het CAK naar de gemeente is om privacyredenen beperkt. Hierdoor kan de gemeente niet de juistheid en volledigheid op persoonsniveau en op totaal niveau van de eigen bijdragen vaststellen. In de kadernota rechtmatigheid 2015 van de commissie BBV geeft de commissie aan dat de wetgever in feite bepaald heeft dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente geen zekerheid omtrent de omvang en de hoogte van de eigen bijdrage kan krijgen. In de jaarrekening is dus sprake van een onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdrage, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij de gemeente. De bijdrage wordt volgens het kasstelsel verantwoord in de jaarrekening.

Resultaatbestemming

Alle vermogensmutaties worden inzichtelijk gemaakt via het exploitatieresultaat. Hierbij wordt als principe gehanteerd dat de begroting indicatief is. Toevoegingen en onttrekkingen vinden plaats op basis van de werkelijke inkomsten en uitgaven, dit met inachtneming van de nota Reserves en Voorzieningen 2012 - 2015 die is vastgesteld op 3 november 2011.

Voor de bestemming van het resultaat is in hoofdstuk 13 van de jaarrekening een voorstel opgenomen.

5.3 Toelichting op de balans

In de toelichting op de balans zijn de belangrijkste wijzigingen op de balans opgenomen. In de bijlagen behorende bij deze jaarrekening zijn uitgebreide specificaties opgenomen. Het betreft hier:

- de geactiveerde kapitaaluitgaven;
- de langlopende geldleningen;
- de reserves en voorzieningen;
- de berekening van het omslagpercentage;
- het verloop van de grondexploitaties;
- de investeringen en financieringen.

In deze specificaties staan onder andere de vermeerderingen, verminderingen en begin- en eindsaldi per post vermeld. Deze mutaties hebben plaatsgevonden conform de oorspronkelijke raadsbesluiten en wettelijke voorschriften. Verder verwijzen wij ook naar de bijlagen voor een overzicht van de speerpunten van beleid 2015 en voorgaande jaren, een overzicht van de verbonden partijen, de risico's en het weerstandsvermogen, het EMU-saldo en de SISA-bijlage.

In hoofdstuk 11 van deze jaarrekening is het verloop van de kapitaaluitgaven weergegeven met informatie over:

- de raming inclusief wijzigingen;
- het ter beschikking gestelde krediet per 1 januari 2015;
- het in de loop van 2015 beschikbaar gestelde krediet;
- de uitgaven op het krediet;
- de onder-/overschrijding op het krediet;
- het bedrag dat aan het einde van het boekjaar nog beschikbaar is.

In de toelichtingen op de programma's is de analyse opgenomen van de over- en onderschrijdingen op de investeringen. De over- en onderschrijdingen worden bij het vaststellen van de jaarrekening geautoriseerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 31-12-2014
Investerings met economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	78.701	78.701
- investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.983.865	18.598.475
- overige investeringen met economisch nut	30.985.061	31.568.653
Investerings in de open ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	20.233.116	20.585.102
Totaal	70.280.743	70.830.931

De boekwaarde van de erfpachtgronden is in het boekjaar niet gemuteerd.

Verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten heffing kan worden geheven

	Boekwaarde 01-01-'15	Investering/ Desinvest.	Afschrijving	Bijdrage van derden	Afwaard. duurzame Waarderver- mindering	Boekwaarde 31-12-'15
Grond-, weg- en waterb. werken	17.858.927	966.378	-561.680	0	0	18.262.995
Overige materiële vaste activa	740.178	0	-19.307	0	0	720.870
Totaal	18.598.475	966.378	-580.987	0	0	18.983.865

De in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht
vermeld:

	Beschikbaar gesteld krediet in 2015	Besteed in 2015	Restant 31-12-2015
GRP: rioleringen mechanisch (2015)	199.100	13.262	185.838
GRP: rioleringen overig (2015)	101.550	752	100.798
GRP: rioleringen vrijverval (2015)	704.200	574.411	129.789
GRP: rioleringen mechanisch voorber. krediet	16.120	13.000	3.120
GRP:rioleringen overig voorber.krediet	8.190	8.190	0
GRP:rioleringen vrijverval voorber.krediet	56.810	0	56.810
GRP:rioleringen mechanisch (2013)	107.056	70.285	36.771
GRP:rioleringen overig (2013)	95.017	69.515	25.502
GRP:rioleringen vrijverval (2013)	263.237	216.864	46.373

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut

	Boekwaarde 01-01-'15	Investerings/ Desinvest.	Afschrijving	Bijdrage van derden	Afwaard. duurzame Waarderver- mindering	Boekwaarde 31-12-'15
Bedrijfsgebouwen	29.694.127	188.417	-880.109	-9.350	0	28.993.086
Vervoermiddelen	186.539	228.671	-66.226	-2.000	0	346.984
Mach./app./install	600.903	195.950	-134.827	0	0	662.026
Ov.mat.vaste activa	1.087.084	0	-104.118	0	0	982.966
Totaal	31.568.653	613.038	-1.185.280	-11.350	0	30.985.062

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld:

	Beschikbaar gesteld krediet in 2015	Besteed in 2015	Restant 31-12-2015
Tijdelijke voorzieningen brandweer (2013)	184.949	0	184.949
Verduurzaming gemeentehuis (2012)	36.828	0	36.828
Minigraver (2012)	24.932	29.441	0
Maaier/recycler (2013)	19.000	19.124	2.887
Bouw Brede school (2013)	4.005.214	179.067	3.826.147
Rioolontstopper (2013)	23.725	21.275	2.450
Maaier/recycler (2014)	76.938	74.966	1.972
Maaigiek + maaikorf + blower (2014)	103.527	0	103.527
Bladzuiger (2014)	31.980	0	31.980
Tractoren Gemeentebedrijf (2014)	72.514	0	72.515
Bulkwagen Gemeentebedrijf (2014)	27.500	0	27.500
Aanschaf dienstvoertuig Gemeentebedrijf (2013)	29.736	28.149	1.587
Motorvoertuigen Gemeentebedrijf (2013)	202.577	152.182	50.395
Trilwals (2015)	27.389	0	27.389
Sproeimachine (2015)	17.857	0	17.857
Klepelmachine (2015)	16.695	15.299	1.396
Open bak Gemeentebedrijf (2015)	40.340	46.340	0
Tractor Gemeentebedrijf (2015)	63.275	0	63.275
Mobiele telefonie (2015)	48.000	35.784	12.216

Verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut:

	Boekwaarde 01-01-'15	Investering/ desinvest.	Afschrijving	Bijdrage derden	Afwaard. duurzame waarderver- mindering	Boekwaarde 31-12-'15
Grond-weg en Waterb.werken	20.578.907	404.276	-752.414	0	0	20.230.769
Ov.mat.vaste activa	6.195	140.739	-144.587	0	0	2.347
Totaal	20.585.102	545.015	-897.001	0	0	20.233.116

Investerings met uitsluitend maatschappelijk nut mogen worden geactiveerd. Extra afschrijvingen zijn toegestaan.

In de nota Activabeleid 2012-2015 is als uitgangspunt opgenomen dat de investeringen met een maatschappelijk nut in één keer worden afgeschreven, tenzij de Raad anders besluit bij de Kadernota, Begroting of tussentijdse raadsbesluiten. De totale kapitaallasten worden dan op het bijbehorende product begroot. Vanuit voorgaande jaren zijn van twee van deze investeringen de restantkredieten overgeheveld naar 2015, met de bedoeling om het gebruikte krediet in 2015 in één keer af te schrijven. Ook in 2015 zijn van deze investeringen de restantkredieten overgeheveld naar 2016.

Het restantkrediet van deze investeringen wordt overgeheveld naar 2015 (zie onderstaand overzicht).

	Beschikbaar gesteld krediet of overgeheveld krediet in 2015	Besteed in 2015	Restant 31-12-2015
Jeugdvoorzieningen jap's en jop's (2012)	84.511	59.500	25.011
Boukemapark (2012)	340.960	81.239	259.721

In de nota activabeleid is aangegeven dat van een beschikbaar gesteld investeringskrediet gedurende twee jaren gebruik kan worden gemaakt. Blijkt na twee jaren dat er nog een gedeelte van het investeringskrediet niet is gebruikt dan vervalt het restant. Verlenging van deze termijn is mogelijk in een goed onderbouwd advies, goedgekeurd door het college.

De in het boekjaar gedane investeringen met een maatschappelijk nut, die niet in één keer worden afgeschreven staan in onderstaand overzicht vermeld

	Beschikbaar gesteld krediet in 2015	Besteed in 2015	Restant 31-12-2015
Fietspadenplan 2 ^e fase (2010)	640.613	58.565	582.048
Vervanging openbare verlichting (2014)	7.882	7.731	151
Vervanging openbare verlichting (2015)	121.771	21.528	100.243
Kwaliteitsverbetering Noordpolderzijl (2007)	130.974	0	130.974
Duurzaam veilig (2013)	82.213	0	82.213
Duurzaam veilig (2014)	139.400	0	139.400
Diverse beschoeiingen (2014)	127.178	127.904	0
Diverse beschoeiingen (2015))	246.700	187.834	58.866

Financiële vaste activa

	Saldo 31 december 2015	Saldo 31 december 2014
<u>Kapitaalverstrekking aan:</u>		
- deelnemingen	172.829	172.829
- overige verbonden partijen	14.135	14.135
<u>Leningen aan:</u>		
- woningcorporaties	201.041	205.457
- deelnemingen	2.163.606	2.163.606
<u>Overige langlopende geldleningen</u>	1.149.411	1.106.802
<u>Bijdragen activa derden</u>	94.590	98.743
Stand financiële vaste activa in de balans	3.795.612	3.761.572

Kapitaalverstrekkings

Escrow overeenkomst Attero

De vordering Escrow overeenkomst Attero (€ 854.520) valt vrij door de tweede vrijval van het Escrow fonds. Er is aan de gemeente Eemmond een bedrag van € 698.421 uitgekeerd. De claims van RWE (€ 156.099) zijn ten laste van de voorziening Essent geboekt.

Hiermee resteert in het actief 'Escrow overeenkomst Attero' nog een bedrag van € 28.860. Dit bedrag is bestemd voor de afhandeling van de Escrow overeenkomst Attero.

Het bedrag van dit actief is in het totaalbedrag van de kapitaalverstrekking aan deelnemingen in de balans buiten beschouwing gelaten, omdat de voorziening Attero voor dit doel als risicopost is opgenomen.

Overige langlopende geldleningen

Renteloze lening camping De Breede

In 2006 is grond verkocht aan de eigenaar van de camping. Deze transactie is per abuis niet opgenomen in de boeken. Tegenover deze verkoop staat een renteloze lening waarvan na 10 jaar gestart zou worden met aflossen. De financiële gevolgen van deze transactie zijn in de jaarrekening 2015 hersteld.

De financiële situatie van camping 'De Breede' geeft aanleiding om tegenover de renteloze lening een voorziening op te nemen ter dekking van het financiële risico.

Overzicht van het verloop van de financiële vaste activa.

	Boekwaarde 01-01-'15	Afschrijving/ aflossing	Vermeerd./ Vermind.	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-'15
<u>Kap.verstrek.</u>					
<u>aan:</u>					
- deelnemingen	172.829	0	0	0	172.829
- ov.verb.partijen	14.135	0	0	0	14.135
<u>Leningen aan:</u>					
- woningb.corp.	205.457	-4.416	0	0	201.041
- deelnemingen	2.163.606	0	0	0	2.163.606
				0	
<u>Ov.langl.leningen</u>	1.106.802	-37.373	79.983	0	1.149.411
<u>Bijdr.activa derd.</u>	98.743	-4.153	0	0	94.590
<u>Totaal</u>	3.761.572	-45.942	79.983	0	3.795.612

Vlottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden als volgt uitgesplitst:

Vorraden	31 december 2015	31 december 2014
Grond- en hulpstoffen		
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden (NIEGG)	1.059.765	1.103.765
- Overige gronden	1.463.452	1.301.852
Onderhanden werk		
- Bouwgronden in exploitatie	755.108	671.749
Overige voorraden	397.000	552.000
<u>Totaal</u>	3.675.325	3.629.366

Niet in exploitatie genomen bouwgronden

De niet in exploitatie genomen bouwgronden betreffen de locaties waarvoor een reëel en stellig voornemen is uitgesproken deze locaties in de nabije toekomst te ontwikkelen.

In 2015 betrof dit de locaties Tussengebied Uithuizen-Uithuizermeeden, Wadwerderweg Usquert, Usquert Zuid, Leeuwstraat Uithuizen, De Laan Zuid Warffum, Scherphorn Zuid Uithuizermeeden, Noordentree, Torenstraat Uithuizermeeden.

De grondexploitaties De Laan Zuid en Scherphorn Zuid zijn opgenomen onder NIEGG in afwachting van de ontwikkeling in de vastgoedmarkt.

Het bedrag van de voorziening tekorten exploitaties (NIEGG) per 31 december 2015 totaal (€ 3.841.627) is conform de voorschriften in de balans gesaldeerd

met de boekwaarden van de bestemmingsplannen.

De NIEGG bestaan uit 14,8 hectare grond. Dit resulteert in een gemiddelde boekwaarde van € 7,14 per m².

Overige gronden

De overige gronden betreft de gronden waarvoor geen directe ontwikkeling gepland staat. In 2015 is de post 'overige gronden' verhoogd met € 161.600. Het gaat hier om een aankoop en een verkoop van een kavel. In totaliteit gaat het om 42,6 hectare grond. Dit resulteert in een gemiddelde boekwaarde van € 3,44 per m².

Bouwgronden in exploitatie

Boekwaarden exploitatieplannen	31-12-2015	31-12-2014
Almersma	2.079.227	1.966.091
LTS locatie	504.089	479.562
Scherphorn Noord	-/- 139.066	-/-149.730
Voorziening tekorten exploitaties	-/- 1.689.142	-/- 1.624.175
Totaal	755.108	671.748

De voorziening tekorten op exploitaties is ingesteld ter dekking van de verliesgevende eindwaardes van de exploitatieplannen Almersma en LTS-locatie.

Het bedrag van de voorziening tekorten exploitaties (grondexploitaties en NIEGG) per 31 december 2015 totaal (€ 1.689.142) is conform de voorschriften in de balans gesaldeerd met de boekwaarden van de bestemmingsplannen.

Naast de landelijke woningmarktcrisis hebben de aardbevingen gevolgen voor de verkoop. De gemeente zal zich hard maken om het financiële nadeel op de grondexploitatie bespreekbaar te maken bij verschillende organisaties zoals NAM, NCG en Rijk. Daarnaast wordt bekeken op welke wijze de gemeente gecompenseerd kan worden voor het lagere verkooptempo en de lagere verkoopprijzen. Onzeker is welke gevolgen dit voor de grondexploitaties in de toekomst met zich meebrengen.

Overige voorraden

Onder de overige voorraden zijn in 2015 twee panden opgenomen die niet gebruikt worden voor gemeentelijke activiteiten. In 2015 is het pand, dat is ingekocht vanuit de inkoopgarantieregeling, verkocht.

Uitzettingen korter dan één jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. Op deze post zijn de voorzieningen dubieuze debiteuren, dubieuze debiteuren SoZa (totaal € 879.536) wegens oninbaarheid in mindering gebracht. Verder is de schuld bij het ministerie van Sociale Zaken in verband met de BBZ (€ 596.583) in mindering gebracht op de debiteuren SoZa.

	Saldo 31 december 2015	Saldo 31 december 2014
Vorderingen op openbare lichamen	2.688.268	3.206.949
Schatkist	0	0
Overige vorderingen	3.788.933	2.987.368
Voorziening wegens oninbaarheid	-/- 879.536	-/- 685.404
Schuld Ministerie van SZW i.v.m. BBZ	-/- 596.583	-/- 520.936
Totaal vorderingen	5.001.082	4.987.977

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Wel is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist gehouden mag worden.

Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, bij een begrotingstotaal dat lager is dan € 500 miljoen, zoals bij onze gemeente het geval is. Daarmee bedraagt het drempelbedrag 0,75% van € 65.025.650 (het totaal aan geraamde uitgaven uit de actuele begroting, inclusief toevoegingen aan reserves), zijnde € 487.692.

De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Per kwartaal wordt per dag berekend hoeveel middelen aan contant geld en bankrekeningen uitstaat (waarbij negatieve saldi niet meetellen). Hiervan wordt het gemiddelde berekend per dag. Dit gemiddelde mag maximaal gelijk zijn aan het drempelbedrag. Zou het hoger zijn, dan had gedurende het kwartaal op enig moment geld afgeroomd moeten worden richting de schatkist van het Rijk.

Onderstaand overzicht geeft weer welke positieve saldi gemiddeld (op dagbasis) is aangehouden gedurende het kwartaal en of er sprake is van een over- of overschrijding van het drempelbedrag.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

(1)	Drempelbedrag	487,692			
			<i>Kwartaal 1</i>	<i>Kwartaal 2</i>	<i>Kwartaal 3</i>
					<i>Kwartaal 4</i>
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	118	520	90
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	488	370	-	397
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	32	-

Eemsmond heeft gedurende 2015 in de maanden juli tot en met oktober meerdere malen bedragen uitgezet bij 's Rijks schatkist. Dit werd overwegend binnen een paar dagen weer retour ontvangen. De in de schatkist uitgezette bedragen lopen uiteen van € 20.000 tot € 680.000. Aan het eind van 2015 staan geen middelen meer uit bij 's Rijks schatkist.

Het drempelbedrag is in het derde kwartaal overschreden met € 32.000.

In het derde kwartaal is een automatische afroaming naar de schatkist ingesteld. Dat betekent dat bij een saldo hoger dan € 500.000 het meerdere boven dit bedrag automatisch wordt overgeboekt. Hiermee is een waarborg ingebouwd waarmee toekomstige overschrijdingen naar verwachting worden voorkomen en voldaan wordt aan de regelgeving rondom schatkistbankieren

Schuld Ministerie van SZW i.v.m. BBZ

Vanuit de regeling BBZ 2014 heeft de gemeente bijstand en leningen verstrekt aan burgers. Het rijk financiert deze uitgaven voor 75%. In de gemeentelijke administratie is de 100% vordering op de uitkeringsgerechtigde/zelfstandige opgenomen. Aangezien de terugbetalingen voor 75% weer afgedragen moeten worden aan het rijk is hier een schuld gepresenteerd. Aangezien deze schuld een relatie heeft met de aflossingen / ontvangsten van de uitkeringsdebiteuren is er voor gekozen deze post te salderen.

Liquide middelen

	31 december 2015	31 december 2014
Kassaldi	4.599	3.510
Banksaldi	49.745	9.252
Totaal liquide middelen	54.344	12.762

De gemeente beschikt over een kredietfaciliteit bij de huisbankier BNG van € 5 miljoen. Ultimo 2015 was hier € 2.717.389 gebruikt. Zie hiervoor de kort lopende schulden.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn opgenomen tegen de historische kostprijs.

	31 december 2015	31 december 2014
Nog te ontvangen	1.189.947	2.211.855
Nog te ontvangen bijdragen rijk	693.885	0
Nog te ontvangen bijdragen overige overheden	238.988	0
Doorbelasting BMW agenda Sociaal Domein 3D	64.654	0
Te vorderen u.h.v. SISA	195.496	808.243
Diverse posten	4.039	0
Totaal overlopende activa	2.387.010	3.020.098

Onder de post 'Nog te ontvangen bijdragen rijk' is een vordering opgenomen inzake de BTW-suppletie 2009-2014 (€ 543.000). Ten aanzien van deze vordering dient te worden vermeld dat er enkele aannames zijn gebruikt bij de bepaling van de hoogte van de vordering. Ondanks het inbouwen van een zekere mate van voorzichtigheid kan, bij definitieve vaststelling, de hoogte van de BTW-suppletie afwijken van dit bedrag.

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd in de BTW-administratie. Het boekjaar 2015 is nog niet onderworpen aan een intern onderzoek. Voorzichtigheidshalve is derhalve geen vordering opgenomen aangaande de BTW-suppletie 2015.

In 2015 is de inkoop van de Zorg in Natura (ZIN) voor de Jeugdwet uitgevoerd door de RIGG. De RIGG is vanuit de gemeente bevoorschot. Het lijkt er op dat over het jaar 2015 provinciaal een overschot is te verwachten op de uitgaven ZIN. Op dit moment is er onvoldoende informatie voorhanden om het aandeel van de gemeente Eemsmond als vordering op de RIGG op te nemen. Daarnaast is nog niet duidelijk wat er met het overschot gaat gebeuren. Hieromtrent wordt vanuit de RIGG in 2016 een voorstel voorgelegd aan de Groninger gemeenten.

Ten aanzien het WMO 18+ (begeleiding) is de gemeente Groningen 'penvoerder' wat betreft de uitgaven ZIN. Het financiële risico is voor het jaar 2015 belegd bij de zorgaanbieders waardoor in beginsel geen te verrekenen bedragen waren te verwachten. In 2015 is de gemeente Groningen bevoorschot op basis van de budgetten uit de septembercirculaire 2014. Door de uitname van de WLZ heeft de gemeente te veel bevoorschot. De WLZ-korting is door de gemeente Groningen verrekend met de zorgaanbieders. Aangezien de afrekening tussen de 22 Groninger gemeente nog niet is opgesteld is ten aanzien van het aandeel van Eemsmond voorzichtigheidshalve geen rekening gehouden met een eventuele terugbetaling.

Overzicht van het verloop van de vorderingen uit hoofde van SISA-verantwoordingen.

Regeling	Beginsaldo 01 jan'15	Opbouw Vordering	Ontvangst	Eindsaldo 31 dec'15
ISV – Wadwerderweg	17.000	0	0	17.000
Bodemsanering Hoofdstraat West	56.952	1.898	0	58.850
Declaratiedeel BBZ	30.342	0	-30.342	0
BDU Verkeerseducatie (2013)	6.806	0	-6.806	0
BDU Verkeerseducatie (2014)	658	3.051	0	3.709
Incidentele Aanvullende Uitkering 2013	580.548	0	-580.548	0
Incidentele Aanvullende Uitkering 2014	115.937	0	0	115.937
Totaal	808.243	4.949	-617.696	195.496

Incidenteel Aanvullende Uitkering / Vangnetuitkering

De Incidenteel Aanvullende Uitkering 2013 is in 2015 uitgekeerd door het rijk. Ultimo 2015 staat de vordering inzake de Incidenteel Aanvullende Uitkering 2014 nog open. Dit bedrag is in februari 2016 ontvangen.

In 2015 is er geen sprake van tekort op de bijstandsuitgaven. Derhalve is er geen vordering opgenomen vanuit de vangnet regeling.

Vaste passiva

Reserves

Het verloop van de reserves in 2015 is in de - in het bijlagenboek opgenomen - Staat van reserves en voorzieningen weergegeven.

Reserves zijn vermogensbestanddelen die zijn aan te merken als eigen vermogen en die bedrijfseconomisch gezien vrij te besteden zijn.

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	31-12-2015	31-12-2014
Algemene reserve	8.594.710	5.997.736
Bestemmingsreserves	18.296.497	21.469.434
Nog te bestemmen resultaat	31.806	1.486
<i>Totaal</i>	<i>26.923.013</i>	<i>27.468.656</i>

Algemene reserve

Deze reserve is ingesteld om onvoorziene uitgaven en financiële risico's en tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van taken van de organisatie. Verder worden incidentele posten uit de begroting en eventuele begrotings- en rekeningstekorten ten laste van deze reserve gebracht.

De algemene reserve bestaat uit twee elementen:

- de ondergrens voor het opvangen van eventuele kosten uit calamiteiten (€ 1.815.000);
- het resterend deel van de algemene reserve dat wordt gebruikt om de ratio weerstandscapaciteit te berekenen. Het bedrag van de incidentele risico's, dat wordt meegenomen in de algemene reserve is bij het opstellen van de begroting 2015 vastgesteld op € 1.587.000. Zoals in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen is de ratio berekend op 4,19, wat gelijk staat aan 'uitstekend' volgens de Nota Risicobeheersing en Weerstandsvermogen.

Programma 1 Wonen & Gebiedszaken

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Deze reserve is ingesteld om bij te dragen aan projecten in het kader van bovenwijkse voorzieningen.

Reserve Grondbedrijf

Door de slechte economische situatie stagneert de woningmarkt. De gevolgen voor de grondexploitatie zijn aanzienlijk. Voor deze gevolgen en de sanering van het grondbedrijf is een reserve ingesteld. Ook de kosten voor stimuleringsmaatregelen woningbouw worden aan deze reserve worden onttrokken.

Reserve Actualiseren bestemmingsplannen

Deze reserve is ingesteld voor het actueel houden van de bestemmingsplannen en voor de ID-studies en beeldkwaliteitsplannen.

Reserve Woon- en leefbaarheidplannen Eemsdelta

Deze reserve is ingesteld voor de kosten voortvloeiende uit het Programma Wonen en Voorzieningen. Dit programma maakt deel uit van de Deal samenwerking.

Middels een Financieel Arrangement zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de beschikbare gelden voor de demografische ontwikkelingen in de regio.

Reserve Ontwikkelprojecten Eemsmond

Deze reserve is ingesteld om diverse locaties (rotte kiezen) binnen de gemeente te herontwikkelen en de toekomstige herstructurering van de woningvoorraad binnen de gemeente Eemsmond mogelijk te maken.

Programma 2 Demografie & Leefbaarheid

Reserve Sportvoorzieningen

Deze reserve is ingesteld voor de uitvoering van de visie binnen- en buitensportaccommodaties.

Reserve Lokale leefbaarheidplannen

Deze reserve is ingesteld voor de kosten voor het verbeteren van de leefbaarheid in de dorpen.

Reserve Demografische ontwikkelingen

Deze reserve is ingesteld om de ontvangen krimpmaatstaf via de algemene uitkering beschikbaar te houden voor de gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

Reserve Onderhoud dorpshuizen

De reserve dorpshuizen is ingesteld voor dorpshuisorganisaties die in dringende gevallen door middel van cofinanciering (tot maximaal 33%) financieel te ondersteunen bij de bekostiging van groot onderhoud.

Reserve Onderwijshuisvesting

Voorheen was sprake van een voorziening voor onderwijshuisvesting. Als gevolg van de overheveling van de bekostiging voor buitenonderhoud naar de schoolbesturen hoeft de gemeente geen meerjarig onderhoudsplan te hanteren. Voor het hanteren van een voorziening is dit een voorwaarde.

Naar verwachting blijft de gemeente wel verantwoordelijk voor de bekostiging van een aantal voorzieningen. Bij de begroting 2015 is hiervoor een reserve ingesteld.

Programma 4 Economie & Maatschappij

Reserve economische ontwikkelingen

Deze reserve is ingesteld voor de gelijkmatige verdeling van kosten voor strategische projecten op het gebied van economische ontwikkelingen. Jaarlijkse wordt in de begroting een bedrag geraamd voor deze projecten.

Reserve Bedrijventerreinen Eemsmond

Deze reserve is ingesteld voor de realisering van de revitalisering en herinrichting van het bedrijventerrein Uithuizen Noord en uitbreiding bedrijventerrein Edama.

Reserve Wet sociale werkvoorzieningen

Deze reserve is ingesteld om toekomstige risico's bij de sociale werkvoorziening af te dekken.

Reserve Sociale voorzieningen

Deze reserve is ingesteld voor de risico's m.b.t. de sociale voorzieningen en de gevolgen invoering Wet Werken naar Vermogen.

Reserve Wet maatschappelijke ondersteuning

Deze reserve is ingesteld om mogelijke tekorten op de WMO-budgetten en de eenmalige kosten als gevolg van de overdracht van taken vanuit de AWBZ naar de gemeente af te dekken.

Programma 5 Infrastructuur & Milieu

Reserve gladheidbestrijding

Deze reserve is ingesteld ter egalisatie van de jaarlijkse kosten van strooimiddelen, waarbij in de begroting wordt gewerkt met een jaargemiddelde voor de strooimiddelen.

De kosten voor levering zout zijn in 2015 lager dan het jaargemiddelde.

Deze onderschrijding mag conform de Nota reserves en voorzieningen ten gunste van de reserve gladheidbestrijding worden geboekt. De stand van de reserve mag maximaal € 66.000 zijn. Dit betekent dat een deel van de reserve a.g.v. de jaarrekening 2015 vrijvalt (€ 2.111) ten gunste van de algemene reserve.

Reserve vervanging machines/materieel gemeentebedrijf

De reserve is ingesteld om te komen tot een gelijkmatige verdeling van de kosten voor de aanschaf machines/materieel. In de begroting wordt gewerkt met een jaarbudget.

Conform de nota reserves en voorzieningen is het overschot op het jaarbudget vervanging machines/materieel (€ 141.242) toegevoegd aan de reserve.

Reserve Energiebesparende maatregelen

Deze reserve is ingesteld voor het verstrekken van een tegemoetkoming aan sportverenigingen met eigen gebouwen in de gemeente Eemsmond. Het gaat

hierbij om een tegemoetkoming in de kosten van energiebesparende maatregelen en gebruik van duurzame energie in sportaccommodaties.

Reserve afkoopsom onderhoud graven

In 2015 heeft het college een besluit genomen over het digitaliseren van gegevens en het opstellen van een beheerplan. Er is een voorstel behandeld in de Raad op 14 januari 2016 waarin de middelen uit de reserve afkoopsom graven beschikbaar zijn gesteld voor het digitaliseren en het opstellen van een beheerplan. Dit plan wordt in 2016 opgesteld en afgerond en dient als basis voor de verdere invulling van de reserve. Daarbij is het idee dat de kosten die voortvloeien uit het beheerplan gedekt worden uit de middelen in de reserve en dat de reserve dan weer kan worden omgezet naar een voorziening.

Reserve Geothermie

Deze reserve is ingesteld voor de kosten van deelname aan het Flexi-heat project van het Energie Kenniscentrum van de Hanzehogeschool in Groningen. Het betreft vooral kosten voor onderzoeken naar geothermisch potentieel in de gemeente Eemswind. Het project loopt voorlopig vier jaar.

Reserve Milieu

Deze reserve is ingesteld voor het actueel houden van het milieubeleidsplan en de uitvoering hiervan.

Reserve Infrastructuur

In deze reserve werden delen van de incidentele opbrengsten OZB gereserveerd voor het eenmalig afschrijven van investeringen in infrastructuur (maatschappelijk nut). Er staat een bedrag van € 2.000.000 geparkeerd in deze reserve voor de spoorlijn Eemshaven.

Vanaf 2015 vindt er geen reservering van incidentele opbrengsten OZB plaats ten gunste van deze reserve, omdat bij het opstellen van de begroting 2015 alle opbrengsten OZB structureel zijn geraamd.

Programma 6 Dienstverlening & Ondersteuning

Reserve automatisering

Deze reserve is ingesteld om te komen tot een gelijkmatige verdeling van de kosten voor ICT over de verschillende jaren.

Conform de nota reserves en voorzieningen is het overschot op het jaarbudget ICT (€ 6.072) toegevoegd aan de reserve.

Reserve personeelsbeleid

Deze reserve is ingesteld om financiële risico's op het gebied van het personeelsbeleid op te vangen, bijvoorbeeld als gevolg van regelingen bij vertrek van personeel.

Reserve E-dienstverlening/KlantContactCentrum

De gemeente wil hét loket zijn voor de gehele overheid. Dit betekent extra kosten om een optimale dienstverlening richting de burgers en bedrijven. Ook de inrichting van het KCC valt onder het doel van deze reserve.

Reserve Jaarovergang

De reserve Jaarovergang is ingesteld voor het overhevelen van budgetten naar een volgend jaar waarvoor een verplichting is aangegaan en voor het overhevelen van meerjarige budgetten.

Reserve Horizontaal Toezicht

Deze reserve wordt ingesteld voor het opvangen van financiële risico's uit die zich kunnen voordoen vanuit de verschillende fiscale processen. Dit betreft BTW, Loonheffingen, Dividendbelasting en met ingang van 1 januari 2016 ook de Vennootschapsbelasting. Daarnaast dient de reserve ter bestrijding van incidentele (advies)kosten m.b.t. het beperken/voorkomen van fiscale risico's en het verder optimaliseren van de fiscale processen.

Reserve onderhoud onderwijshuisvesting

Voorheen was sprake van een voorziening voor onderwijshuisvesting. Als gevolg van de overheveling van de bekostiging voor buitenonderhoud naar de schoolbesturen hoeft de gemeente geen meerjarig onderhoudsplan te hanteren. Voor het hanteren van een voorziening is dit een voorwaarde.

Naar verwachting blijft de gemeente wel verantwoordelijk voor de bekostiging van een aantal onderwijsvoorzieningen (bijvoorbeeld kosten a.g.v. asbest en constructiefouten). Bij de begroting 2015 is hiervoor een reserve ingesteld.

Mutaties op de reserves

RESERVES	1-1-2015	toevoegingen	onttrekkingen	31-12-2015
Wonen & Gebiedszaken				
reserve bovenwijkse voorzieningen	177.651			
rente		5.685		
				183.336
reserve grondbedrijf	246.030			
rente		7.873		
gevolgen jaarrekening 2014 (vrijval)			17.357	
kosten inkoopgarantieregeling			13.509	
				223.037
reserve actualiseren bestemmingsplannen	93.255			
rente		2.984		
actualiseren best.pl.Warffum en Uithuizen			25.000	
opstellen gebiedsvisie			63.217	
				8.022
reserve woon-en leefbaarheidsplannen Eemsdelta	2.379.481			
rente		76.143		
uitvoering woon- en leefbaarheidsplannen			69.975	
medewerker WLP			50.000	
toev.t.g.v. Algemene reserve			383.609	
toev.t.g.v. reserve personeelsbeleid			70.000	
				1.882.040
reserve ontwikkeltrajecten Eemsmond	3.331.239			
rente		106.600		
onttrekking t.g.v. Algemene reserve			800.000	
				2.637.839

RESERVES	1-1-2015	toevoegingen	onttrekkingen	31-12-2015
Wonen & Gebiedszaken				
reserve bovenwijkse voorzieningen	177.651			
rente		5.685		
				183.336
reserve grondbedrijf	246.030			
rente		7.873		
gevolgen jaarrekening 2014 (vrijval)			17.357	
kosten inkoopgarantieregeling			13.509	
				223.037
reserve actualiseren bestemmingsplannen	93.255			
rente		2.984		
actualiseren best.pl.Warffum en Uithuizen			25.000	
opstellen gebiedsvisie			63.217	
				8.022
reserve woon-en leefbaarheidsplannen Eemsdelta	2.379.481			
rente		76.143		
uitvoering woon- en leefbaarheidsplannen			69.975	
medewerker WLP			50.000	
toev.t.g.v. Algemene reserve			383.609	
toev.t.g.v. reserve personeelsbeleid			70.000	
				1.882.040
reserve ontwikkeltrajecten Eemsmond	3.331.239			
rente		106.600		
onttrekking t.g.v. Algemene reserve			800.000	
				2.637.839
Economie & Maatschappij				
reserve economische ontwikkelingen	323.672			
rente		10.358		
uitvoering economisch beleidsplan			28.249	
cofinanciering vervolagagenda Leader			25.000	
sport			10.000	
Bijdrage Activiteitenbudget EZ-bureau			25.000	
vrijval t.g.v. algemene reserve ???				
				245.780
reserve bedrijventerrein Eemsmond	1.389.420			
rente		44.461		
onttrekking t.g.v. Algemene reserve			700.000	
				733.881
reserve wet soc. werkvoorzieningen	1.802.057			
rente		57.666		
lagere gemeentelijke bijdrage aan Ability		152.889		
a.g.v. minder verlies Ability				
onttrekking t.g.v. Algemene reserve			500.000	
onttrekking r.g.v. reserve personeelsbeleid			70.000	
gevolgen jaarrekening 2014: vrijval t.g.v. AR			17.936	
ondersteuning op Roakeldais			25.000	
				1.399.676
reserve sociale voorzieningen	116.720			
rente		3.735		
huisvesting werkplein			8.333	
uitgaven BUIG			166.091	
bijdrage BUIG		166.091		
				112.122
reserve wet maatsch.ondersteuning	527.142			
rente		16.869		
uitvoering lokaal gezondheidsbeleid			17.250	
voorbereiding decentralisaties jeugdzorg			15.000	
samen in beeld TV			10.000	
				501.761

RESERVES		1-1-2015	toevoegingen	onttrekkingen	31-12-2015
Infrastructuur & Milieu					
reserve gladheidbestrijding	66.000				
rente		2.111			
					68.111
reserve vervanging machines/materieel	668.025				
rente		21.377			
onderschrijving jaarbudget machines/materieel (cf. nota reserves en voorzieningen)		141.242			
onttrekking t.g.v. Algemene resrve			200.000		
					630.644
reserve energiebesparende maatregelen	146.518				
rente		4.689			
			10.152		
					141.055
reserve afkoopsom graven	477.614				
rente		15.284			
					492.898
reserve geothermie	88.440				
rente		2.830			
					91.270
reserve milieu	306.347				
rente		9.803			
uitvoering milieubeleidsplan			37.191		
Formatie milieubeleidsplan			10.405		
reservering ww-verplichting			7.000		
					261.554
reserve infrastructuur	2.032.349				
rente		65.035			
					2.097.384
Dienstverlening & Ondersteuning					
reserve automatisering	136.789				
rente		4.378			
systeembeheer			64.000		
software rationeel					
gebouwenbeheer/inventarisatie gebouwen			70.110		
toevoeging aan reserve cf.Vjr.2015		30.000			
toev.overschot op jaarbudget		6.072			
					43.128
reserve personeelsbeleid	136.914				
rente		4.381			
toev.cf.Vjr.		210.000			
reservering ww-verplichting		7.000			
personeelskosten			28.425		
					329.870
reserve E-dienstverlening/KCC	111.280				
rente		3.561			
					114.841

RESERVES	1-1-2015	toevoegingen	onttrekkingen	31-12-2015
Algemene dekkingsmiddelen				
reserve Horizontaal Toezicht	935.592			
rente		29.939		
onttrekking t.g.v. reserve personeelsbeleid			70.000	
				895.531
reserve jaarovergang	2.646.946			
toev. conform begroting		1.219.461		
toev. conform begroting			1.151.481	
				2.714.926
algemene reserve	5.999.223			
(incl.toev.resultaat rek.2014: € 1.486)				
rente		300.356		
toev.inc.posten o.b.v. realisatie		6.163.656		
onttr.inc.posten o.b.v. realisatie			3.868.523	
				8.594.710
Totaal	27.468.656	9.395.553	9.973.000	26.891.207

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2015 is in de - in het bijlagenboek opgenomen - Staat van reserves en voorzieningen weergegeven.

Ingevolge artikel 44 BBV worden voorzieningen gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren.

	31-12-2015	31-12-2014
Totaal voorzieningen in staat reserves en voorzieningen	12.037.964	10.270.376
<i>Presentatiecorrecties</i>		
Voorziening dubieuze debiteuren/dubieuze deb.SozA	-/- 879.536	-/- 685.404
Voorziening Attero	-/- 28.860	-/- 883.380
Voorziening tekorten exploitaties	-/- 1.689.142	-/- 1.624.175
Voorziening waardering NIEGG	-/- 3.841.627	-/- 3.841.627
Verliesvoorziening Nijlicht	96.211	125.000
Totaal voorzieningen op balans	5.695.010	3.360.791

Het bedrag van de oninbare debiteuren (€ 879.536) is in de balans gesaldeerd met de overige vorderingen onder de vlottende activa.

Het bedrag van de voorziening Attero (€ 28.860) is in de balans gesaldeerd met de deelnemingen onder de financiële activa.

De voorziening tekorten exploitaties is naar aanleiding van de actualisatie exploitatieopzetten 2015 opgedeeld in drie onderdelen:

- de voorziening tekorten op exploitaties (€ 1.689.142) is in de balans gesaldeerd met de boekwaarde van de verliesgevende bestemmingsplannen Almersma en de LTS-locatie onder de voorraad;
- de voorziening waardering NIEGG (€ 3.841.627) is in mindering gebracht op de boekwaarde van de lopende bestemmingsplannen De Laan Zuid en Scherphorn Zuid die na de actualisatie 2015 ondergebracht zijn bij de NIEGG;
- het resterende bedrag van € 556.793 staat in de balans gepresenteerd als voorziening. Deze voorziening is bedoeld ter dekking van de kosten van het woonrijp maken van de bestemmingsplannen De Laan Zuid en Scherphorn Zuid.

Ten slotte is er een bedrag van € 96.211 verantwoord onder de voorzieningen betreffende het voorziene tekort van het huren/verhuren van Nijlicht.

Bij de jaarrekening 2014 is een verliesvoorziening gevormd van € 125.000 voor de extra BTW-lasten en de voorziene tekorten tot en met 2017. Het tekort op het product Nijlicht (€ 28.789) is ten laste van deze voorziening geboekt, zodat de hoogte van deze voorziening eind 2015 € 96.211 bedraagt.

Programma 1 Wonen & Gebiedszaken

Voorziening Tekorten exploitaties

Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de negatieve eindwaardes van de exploitatieplannen.

Voorziening NIEGG

Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de negatieve eindwaardes van de lopende bestemmingsplannen die in de balans onder NIEGG zijn ondergebracht.

Voorziening woonrijp

Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten van het woonrijp maken van de bestemmingsplannen die in de balans onder NIEGG zijn ondergebracht.

Programma 2 Demografie & Leefbaarheid

Voorziening Onderhoud onderwijshuisvesting

Deze voorziening is met ingang van 1 januari 2009 ingesteld, om de kosten voor onderhoud onderwijshuisvesting gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Als gevolg van de overheveling van de bekostiging voor buitenonderhoud naar de schoolbesturen heeft de gemeente geen meerjarig onderhoudsplan onderwijshuisvesting meer. Bij de voorziening onderhoud onderwijshuisvesting is echter een bestuurlijke afspraak gemaakt om een ondergrens van € 50.000 te hanteren voor de kosten waar de gemeente nog wel verantwoordelijk is.

Programma 4 Economie & Maatschappij

Voorziening camping de Breede

In 2006 is grond verkocht aan de eigenaar van de camping. Deze transactie is per abuis niet opgenomen in de boeken. Tegenover deze verkoop staat een renteloze lening waarvan na 10 jaar gestart zou worden met aflossen. De financiële gevolgen van deze transactie zijn in de jaarrekening 2015 hersteld. De financiële situatie van camping 'De Breede' geeft aanleiding om tegenover de renteloze lening een voorziening op te nemen ter dekking van het financiële risico. Het bedrag van € 65.000 is vanuit de exploitatie toegevoegd aan de voorziening.

Programma 5 Infrastructuur & Milieu

Voorziening spoorlijn

In 2015 is met het tekenen van de 'Samenwerkingsovereenkomst inzake realisatie spoorlijn Roodeschool – Eemshaven voor personenvervoer' de

verplichting aangegaan inzake de bijdrage van 2 miljoen ten behoeve van de realisatie van de spoorlijn tussen Roodeschool en de Eemshaven.

Omdat de verplichting in 2015 is aangegaan, maar nog niet duidelijk is wanneer en in welke termijnen het bedrag wordt uitbetaald dient er een voorziening ingesteld te worden; de voorziening spoorlijn.

Het bedrag van 2 miljoen is vanuit de exploitatie toegevoegd aan de voorziening om aan de toekomstige verplichting te kunnen voldoen.

Voorziening Vaargeul Noordpolderzijl

Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het baggeren van de vaargeul Noordpolderzijl gelijkmatig te verdelen.

In 2015 is € 35.584 ontvangen van het Waterschap voor de bijdrage in de kosten voor de vaargeul Noordpolderzijl. Dit is € 3.584 meer dan begroot. Met het oog op de hoge kosten in de toekomst is het hele bedrag toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening Uitvoering baggerplan

Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten van het vastgestelde baggerplan voor het bebouwd gebied.

Voorziening Onderhoud IBA's

Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de onderhoudskosten aan de Iba's (Individuele behandeling afvalwater).

Programma 6 Dienstverlening & Ondersteuning

Voorziening Rationeel gebouwenbeheer

Deze voorziening is ingesteld om jaarlijkse pieken en dalen in de onderhoudskosten van de gebouwen te voorkomen. Aan deze voorziening ligt het meerjarenplan van het rationeel gebouwenbeheersysteem ten grondslag.

Voorziening Pensioenverplichtingen (ex-)wethouders

Deze voorziening is ingesteld om te kunnen voldoen aan de toekomstige pensioenverplichtingen van oud-wethouders.

Ook hebben wethouders de mogelijkheid om hun opgebouwde pensioenrechten ineens op te vragen, bijvoorbeeld als ze veranderen van werkgever. Om deze bedragen eenmalig te kunnen betalen is deze voorziening ingesteld.

Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- rekenrente voor gewezen wethouders 3,20% (betreft ingegane pensioenen)
- sterftetabellen voor gewezen wethouders GBMV 05/10, GBMV 07/12 en GBMV 08/13
- herberekening eens in de 3 jaar, of bij wijzigingen (overlijden of overlijdenpartner)
- rekenrente voor actieve wethouders 1,63%
- sterftetabellen voor actieve wethouders GBMV 08/13
- jaarlijkse herberekening

Voorziening Sparen verlof

In verband met de mogelijkheid tot het sparen van dagen voor een vervroegde uittreding werd in het verleden het salarisbedrag van deze dagen gereserveerd in verband met vervanging in geval van vervroegde uittreding in de komende jaren.

In 2015 is n.a.v. een actualisatie een bedrag van € 25.185 aan de voorziening toegevoegd om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

Algemene dekkingsmiddelen

Voorziening Attero (Essent)

Bij de verschillende transacties rond de verkoop van Essent aan RWE en hieruit volgende transacties, zijn tussen beide partijen 'Escrow overeenkomsten' afgesloten. Hiermee is als het ware een voorziening, een 'risico-post', gecreëerd. Hieruit kunnen kopende partijen eventuele tegenvallers vergoed krijgen. Het restant van deze post wordt uiteindelijk uitgekeerd aan de aandeelhouders. De gemeente heeft dit boekhoudkundig verwerkt door een vordering op te nemen en dit bedrag te storten in een voorziening (Voorziening Essent). In 2011 is het eerste deel van het Escrow fonds vrijgevallen aan de aandeelhouders en zijn de vordering en de voorziening verlaagd.

In oktober 2015 is besloten tot de tweede vrijval van het Escrow fonds. Er is aan de aandeelhouders een bedrag uitgekeerd van € 327 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met een restantbedrag voor claims RWE van € 73 miljoen. De gemeente Eemsmond heeft € 698.421 ontvangen. Dit bedrag is ten gunste van het actief 'Escrow overeenkomst Essent' geboekt. De minderopbrengsten door de restantclaims van RWE (aandeel Eemsmond hierin: € 156.099) zijn in 2015 ten laste van de voorziening Essent geboekt. Hierbij gaan we er in eerste instantie vanuit dat de claims van RWE volledig worden gehonoreerd. Er wordt nog overleg gevoerd over de door RWE ingediende claims. Wanneer de claims lager uitvallen is sprake van een voordeel voor de gemeente Eemsmond en wordt dit voordeel t.z.t. opgenomen als incidentele baat. Het restant van de voorziening Essent, dat is opgenomen voor de afhandeling van de Escrow overeenkomst Essent (€ 698.421) is vrijgevallen. Hiermee resteert in de voorziening Essent nog een bedrag van € 28.860. Dit bedrag is bestemd voor de afhandeling van de Escrow overeenkomst Attero. De tenaamstelling van de voorziening is gewijzigd in voorziening Attero.

Voorziening Dubieuze debiteuren SoZa

Deze voorziening is ingesteld voor het opvangen van verliezen als gevolg van de afwaardering van vorderingen van debiteuren Sociale zaken.

Bij de actualisatie van de dubieuze debiteuren SoZa is de nieuwe stand van de dubieuze debiteuren op 31-12-2015 bepaald op € 734.233. Om deze stand te verkrijgen is een bedrag van € 50.461 toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening Dubieuze debiteuren

Deze voorziening is ingesteld voor de dekking van de dubieuze debiteuren. Jaarlijks wordt de stand van de dubieuze debiteuren berekend. Ultimo 2015 bedraagt de voorziening € 145.303.

Mutaties op de voorzieningen

VOORZIENINGEN	1-1-2015	toevoeging	onttrekking	31-12-2015
Wonen & Gebiedszaken				
voorziening tekorten exploitaties	6.001.180			
contante waarde		86.382		6.087.562
Demografie & Leefbaarheid				
voorziening onderwijshuisvesting	85.900			
kosten onderwijshuisvesting			43.885	42.015
Economie & Maatschappij				
voorziening camping De Breede	0			
toevoeging risico aflossing renteloze lening		65.000		65.000
Infrastructuur & Milieu				
voorziening vaargeul Noordpolderzijl	25.573			
toevoeging bijdrage Waterschap en gemeente Eemmond		67.584		
kosten baggeren vaargeul en haven NPZ			71.010	22.147
voorziening uitvoering baggerplan	61.361			
contante waarde		1.964		63.324
voorziening onderhoud IBA's	59.771			
toevoeging conform begroting		14.000		
kosten onderhoud IBA's (Waterschap)			2.404	71.367
voorziening spoorlijn	0			
toevoeging om aan toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen		2.000.000		2.000.000
Dienstverlening & Ondersteuning				
voorziening rationeel gebouwenbeheer	762.438			
toevoeging jaargemiddelde		424.882		
software rationeel gebouwenbeheer		70.110		
legionellabestrijding zwembad de Breede		9.000		
toiletblokken Noorderstraat		20.000		
subsidie restauratiefonds		19.821		
onderhoud gebouwen			401.068	
contract gemeentebedrijf			22.601	882.582
voorziening pensioenverplichting wethouders	1.652.894			
contante waarde		52.893		
toevoeging a.g.v. actualisatie		101.281		
toevoeging a.g.v. waardeoverdracht		96.867		
pensioenbetalingen aan oud-wethouders			86.025	1.817.910
voorziening sparen verlof	52.475			
toevoeging a.g.v. actualisatie		25.185		

VOORZIENINGEN	1-1-2015	toevoeging	onttrekking	31-12-2015
Algemene dekkingsmiddelen				77.660
voorziening Attero	883.380			
minderopbrengst Escrow			156.099	
vrijval tweede deel Escrow			698.421	
				28.860
voorziening dubieuze debiteuren	1.633			
toevoeging conform begroting		102.000		
Extra toevoeging a.g.v. hogere kosten		8.071		
Dotatie i.v.m. lagere waardering				
belastingdebiteuren		145.303		
ontvangen bedragen die eerder oninbaar zijn gesteld		211		
oninbare posten			111.915	
				145.303
voorziening dubieuze debiteuren Soza	683.774			
toevoeging om de voorziening op peil te houden		50.460		
				734.234
Totaal	10.270.377	3.361.014	1.593.428	12.037.964

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	31-12-2015	31-12-2014
Onderhandse leningen:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.188.167	42.627.848

Het verloop van de vaste schulden over het jaar 2015 is weergegeven in de bijgevoegde staat van langlopende geldleningen. In 2015 zijn geen nieuwe langlopende geldleningen afgesloten.

De totale rentelast voor het jaar 2015 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 1.490.135 (inclusief verrekening transitorische rente).

Vlottende passiva

Onder vlottende passiva zijn opgenomen:

	31-12-2015	31-12-2014
Kasgeldleningen	5.000.000	4.000.000
Banksaldi	2.717.389	3.545.642
Schulden korten dan 1 jaar	2.740.857	3.227.755
Overlopende passiva	2.929.680	2.012.017
Totaal	13.387.926	12.785.413

Onder overlopende passiva zijn opgenomen:

	31-12-2015	31-12-2014
Vooruit ontvangen bedragen	57.807	61.427
Nog te betalen bedragen *	490.788	965.419
Nog te betalen bedragen Rijk *	594.455	0
Nog te betalen bedragen overige overheden *	931.531	0
Transitorische rente opgenomen geldleningen	492.133	553.078
Reservering reiskosten woon-werk	111.270	91.428
Cliëntbetalingen/voorschotten SoZa	15.252	19.354
Nog te betalen uitgaven WMO	0	142.481
Diverse posten	34.542	143.841
Te betalen u.h.v. SISA	201.901	34.989
Totaal	2.929.680	2.012.017

*) Met ingang van 2015 dienen de schulden uitgesplitst te worden. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

Overzicht van het verloop van de schulden uit hoofde van SISA-verantwoordingen.

Regeling	Beginsaldo 01 jan'15	Opbouw Schuld / Ontvangst	Betaling/ Vrijval	Eindsaldo 31 dec'15
Terugbetaling WSW-rijksbijdrage a.g.v. onderrealisatie (2011 en 2012)	15.304	0	-15.304	0
BBZ-Declaratiedeel (2014)	19.685	0	-12.805	6.880
BBZ-Declaratiedeel (2015)	0	165.499		165.499
Totaal	34.989	165.499	-28.109	172.379

Waarborgen en garanties

Het risicobedrag van de waarborgen en garanties is € 29.736.000. Dit bedrag wordt buiten de balanstelling gehouden. Het verstrekken van een gemeentegarantie/waARBorg leidt niet tot een feitelijke verplichting of betaling.

Het onder de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties en waarborgen kan worden onderverdeeld in:

Waarborgen en garanties (x € 1.000)		Restant lening bedrag 1-1-2015	Aflossing 2015	Nieuwe waarborg/ garantie 2015	Restant lening bedrag 31-12-2015	Percentage lening bedrag borgstelling	Risicobedrag 31-12-2015
Waarborgfonds Sociale Woningbouw							
	Woningstichting De Delthe	8.380	242		8.138	50%	4.069
	Stichting Uithuizer woningbouw	14.264	992	730	14.002	50%	7.001
	Wierden en Borgen	4.506	360		4.146	50%	2.073
	Woongroep Marenland	17.828	288		17.540	50%	8.770
	Stichting woonzorg Nederland	9.375	285		9.090	50%	4.545
	Totaal	54.353	2.167	730	52.916		26.458
Stichting tot exploitatie Op Roakeldaishal		55	8		47	100%	47
Stichting Uithuizer woningbouw		913	728		185	100%	185
Woongroep Marenland		2.135	47		2.088	100%	2.088
	Totaal	3.103	783		2.320		2.320
Waarborgfonds Eigen Woningen							
						50% van restant lening bedrag minus opgeb.spaar gedeelte	
	Hypothecaire geldleningen particulieren	2.814	898		1.916		958
	Totaal gewaarborgde geldleningen	60.270	3.847	730	57.152		29.736

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaats gevonden die van invloed zijn op de cijfers per 31 december 2015.

6 Overzicht van baten en lasten

	Rekening 2014	Primitieve begroting 2015	Actuele begroting 2015	Rekening 2015
Wonen & Gebiedszaken	2.506.386	2.141.854	2.617.906	2.604.954
Demografie & Leefbaarheid	7.408.236	12.142.825	11.317.981	10.661.922
Bestuurszaken	3.840.561	3.875.789	3.879.573	3.751.418
Economie & Maatschappij	21.930.748	26.693.439	25.837.416	24.362.650
Infrastructuur & Milieu	9.891.234	9.965.368	9.902.470	11.659.475
Dienstverlening & Ondersteuning	2.206.505	1.873.733	2.043.499	2.156.149
<i>Totaal lasten programma's</i>	<i>47.783.670</i>	<i>56.693.008</i>	<i>55.598.845</i>	<i>55.196.567</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien</i>	<i>-31.014</i>	<i>294.027</i>	<i>65.725</i>	<i>231.725</i>
Totale lasten	47.752.656	56.987.035	55.664.570	55.428.292
Wonen & Gebiedszaken	-1.657.141	-840.829	-697.679	-628.760
Demografie & Leefbaarheid	-270.820	-220.954	-226.982	-237.880
Bestuurszaken	-23.375	-7.838	-14.438	-23.350
Economie & Maatschappij	-13.241.754	-7.512.201	-8.114.794	-8.347.426
Infrastructuur & Milieu	-2.801.836	-2.656.682	-2.935.776	-2.891.540
Dienstverlening & Ondersteuning	-322.977	-310.363	-367.361	-329.632
<i>Totaal baten programma's</i>	<i>-18.317.902</i>	<i>-11.548.867</i>	<i>-12.357.030</i>	<i>-12.458.588</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien</i>	<i>-30.249.990</i>	<i>-41.920.246</i>	<i>-42.013.217</i>	<i>-42.424.063</i>
Totale baten	-48.567.891	-53.469.113	-54.370.247	-54.882.651
Saldo van de rekening van baten en lasten	-815.235	3.517.922	1.294.323	545.641

		Primitieve	Actuele	
	Rekening 2014	begroting 2015	begroting 2015	Rekening 2015
Reserve automatisering	6.289	-64.000	-104.110	-98.039
Reserve personeelsbeleid	-62.500	7.000	170.600	188.575
Reserve E dienstverlening/KCC	-70.000			
Reserve gladheidbestrijding	8.812			
Res. verv.f.mach civ	155.930	123.130	-76.870	-58.758
Reserve rationeel wegbeheer	-9.307			
Res.econ.ontwikk.	-45.496	-95.000	-95.000	-88.249
Reserve bedrijventerreinen			-700.000	-700.000
Reserve onderhoud onderwijshuisvesting		60.000	60.000	60.000
Reserve WSW	400.000	163.000	-500.690	-460.047
Reserve sociale voorzieningen	-207.000	-8.333	-8.333	-8.333
Reserve WMO	-25.000	-40.000	-50.000	-42.250
Reserve onderhoud dorpshuizen	-9.236		-10.000	-10.000
Res.energiebesp.mtr.			-10.152	-10.152
Reserve afkoopsom graven	-30.000			
Reserve milieu	-42.365	-71.000	-71.000	-54.596
Res. bovenw.voor.	815	5.299		
Reserve grondbedrijf	-79.729		-30.866	-30.866
Res.act.best.pl.	-195.313	-25.000	-88.217	-88.217
Res. woon-en leefb.h.	-98.844	-120.830	-574.439	-573.584
Res.ontw.traj.E'mond	611.576		-800.000	-800.000
Res.lokale leefb.h.	-177.636	-70.000	-220.000	-218.797
Reserve jaarovergang	-731.808		35.615	67.980
Algemene Reserve	-612.076	-3.045.502	1.727.876	2.296.619
Alg.res.-rek.result	260.881		-1.486	-1.486
Reserve Horizontaal Toezicht	570.098		-70.000	-70.000
Reserve infratructuur	-31.650			
Reserve Demogr.ontw.	361.620	299.716	-779.924	-779.924
Toevoeging rente aan reserves	865.687	784.497	902.675	902.675
<i>Mutaties op de reserves</i>	813.748	-2.097.023	-1.294.321	-577.449
Resultaat van de rekening van baten en lasten	-1.487	1.420.899	2	-31.808

Nadere uitwerking toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma

	Begroting 2015 (na wijziging)		Rekening 2015	
	toevoeging	onttrekking	toevoeging	onttrekking
Wonen & Gebiedszaken				
Reserve Bovenwijkse voorzieningen				
Reserve Grondbedrijf		30.866		30.866
Reserve Actualiseren bestemmingsplannen		88.217		88.217
Reserve Woon- en Leefbaarheidplannen		574.439		573.584
Reserve Ontwikkelpojecten Eemsmond		800.000		800.000
Demografie & Leefbaarheid				
Reserve Onderhoud onderwijshuisvesting	60.000		60.000	
Reserve Lokale leefbaarheidplannen		220.000		218.797
Reserve Demografische ontwikkelingen	336.467	1.116.391	336.467	1.116.391
Reserve Onderhoud Dorpshuizen		10.000		10.000
Bestuurszaken				
-				
Economie & Maatschappij				
Reserve Economische Ontwikkelingen		95.000		88.249
Reserve Bedrijventerreinen Eemsmond		700.000		700.000
Reserve Wet sociale werkvoorzieningen	112.246	612.936	152.889	612.936
Reserve Sociale voorzieningen	166.091	174.424	166.091	174.424
Reserve Wmo		50.000		42.250
Infrastructuur & Milieu				
Reserve Gladheidbestrijding				
Reserve Vervanging machines/materieel	123.130	200.000	141.242	200.000
Reserve Rationeel wegbeheer				
Reserve Energiebesparende maatregelen		10.152		10.152
Reserve Afkoopsom graven				
Reserve Geothermie				
Reserve Milieu		71.000		54.596
Reserve Infrastructuur				
Dienstverlening & Ondersteuning				
Reserve Automatisering	30.000	134.110	36.071	134.110
Reserve Personeelsbeleid	217.000	46.400	217.000	28.425
Reserve E-dienstverlening/KCC				
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Reserve Jaarovergang	1.219.461	1.183.846	1.219.461	1.151.481
Algemene reserve	6.194.010	4.466.134	6.165.142	3.868.523
Algemene reserve (rekeningresultaat)		1.486		1.486
Reserve Horizontaal Toezicht		70.000		70.000
Toevoeging rente aan reserves	902.675		902.675	
TOTAAL	9.361.080	10.655.401	9.397.038	9.974.487
TOTAAL (gesaldeerd)	-1.294.321		-577.449	

Waarvan structurele toevoegingen en onttrekkingen

	Begroting 2015 (na wijziging)		Rekening 2015	
	toevoeging	onttrekking	toevoeging	onttrekking
Reserve Onderhoud onderwijshuisvesting	60.000		60.000	
Reserve Vervanging machines/materieel	123.130		141.242	
Reserve Automatisering			6.071	
Toevoeging rente aan reserves	902.675		902.675	
TOTAAL	1.085.805		1.109.988	

7 Overzicht van incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten worden gedekt uit de algemene reserve en uit bestemmingsreserves. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de geraamde incidentele posten in 2015. Dit is inclusief de wijzigingen uit de tussentijdse bestuursrapportages en de uit 2014 overgehevelde posten. Daarnaast is aangegeven wat werkelijk voor deze posten aan de reserves is onttrokken of toegevoegd.

<i>Incidentele posten per programma</i>	<i>Begroting 2015 (na wijz.)</i>	<i>Realisatie 2015 (te onttrekken/ toe te voegen aan reserves)</i>
Lasten		
Wonen en gebiedszaken		
Uitvoering cultuurhistorisch erfgoed	22.500	11.083
Regionale gebiedsvisie	150.000	150.000
Actualisatie bestemmingsplannen Uithuizen/Warffum	25.000	25.000
Centrumvisie Uithuizen	75.000	53.794
Uitvoering Woon- en Leefbaarheidsplannen	50.000	50.000
Kosten inkoopgarantieregeling	13.510	13.509
Verwerving en afwaardering gronden Nijverheidsweg	375.000	375.000
Organisatie Woonbeurs	17.700	17.700
Loonkosten Beleidmedewerker Woon- en leefbaarheidsplannen	70.830	69.975
Aanvullend onderhoud gemeentelijke gebouwen	29.000	29.000
Incidentele correcties op regulier budget	-195.450	-8.963
	633.090	786.099
Demografie en leefbaarheid		
Overschot op kapitaallast investering Brede School naar reserve jaarovergang	-179.578	-179.578
Isolatie dak CBS de Rank Warffum	10.152	10.152
Verruiming Onderwijsachterstandenbeleid	51.500	51.500
Frictiekosten bibliotheekvoorziening	39.000	38.610
Muziek in ieder kind	30.000	30.000
Uitvoering sportbeleid (o.a. door inzet GIDS-gelden '14)	93.000	92.203
Aanleg/verplaatsing lichtmasten op sportveld	17.000	17.000
Kapitaallasten Investerings Boukemapark	76.865	76.865
Uitvoering kunst-/cultuurbeleid	15.000	-
Kapitaallasten Investerings Jap's/Jop's	59.500	59.500
Bijdrage in onderhoud dorps huis Stitswerd	10.000	10.000
Voorbereiding decentralisatie Jeugdzorg	15.000	15.000
Voorbereidingskosten Jeugdwet	41.246	41.246
Beleidsagenda sociaal domein BMWE	130.344	118.897
Sportcoach	63.613	62.983
Beschermwand/kozijnen/dubbele beglazing	48.350	46.046
Afrekening waterverbruik sportgebouwen voorgaand jaar	3.500	2.724
Incidentele correcties op regulier budget	-104.102	-94.102
	420.390	399.046
Bestuurszaken		
Hogere controlekosten rekening/SiSa	17.000	17.000
Lagere kapitaallasten a.g.v. uitstel aanpassing kazernes	-40.178	-40.178
Inzet BOA's	22.500	13.688
Veiligheidsmonitor	5.500	-
Actualisatie milieuvergunningen ivm RUD	5.000	51
Desintegratiekosten VTH Deal	214.370	191.192
Update audiovisuele apparatuur	10.000	10.000
Loonkosten beleidmedewerker BZ	95.137	82.614
Inhuur vervanging ziekte Beleid	97.967	80.462
Incidentele correcties op regulier budget	-4.699	-4.699
	422.597	350.129

<i>Incidentele posten per programma</i>	<i>Begroting 2015 (na wijz.)</i>	<i>Realisatie 2015 (te onttrekken/ toe te voegen aan reserves)</i>
<i>Economie en maatschappij</i>		
Vervolgagenda Leader/SEV	25.000	25.000
Ondersteuning Op Roakeldais	25.000	25.000
Aardgascondensaatoverlaadstation	31.000	29.235
Economie en Ecologie in balans	7.000	7.000
Eemsdelta Green	10.000	10.000
Uitvoering Economisch beleidsplan	35.000	28.249
Versterking strategisch advies EZ	5.000	5.000
Activiteitenbudget EZ-bureau	25.000	25.000
Bijstelling uitgaven bijstand	-589.500	-589.500
Beleidsagenda t.b.v. Participatie	47.917	27.192
Over op structureel geraamd tekort Ability	-112.246	-152.889
Maatschappelijke banen	123.500	123.500
Huisvesting Werkplein 2 maanden	8.333	8.333
Toelage huishoudelijke hulp	121.508	80.632
Hoger tekort VKB	14.000	5.002
Klanttevredenheidonderzoek	11.000	2.143
Aanbesteding Huishoudelijke Hulp	7.000	7.000
Samen in Beeld TV	10.000	10.000
Buurtbudgetten	38.630	37.427
Beleidsagenda sociaal domein BMW E	123.127	92.939
Uitvoering Gezondheidsbeleid	7.750	-
Gezond in de stad	61.000	4.000
Inhuur Wmo	366.868	190.769
Digitalisering dossiers SoZa	1.977	-
ICT-kosten Sociale zaken	142.160	44.428
Inhuur Decentralisaties Sociaal Domein	133.000	133.000
Incidentele correcties op regulier budget	118.993	-36.779
	798.017	141.680
<i>Infrastructuur en milieu</i>		
Verlichting Johan van Veenplein	7.500	-
Vegen van wegen: nagekomen nota voorgaand jaar en in eigen beheer	20.000	20.000
Herstel Westerhornseweg	33.792	33.792
Deklagen Rationeel Wegbeheer	299.461	299.461
Stormschade/essentaksterfte	6.000	6.000
Sanering grond NPZ	66.943	66.553
Incidentele bijstelling budget voor coördinatie afvalverwerking	-27.000	-27.000
Onderzoekskosten rioleringen	-9.000	-9.000
Uitvoering Milieubeleidsplan	53.595	37.191
Kinderbegraafplaats	-8.000	-8.000
Herstel schade graven	30.000	7.439
Vervanging klimaatbeheersingssysteem	15.000	15.000
Formatie voor uitvoering Milieubeleidsplan	40.405	40.405
Hogere energiekosten a.g.v. transport Oudehaske	41.000	35.177
Hogere onderhoudskst.voertuigen door transport Oudehaske	25.000	21.696
Hogere onderhoudskst.gereedschappen door transport Oudehaske	5.000	-
Onderhoud voertuigen a.g.v. slijtage	40.000	40.000
Hogere onderhoudskst.voertuigen door transport Oudehaske	10.000	10.000
Incidentele correcties op regulier budget	-217.673	-217.673
	432.023	371.040

Incidentele posten per programma	Begroting 2015 (na wijz.)	Realisatie 2015 (te onttrekken/ toe te voegen aan reserves)
Dienstverlening en ondersteuning		
Verkiezingen Prov.Staten / Waterschap	35.463	35.503
Hogere lasten bezwaarschriften belastingen / proactief omgaan met bevingschade op de WOZ-waarden	60.500	56.721
Urenuitbreiding C. Dalstra	15.200	15.163
Belastingen: inzet capac. I-coördinatie en vervanging ziekte WOZ-taxateur	38.845	35.334
Landelijke voorzieningen WOZ, BRK, BGB e.d.	9.545	9.545
ICT: inzet capac. I-coördinatie en invulling vacatureruimte	81.158	80.067
Vrijval schuld lijnverbindingen	-94.114	-94.114
Verdere ontwikkeling intranet en webiste	2.700	2.700
Invoer BGT / Stelselbeheer (intergem)	194.800	194.800
Bezuiniging op bodediensten	-14.500	-11.963
Facilitaire voorzieningen	5.000	4.862
Hogere reis- en verblijfkosten a.g.v. samenwerking	10.000	10.000
PAGO Talmaweg	3.400	-
Medewerkersonderzoek	16.950	16.950
Fietsregeling	1.000	1.000
Boventallig personeel	31.000	26.288
Inhuur inkoopadviseur, salarisadm., vervanging ziekte	86.419	67.051
Boventallig personeel	15.400	2.137
Vervanging inzet capaciteit voor gaswinningsdossier, Beleidsagenda BMW 3D, herindeling, dossier GSP	107.700	107.700
Software gebouwenbeheersysteem	70.110	70.110
Incidentele correcties op regulier budget	-292.894	-306.463
	383.682	323.392
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		
Onttrekking begrotingsresultaat	1.588.590	1.588.590
Stelpost huisvesting brandweer	-28.354	-28.354
Afdracht belasting o.b.v. werkkostenregeling	39.220	12.588
Actualisatie pensioenverplichtingen (ex-)wethouders	70.781	70.781
Toename dubieuze debiteuren	67.000	67.000
Incidentele correcties op regulier budget	-836.895	-678.746
	900.342	1.031.859
Totaal incidentele lasten	3.990.141	3.403.244

Baten		
Wonen en gebiedzaken		
Lagere baten uit bouwleges	-140.000	-122.798
Verwerving Nijverheidsweg	161.600	161.600
Incidentele correcties op regulier budget	-173.579	-
	-151.979	38.802
Demografie en leefbaarheid		
Incidentele correcties op regulier budget	5.000	-
	5.000	-
Bestuurszaken		
Incidentele correcties op regulier budget	6.600	6.600
	6.600	6.600
Economie en maatschappij		
Hogere dividend	48.500	48.500
Vrijval tweede deel Escrow-fonds	698.421	698.421
Hogere rijksvergoeding bijstandsuitgaven obv.definitieve beschikking	-103.412	-103.412
Incidentele correcties op regulier budget	128.745	128.745
	772.254	772.254

<i>Incidentele posten per programma</i>	<i>Begroting 2015 (na wijz.)</i>	<i>Realisatie 2015 (te onttrekken/ toe te voegen aan reserves)</i>
Infrastructuur en milieu		
Bijdrage van Provincie voor analyse N363	4.000	4.000
Bijdrage van Waterschap voor herstel Westerhomseweg	33.792	33.792
Bijdrage vanuit Afvalfonds	90.000	57.265
Lagere baten uit begraafrechten	-30.000	-30.000
Baten van Omrin voor transport Oudehaske	81.000	81.000
Incidentele correcties op regulier budget	7.992	7.992
	186.784	154.049
Dienstverlening en ondersteuning		
Inkomsten uit detachering (aan Beleidsagenda 3D BMW E)	51.240	44.732
Inkomsten uit inzet capaciteit voor gaswinningsdossier	230.000	230.000
Incidentele correcties op regulier budget	77.234	72.733
	358.474	347.465
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		
Lager uitgekeerd dividend BNG	-13.000	-12.499
Correctie voor i-NUP-gelden	-99.712	-99.712
Demografische ontwikkelingsmiddelen	336.467	336.467
Gezond in de stad	61.000	61.000
Suppletie groot onderhoud	79.997	79.997
Toelage Huishoudelijke Hulp	243.015	243.015
Vergoeding Waterschapsverkiezingen	22.750	22.750
Incidentele baten uit voorgaande jaren	8.800	8.800
Bijstelling WOZ-waardes: lagere waarde centrale en areaaluitbreiding	196.408	168.549
Bijstelling WOZ-waardes: lagere waarde centrale en areaaluitbreiding	-58.146	-58.146
Incidentele correcties op regulier budget	-353.583	-353.583
	423.996	396.638
Totaal incidentele baten	1.601.129	1.715.808
Totaal incidenteel saldo	2.389.012	1.687.437

8 Programma's plus toelichting

In dit hoofdstuk wordt per programma een overzicht van de lasten en baten gepresenteerd. Vervolgens is voor de belangrijkste over- en onderschrijdingen de reden gegeven. Dit is tevens een analyse van de begrotingsrechtmatigheid. Op grond van de 'Financiële verordening gemeente Eemshaven' draagt het college er zorg voor dat de lasten van de programma's niet worden overschreden. Elke overschrijding is daarmee een onrechtmatigheid. Sommige overschrijdingen kan de raad alsnog achteraf goedkeuren mits er een goede reden voor de overschrijding is. Mocht een programma een overschrijding op de lasten kennen, dan wordt dit aangegeven, inclusief de reden ervan. In het raadsvoorstel bij deze jaarrekening wordt de raad gevraagd de overschrijdingen alsnog goed te keuren.

8.1 Wonen & Gebiedszaken

<i>Wonen en gebiedszaken</i>			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	2.141.854	2.617.906	2.604.954
Baten	840.829	697.679	628.760
Saldo programma	-1.301.025	-1.920.227	-1.976.194

Het saldo van programma 1 valt € 55.967 nadeliger uit dan begroot. Aangezien de lasten en baten binnen dit programma nauw met elkaar samenhangen, worden deze per saldo toegelicht.

Saldo van lasten en baten m.b.t. exploitatieopzetten

- Binnen dit programma vallen de exploitatieopzetten. Het saldo van baten en lasten voor wat betreft deze plannen heeft in beginsel financieel geen effect voor de exploitatie. Verrekeningen van de diverse plannen vinden plaats via de boekwaarden die op de balans staan.

Hogere lasten dan begroot

- In 2015 vallen de uitgaven voor bestemmingsplannen die verband houden met de Eemshaven (o.a. Regieplan) € 87.000 hoger uit dan begroot. In de Najaarsrapportage was € 75.000 overgeheveld naar 2015 aangezien verwacht werd dat deze uitgaven pas in 2016 plaats zouden vinden. Als onderdeel van de bestemming van het resultaat wordt voorgesteld de overheveling naar 2016 terug te draaien waardoor een overschrijding van € 12.000 resteert.
- Het product 'Exploitatie overige bestemmingsplannen' kent een overschrijding van € 45.000. Dit wordt voornamelijk (totaal € 27.000) veroorzaakt door afboeking van de huurnota over de periode 16 oktober 2014 tot en met 31 december 2014 van het tussengebiet (voormalige locatie tijdelijke hotel). Daarnaast is ten laste van dit product de belastingaanslag (OZB) verantwoord welke normaliter werd doorbelast aan de gebruiker. Met het wegvallen van de gebruiker eind 2014 was hier geen grond meer voor. De overige € 18.000 betreft te laag geraamde uitgaven die verband houden met het in bezit hebben van overige voorraden.

Lagere lasten dan begroot

- Aan het programma Wonen & Gebiedszaken zijn minder apparaatskosten toegerekend aan de afzonderlijke producten. Voor dit programma is dat een voordeel van € 23.000. Voor de analyse van de kostenplaatsen zie paragraaf 8.7.

Overige verschillen

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op dit programma bedraagt € 56.000 nadelig. Naast bovenstaande toegelichte afwijkingen (per saldo €109.000 nadelig) resteert nog een voordelig verschil van € 53.000. Dit bestaat uit afwijkingen kleiner dan € 20.000.

8.2 Demografie & Leefbaarheid

Demografie en leefbaarheid

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	12.142.825	11.317.981	10.661.922
Baten	220.954	226.982	237.880
Saldo programma	-11.921.871	-11.090.999	-10.424.042

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op programma 2 is € 666.957 voordelig. Hieronder staan de belangrijkste oorzaken opgenomen.

Lagere lasten dan begroot

- Gedurende het jaar zijn de PGB-uitgaven gemonitord. Gezien de verschillen tussen de SVB en de gemeentelijke administratie is het lastig gebleken om de prognose bij te stellen voor wat betreft de te verwachten uitgaven PGB. Dit heeft geleid tot het niet tussentijds bijstellen van de ramingen. Op basis van de schattingsmodule en de uitputtingsbestanden van de PGB's die de SVB beschikbaar heeft gesteld is de last verwerkt in de jaarrekening. Dit betekent een lagere uitgave van € 537.000 dan hetgeen was geraamd.
- Aan het programma Demografie & Leefbaarheid zijn minder apparaatskosten toegerekend aan de afzonderlijke producten. Voor dit programma is dat een voordeel van € 90.000. Voor de analyse van de kostenplaatsen zie paragraaf 8.7.
- Aan kunstbeoefening/-bevordering beleid is € 22.500 minder uitgegeven dan begroot. De projecten waaraan deze gelden besteed zouden worden, worden pas in 2016 uitgevoerd. Er wordt voorgesteld om deze gelden beschikbaar te stellen in 2016 via de Reserve Jaarovergang voor: Kunst in openbare ruimte (€ 15.000) en Project Oldenzijl (€ 7.500).

Hogere lasten dan begroot

- Het Hogeland College (HHC) wordt gecompenseerd voor de te betalen OZB. Het HHC heeft een hogere WOZ-waarde door ver- en nieuwbouw. De hogere compensatie hiervoor was nog niet verwerkt in de begroting. Derhalve is een overschrijding ontstaan van € 35.000.

Overige verschillen

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op dit programma bedraagt € 667.000 minder nadelig (voordelig). Naast bovenstaande toegelichte afwijkingen (per saldo € 614.500 aan voordelige afwijkingen) resteert nog een restant verschil van € 52.500. Dit bestaat uit afwijkingen kleiner dan € 20.000.

8.3 Bestuurszaken

<i>Bestuurszaken</i>			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	3.875.789	3.879.573	3.751.418
Baten	7.838	14.438	23.350
Saldo programma	-3.867.951	-3.865.135	-3.728.068

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op programma 3 is € 137.067 voordelig. Hieronder zijn de belangrijkste verschillen toegelicht.

Lagere lasten dan begroot

- De VRG heeft over de jaren 2014 en 2015 gelden teruggestort aan de deelnemende gemeenten. Het betreft respectievelijk € 27.000 en € 15.000. Reden voor de teruggaven zijn het gerealiseerde resultaat van de GR over 2014 en het verwachte resultaat over 2015.
- Aan het programma Bestuurszaken zijn minder apparaatskosten toegerekend aan de afzonderlijke producten. Voor dit programma is dat een voordeel van € 26.000. Voor de analyse van de kostenplaatsen zie paragraaf 8.7
- De bijdrage voor WO DEAL is conform de primitieve begroting gehanteerd. De werkelijke kosten zijn lager en daarom heeft de GR lagere werkelijke kosten doorberekend. Als gevolg hiervan een voordeel van € 23.000

Overige verschillen

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op dit programma bedraagt € 137.000 minder nadelig (voordelig). Naast bovenstaande toegelichte afwijkingen (per saldo € 91.000 aan voordelige afwijkingen) resteert nog een restant verschil van € 46.000. Dit bestaat uit afwijkingen kleiner dan € 20.000.

8.4 Economie & Maatschappij

Economie en maatschappij

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	26.693.439	25.837.416	24.362.650
Baten	7.512.201	8.114.794	8.347.426
Saldo programma	-19.181.238	-17.722.622	-16.015.224

Het saldo van programma 4 valt € 1.707.398 minder nadelig uit dan begroot. Hieronder staan de belangrijkste oorzaken opgenomen.

Lagere lasten dan begroot

- Op een aantal producten die verband houden met de decentralisatie WMO resteert een saldo van € 574.000 (dit betreft o.a de posten mantelzorg, WTCG/CER en overige posten met betrekking tot de intensivering overige WMO-taken. Deze budgetten zijn in tussentijdse rapportages voorzichtigheidshalve niet afgeraamd aangezien er een onzekerheid rondom de hoogte van de PGB-uitgaven.
- Aan het programma Economie en Maatschappij zijn minder apparaatskosten toegerekend aan de afzonderlijke producten. Voor dit programma is dat een voordeel van € 411.000. Voor de analyse van de kostenplaatsen zie paragraaf 8.7.
- De uitgaven voor bijstandsverlening (BUIG) vallen in 2015 € 156.000 lager uit dan de bijgestelde raming als gevolg van een positievere ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden dan waar in de bijgestelde raming rekening mee gehouden werd.
- Lagere bijdrage in het exploitatietekort over 2015 van Ability ten bedrage van € 145.000.
- Gedurende het jaar zijn de PGB-uitgaven gemonitord. Gezien de verschillen tussen de SVB en de gemeentelijke administratie is het lastig gebleken om de prognose bij te stellen voor wat betreft de te verwachten uitgaven PGB. Dit heeft geleid tot het niet tussentijds bijstellen van de ramingen. Op basis van de schattingsmodule en de uitputtingsbestanden van de PGB's die de SVB beschikbaar heeft gesteld is de last verwerkt in de jaarrekening. Dit betekent lagere uitgaven (€ 128.000 WMO Begeleiding en € 90.000 Hulp bij het Huishouden) dan hetgeen was geraamd.
- De besteding op de zogeheten GIDS-gelden bedroeg in 2015 € 4.000. Dit terwijl er € 61.000 beschikbaar was. Het niet bestede deel van de middelen (€ 57.000) is abusievelijk niet in een bestuursrapportage opgenomen om overgeheveld te worden naar 2016. Als onderdeel van de bestemming van het resultaat wordt voorgesteld dit te corrigeren waardoor de middelen, conform het raadsvoorstel van april 2016, weer beschikbaar zijn voor de

uitvoering van het gezondheidsbeleid in 2016.

- De uitgaven Toelage Huishoudelijk Hulp (HHT-middelen) vallen lager uit dan geraamd. Aan de drie thuiszorginstellingen was in 2015 de helft van de verkregen rijksmiddelen bevoorschot. Van één aanbieder is begin 2016 het niet benutte deel (€ 41.000) terug ontvangen. Derhalve zijn er lagere uitgaven dan geraamd. Vanwege het faillissement van TSN in 2016 is voorzichtigheidshalve de terugontvangst van de niet benutte middelen van deze thuiszorgorganisatie niet verwerkt in de programmarekening. In de decemberrapportage is de helft van het beschikbare bedrag overgeheveld naar 2016. Als onderdeel van de bestemming van het resultaat wordt voorgesteld deze € 41.000 aanvullend over te hevelen naar 2016 zodat deze gelabelde middelen beschikbaar blijven voor de HHT in 2016.
- De bijdrage aan Ability (bijdrage in het tekort) valt € 40.000 lager uit dan waar ramingtechnisch rekening mee gehouden was. Hiertegen over staat een lagere toevoeging aan de reserve WSW (zie ook hoofdstuk 10, mutaties op de reserves). Per saldo heeft dit geen effect op het rekeningresultaat 2015.
- De uitgaven op de beleidsagenda (onderdeel WMO) valt € 30.000 lager uit dan geraamd. Een deel van de werkzaamheden kent een doorloop naar 2016.
- De uitgaven op de beleidsagenda (onderdeel Participatie) valt € 21.000 lager uit dan geraamd. Een deel van de werkzaamheden zijn niet uitgevoerd in 2015.

Hogere lasten dan begroot

- Het saldo van inkomsten en uitgaven voor bijstandsverlening aan zelfstandigen valt in 2015 € 59.000 nadeliger uit dan de geraamd. Dit wordt mede veroorzaakt door de financieringssystematiek waarbij het rijk gebruik maakt van zogeheten 'normbaten'. De werkelijke baten (terugbetalingen) waren lager waardoor een nadeel is ontstaan.

Hogere baten dan begroot

- In 2015 is er voor € 44.000 meer eigen bijdrage WMO via het CAK ontvangen. Voorzichtigheidshalve is de raming, ondanks de toename van het aantal voorzieningen waarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is, gedurende 2015 niet bijgesteld.

Overige verschillen

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op dit programma bedraagt € 1.707.000 minder nadelig (voordelig). Naast bovenstaande toegelichte afwijkingen (per saldo € 1.678.000 aan voordelige afwijkingen) resteert nog een restant verschil van € 29.000.

8.5 Infrastructuur & Milieu

Infrastructuur en milieu

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	9.965.368	9.902.470	11.659.475
Baten	2.656.682	2.935.776	2.891.540
Saldo programma	-7.308.686	-6.966.694	-8.767.934

Het saldo van programma 5 valt € 1.801.240 nadeliger uit dan begroot. Hieronder staan de belangrijkste oorzaken opgenomen.

Hogere lasten dan begroot

- Het onderhoud deklagen Rationeel wegbeheer is € 30.000 hoger uitgevallen dan geraamd en het gevolg van een noodzakelijke reparatie van de Onderdendamsterweg. Dit was echter niet voorzien, de raming is per abuis niet verhoogd in een van de tussenrapportages;
- In 2015 is de overeenkomst voor de realisatie van de spoorlijn voor personenvervoer tussen Roodeschool en de Eemshaven door de betrokken partijen ondertekend. Hiermee is de bijdrage van € 2.000.000 aan te merken als een verplichting die gepresenteerd dient te worden onder de voorzieningen. In de begroting was voor deze post een claim opgenomen in de bestemmingsreserve infrastructuur. Gereserveerd op basis van besluitvorming in de raad van mei 2013 en december 2015. In het hoofdstuk 'Bestemming resultaat en aanvullende voorstellen' zal worden voorgesteld de bestemmingsreserve vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve aangezien de last reeds is verantwoord in de jaarrekening 2015.
- De werkzaamheden van de gemeentewerf t.b.v. het onderhoud aan rioolgemalen en pompinstallaties zijn fors hoger uitgevallen dan geraamd (€ 86.000). Oorzaak van deze overschrijding is een toename van het aantal storingsmeldingen.

Lagere lasten dan begroot

- De werkzaamheden van de gemeentewerf ten behoeve van infrastructuur € 22.000, Gladheidbestrijding € 83.000, Openbaar Groen € 21.000, Begraafplaatsen € 57.000 en Afval € 23.000 vallen lager uit dan begroot. De oorzaak van deze onderschrijdingen is in grote mate toe te schrijven aan het feit dat er gedurende het jaar minder personele capaciteit is ingezet dan begroot.
- De bijdrage aan het Vuilverwerkingsbedrijf is € 48.000 lager dan geraamd en wordt veroorzaakt door een lager afvalaanbod dan verwacht.

Lagere baten dan begroot

- De bijdrage uit het afvalfonds in verband met vergoeding voor verpakkingsmateriaal is € 32.000 lager dan geraamd en heeft te maken met de aangeleverde hoeveelheden materiaal.

Overige verschillen

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op dit programma bedraagt € 1.801.000 nadelig. Naast bovenstaande toegelichte afwijkingen (per saldo € 1.894.000 aan nadelige afwijkingen) resteert nog een voordelig verschil van € 93.000. Dit bestaat uit afwijkingen kleiner dan € 20.000.

8.6 Dienstverlening & Ondersteuning

Dienstverlening en ondersteuning

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	1.873.733	2.043.499	2.156.149
Baten	310.363	367.361	329.632
Saldo programma	-1.563.370	-1.676.138	-1.826.517

Het saldo van programma 6 valt € 150.379 nadeliger uit dan begroot. De lasten laten een overschrijding zien van € 113.000, de baten vallen € 38.000 lager uit. Hieronder staan de belangrijkste oorzaken opgenomen.

Hogere lasten dan begroot

- De doorbelastingen binnen dit programma vallen hoger uit dan geraamd (€ 132.000).

Een toename van de lasten of een afname van de baten leidt in principe tot een hogere doorbelasting richting producten (en andere kostenplaatsen). De grote verschillen op de kostenplaatsen zijn toegelicht onder 8.7 Kostenplaatsen.

Lagere baten dan begroot

- Op de leges vanuit burgerzaken zijn minder baten ontvangen dan geraamd (€ 33.000). Dit is met name te herleiden tot de leges op reisdocumenten. Vanuit een prognose op basis de werkelijke uitgiftes is de begroting gedurende het jaar bijgesteld. Deze bijstelling bleek te positief.

Overige verschillen

Het totale verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op dit programma bedraagt € 150.000 nadelig. Naast bovenstaande toegelichte afwijkingen (per saldo € 165.000 aan nadelige afwijkingen) resteert nog een voordelig verschil van € 15.000. Dit bestaat uit afwijkingen kleiner dan € 20.000.

8.7 Kostenplaatsen

<i>Kostenplaatsen</i>			
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	27.132.982	27.205.760	27.245.399
Baten	27.132.981	27.205.758	27.245.398
Saldo programma	-1	-2	-1

DOORBELASTINGEN ALGEMEEN

De baten en lasten op de kostenplaatsen worden (eventueel via andere kostenplaatsen) toegerekend aan de diverse producten, die onder de programma's vallen.

Een toename van de lasten of een afname van de baten leidt in principe tot een hogere doorbelasting richting producten (en andere kostenplaatsen). Een afname van de lasten of een toename van de baten leidt tot een lagere doorbelasting.

In de analyse hieronder wordt dan ook alleen ingegaan op de wijzigingen die leiden tot de hogere of lagere lasten en baten. De doorwerking hiervan op de producten/programma's (via de doorbelastingen) wordt in de analyse buiten beschouwing gelaten.

Verder zijn de doorbelastingen naar producten in de begroting 2015 mede bepaald door de verdeelsleutel, veelal de geraamde te besteden uren. Dezelfde verdeelsleutel is gehanteerd voor de berekening van doorbelastingen in de jaarrekening 2015.

Voor wat betreft de doorbelastingen aan investeringen en exploitatieopzetten zijn de werkelijk bestede uren gehanteerd. Voor de overige doorbelastingen zijn de geraamde uren aangehouden.

ANALYSE

Hogere lasten dan begroot

- Aan het gemeentehuis wordt momenteel bevingsschade hersteld. De kosten die we hiervoor maken, declareren we rechtstreeks bij de NAM. De uitgaven bedragen € 44.000. Hier staat geen raming tegenover, maar wel een inkomst (zie ook hogere baten dan geraamd). Per saldo resultaatneutraal.

Lagere lasten dan begroot

- De salariskosten laten een onderschrijding zien van € 280.000. Dit komt hoofdzakelijk voort uit de budgetten die gerelateerd zijn aan sociale zaken. Zie voor onderstaande toelichting 'SoZaWe Hoogeland'. Daarnaast zijn er

onderschrijdingen ten aanzien van de loonkosten met betrekking tot WMO (€ 37.000) en Beleidsuitvoering samenlevingszaken (43.000).

- De lasten voor inhuur laten een onderschrijding zien van € 71.000. Gedurende het jaar is de post voor inhuur bij ziekte opgehoogd. Hierop resteert nog een budget van € 22.000. Verder is sprake van minder uitgaven dan geraamd voor de inhuur van een salarisadministrateur en voor vervanging van ziekte (€ 37.000).
- De automatiseringskosten op KCC 3e lijn onderschrijden. Zie voor een nadere toelichting onder het kopje 'SoZaWe Hoogeland'.

Hogere baten dan begroot

- Voor de inzet van capaciteit op het aardgasdossier zijn gedurende het jaar declaraties ingediend bij/via de NCG (Nationaal Coördinator Groningen). Hier is inmiddels een deel van toegekend. De ontvangen bijdrage valt € 30.000 hoger uit dan geraamd.
- De werkzaamheden die worden uitgevoerd voor het herstellen van de bevingsschade aan het gemeentehuis worden rechtstreeks gedeclareerd bij de NAM. Tegenover de ontvangsten (€ 44.000) is geen begroting opgenomen; wel staan hier uitgaven tegenover.
- In 2015 hebben we afval naar Oudehaske vervoerd. De hiervoor ontvangen vergoeding is € 22.000 hoger dan geraamd.

SoZaWe Hoogeland

Met ingang van april 2015 zijn de afdelingen sociale zaken Eemsmond en BMW samengevoegd. Er heeft geen bijstelling plaatsgevonden van de te verwachten kosten voor de bedrijfsvoering. Een aantal zaken (automatiseringskosten, (door te belasten) inhuur en personeelskosten, vergoeding voor huisvestingskosten en de verdeelsleutel) heeft er toe geleid dat voorzichtigheidshalve de budgetten niet neerwaarts bij te stellen. Ten aanzien van deze componenten is per saldo een voordeel ontstaan ten opzicht van de primaire geraamde bedragen van € 272.000.

OVERIGE OPMERKINGEN OVER DE DOORBELASTINGEN

Vanuit de kostenplaatsen hebben we in de begroting lasten toegerekend aan investeringen en aan exploitatieopzetten. Door het toerekenen van apparaatskosten aan investeringen worden deze lasten via de kapitaallasten ten laste van het rekeningresultaat gebracht. Met het toerekenen van lasten aan de exploitatieopzetten zijn de kosten uit het resultaat gehaald. Deze zijn via kapitaalverstrekking in het resultaat van de betreffende grondexploitatie meegenomen.

Deze doorbelastingen zorgen dus voor een verlichting van het rekeningresultaat. In 2015 bestaan deze doorbelastingen in de begroting uit € 219.000. De werkelijke toerekening is € 200.000. Dit geeft dus een nadeel in het rekeningresultaat van € 19.000.

9 WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de (huidige) op de gemeente Eemsmond van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor gemeente Eemsmond is € 178.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	B.L. Meijer		Ir. H.Hoekstra	
Jaar	2015	2014	2015	2014
Functie	Gemeentesecretaris		Griffier	
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	0,889	0,889
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning	94.147	93.134	66.036	64.915
Belastbare onkostenvergoedingen	601	201	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	10.812	11.486	7.212	7.642
Totaal bezoldiging	105.560	104.821	73.248	72.557
Toepasselijk WNT-maximum	178.000	230.474	158.222	204.866

De toepasselijk WNT-maximumbedragen worden niet overschreden.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

10 Algemene dekkingsmiddelen

VOOR MUTATIES OP DE RESERVES

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	294.027	65.725	231.725
Baten	41.920.246	42.013.217	42.424.063
Saldo programma	41.626.219	41.947.492	42.192.338

Analyse van de afwijking tussen de begroting na wijziging en de rekening 2015

Hogere lasten dan begroot

- Tijdens het jaarafsluitingsproces is gebleken dat de voorziening voor dubieze belastingdebiteuren ontoereikend was. Dit heeft geleid tot het doteren van een extra bedrag aan de voorziening van € 145.000. Hier was in de (bijgestelde) begroting geen rekening mee gehouden.
- In het verleden is spaarverlof opgebouwd door medewerkers. Deze voorziening hebben we moeten indexeren, om voldoende voorzien te hebben in het geval het spaarverlof uitgekeerd dient te worden. Dit brengt een niet geraamde last van € 25.200 met zich mee.

Lagere lasten dan begroot

- De afdracht aan loonheffing in het kader van de werkkostenregeling was begroot op circa € 40.000. Door het goed communiceren over mogelijke maatregelen om deze uitgaven terug te dringen, zijn de uitgaven € 26.600 lager uitgevallen.

Hogere baten dan begroot

- De opbrengsten OZB vallen € 198.300 hoger uit dan geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door het feit dat incurante niet-woningen (scholen, overheidsgebouwen) ingaande 2015 inclusief btw zijn getaxeerd. Hierdoor is de waarde voor deze categorie gestegen. Daarnaast is sprake van areaaluitbreiding bij agrarische objecten en is een relatief groot object abusievelijk niet in de raming meegenomen.
- In 2014 zijn we een overeenkomst aangegaan met een revalidatieservice, waarin was vastgelegd dat we diverse hulpmiddelen aan hen zouden verkopen. Deze middelen worden nu door ons gehuurd. De baten uit verkoop van circa € 245.000 hebben we in 2015 ontvangen en verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Lagere baten dan begroot

- In 2015 is € 81.300 minder uit het gemeentefonds ontvangen dan we hadden voorzien. Dit wordt met name veroorzaakt door aanpassingen door het Rijk van fysieke maatstaven (oeverlengte, oppervlakte land en water). Deze mutaties konden door ons niet meer in de begroting 2015 worden verwerkt. Ook zijn door het Rijk correcties doorgevoerd op het aantal bijstandontvangers (hier is door ons in de begroting onvoldoende rekening mee gehouden), maar ook het aantal uitkeringsgerechtigden en lage inkomens is door het Rijk nog gecorrigeerd.

Overige verschillen

Het totaal verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op de Algemene dekkingsmiddelen (voor reservemutaties) bedraagt € 244.846 voordelig. Naast bovenstaande toegelichte afwijkingen resteert nog een verschil van € 26.446 nadelig. Dit bestaat uit afwijkingen kleiner dan € 20.000.

MUTATIES OP DE RESERVES

Mutaties op de reserves

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	1.633.733	9.361.080	9.397.038
Baten	3.730.756	10.655.401	9.974.487
Saldo programma	2.097.023	1.294.321	577.449

Analyse van de afwijking tussen de begroting na wijziging en de rekening 2015

Het totaal verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op de mutaties van reserves bedraagt € 716.900 nadelig.

De mutaties op reserves worden geboekt via het product Reserves naar de betreffende reserves (in de balans). Een onttrekking aan de reserve laat een baat zien op het product Reserves (en dus in het rekeningresultaat) en een toevoeging aan de reserve laat een last zien.

Hogere lasten dan begroot

- Conform de nota Reserves en Voorzieningen wordt een overschot op het geraamde resultaat (lagere verliesbijdrage) van Ability toegevoegd aan de Reserve WSW en een tekort (hogere verliesbijdrage) onttrokken. Het resultaat van Ability valt minder negatief uit dan begroot, waardoor onze toevoeging aan de Reserve WSW € 40.600 hoger uitvalt dan geraamd.

Lagere lasten dan begroot

- Er is € 28.900 minder toegevoegd aan de Algemene reserve dan begroot.

Lagere baten dan begroot

- Er is € 597.600 minder onttrokken aan de Algemene reserve dan begroot.
- De onttrekking aan de Reserve Jaarovergang wordt als baat verantwoord. Aangezien de werkelijke uitgaven op een aantal posten lager uitvallen dan verwacht is er voor € 32.400 minder onttrokken aan de Reserve Jaarovergang. Dit betreft met name de uitgaven voor het herstel van graven.

Bij de Algemene reserve is per saldo (toevoegingen minus onttrekkingen) sprake van een geraamde toevoeging van € 1.727.900 en een werkelijke toevoeging van € 2.296.600.

Een deel van de in de begroting opgevoerde incidentele posten worden onttrokken aan de Algemene reserve. Als gevolg van lagere uitgaven op de diverse incidentele posten (gepresenteerd als voordeel binnen de diverse programma's) wordt minder onttrokken aan de Algemene reserve (een lagere baat, dus hier als nadeel gepresenteerd).

Waar het gaat om incidentele baten, worden deze toegevoegd aan de Algemene reserve. Ook hier is sprake van lagere uitgaven dan geraamd en daardoor een lagere toevoeging (gepresenteerd als nadeel binnen de diverse programma's en als voordeel binnen de Reservemutaties).

Per saldo is binnen de algemene reservemutaties sprake van een nadeel op het resultaat van € 568.700.

Overige verschillen

Het totaal verschil tussen rekening en begroting (na wijziging) op de reservemutaties bedraagt € 716.900 nadelig. Hiervan is in bovenstaande tekst het nadeel van € 641.700 verklaard. Het restant van € 75.200 zijn verschillen kleiner dan € 20.000.

NA MUTATIES OP DE RESERVES (ALG.DEKKINGSMIDD. / ONVOORZ. PLUS RESERVEMUTATIES)

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, na mutaties op reserves

	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lasten	1.927.760	9.426.805	9.628.763
Baten	45.651.002	52.668.618	52.398.550
Saldo programma	43.723.242	43.241.813	42.769.787

11 Staat verloop kapitaaluitgaven

Omschrijving	Nummer begrotingswijziging	Raming (incl. wijzigingen)	Ter beschikking per 01-01-15	In het jaar beschikbaar gesteld	Besteed in 2015	Overschrijding of onder-schrijding (-)	Nog beschikbaar einde boekjaar	Toelichting
Fietspadenplan 2e fase (2010)	0/10, 17/11, 0/12, 0/14, 0/15	1.609.177	1.271.587		58.565	1.213.022	1.213.022	
" " " " - bijdrage	0/10	-1.100.000	-630.974			630.974	-630.974	
		509.177	640.613		58.565		582.048	Naar 2016
Spoorlijn Eemshaven (2012)	0/12, 0/13	2.018.850	2.000.000			-2.000.000	2.000.000	Naar 2016
Vervanging openbare verlichting (2014)	0/14	113.391	7.882		7.731	-151	151	Afgerond
Vervanging openbare verlichting (2015)	0/15	121.771	121.771		21.528	-100.243	100.243	Naar 2016
Duurzaam veilig (2013)	0/13, 0/15	109.500	82.213			-82.213	82.213	Naar 2016
Duurzaam veilig (2014)	0/14, 0/15	139.400	139.400			-139.400	139.400	Naar 2016
Diverse beschoeiingen (2014)	0/14	246.700	127.178		127.904	726	0	Afgerond
Diverse beschoeiingen (2015)	0/15	246.577	246.577		187.834	-58.743	58.743	Naar 2016
Kwaliteitsverbetering Noordpolderzijl (2007)	0/07	506.877	441.058		0	-441.058	441.058	
" " " " - bijdragen	21/09	-310.084	-310.084		0	310.084	-310.084	
							130.974	Naar 2016
GWRP rioleringen mechanisch (2013)	0/13	190.000	107.056		70.285	-36.771	36.771	Naar 2016
GWRP rioleringen overig (2013)	0/13	122.312	95.017		69.615	-25.402	25.402	Naar 2016
GWRP rioleringen vrijverval (2013)	0/13	1.076.968	263.237		216.864	-46.373	46.373	Afgerond
GWRP rioleringen mechanisch (2015)	0/15	199.100	199.100		13.262	-185.838	185.838	Naar 2016
GWRP rioleringen overig (2015)	0/15	101.550	101.550		752	-100.798	100.798	Naar 2016
GWRP rioleringen vrijverval (2015)	0/15	704.200	704.200		574.411	-129.789	129.789	Naar 2016
Voorber.kred.rioleringen mechanisch (2016)	0/15	16.120	16.120		13.000	-3.120	3.120	Afgerond
Voorber.kred.rioleringen overig (2016)	0/15	8.190	8.190		8.190	0	0	Afgerond
Voorber.kred.rioleringen vrijverval (2016)	0/15	56.810	56.810			-56.810	56.810	Afgerond
Minigraver GB (2012)	0/12	24.932	24.932			29.441	0	Afgerond
Maaier/recycler (2013)	0/13, 15/14	31.507	31.507	-12.507	19.124	124	0	Afgerond
Rioolontstopper (2013)	0/13, 15/14	45.000	23.725		21.275	-2.450	2.450	Afgerond
Maaier/recyclers (2014)	0/14	76.938	76.938		74.966	-1.972	1.972	Afgerond
Maaijiek + maaikorf + blower (2014)	0/14	103.527	103.527		0	-103.527	103.527	Naar 2016
Bladzuiger (2014)	0/14	31.980	31.980		0	-31.980	31.980	Naar 2016

Omschrijving	Nummer begrotingswijziging	Raming (incl. wijzigingen)	Ter beschikking per 01-01-15	In het jaar beschikbaar gesteld	Besteed in 2015	Overschrijding of onder-schrijding (-)	Nog beschikbaar einde boekjaar	Toelichting
Trilwals (2015)	0/15	27.389	27.389		0	-27.389	27.389	Naar 2016
Sproeimachine (2015)	0/15	17.857	17.857		0	-17.857	17.857	Naar 2016
Klepelaar (2015)	0/15	16.695	16.695		15.299	-1.396	1.396	Afgerond
<i>Programma 6 Diensten & Ondersteuning</i>								
Mobiele telefonie (2015)	0/15	48.000	48.000		35.784	-12.216	12.216	Naar 2016
Open bak Gemeentebedrijf (2015)	0/15	40.340	40.340		46.340	6.000	-6.000	Afgerond
Tractor Gemeentebedrijf (2015)	0/15	63.275	63.275		0	-63.275	63.275	Naar 2016
tractoren Gemeentebedrijf (2014)	0/14	92.404	72.515			-72.515	72.515	Naar 2016
Bulkmotor Gemeentebedrijf (2014)	0/14	27.500	27.500		0	-27.500	27.500	Naar 2016
Verduurz.verwarming gemeentehuis (2012)	12/13	129.400	36.828		0	-36.828	36.828	Naar 2016
Aanschaf dienstauto Gemeentebedrijf (2013)	0/13, 15/14	29.736	31.736	-2.000	28.149	-1.587	1.587	Afgerond
Motorvoertuigen Gemeentebedrijf (2013)	0/13	202.577	202.577		152.182	-50.395	50.395	Naar 2016

12 Overige gegevens

12.1 SISA-bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF								
BZK	C7C	<div> <div> Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II</div> <div> Provinciale beschikking en/of verordening</div> <div> Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)</div> </div>	<div> <div>Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie</div> <div> Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01 </div> </div>	<div> <div>Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen</div> <div> Aard controle R Indicatornummer: C7C / 02 </div> </div>	<div> <div>Overige bestedingen (jaar T)</div> <div> Aard controle R Indicatornummer: C7C / 03 </div> </div>	<div> <div>Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)</div> <div> Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie</div> <div> Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 04 </div> </div>	<div> <div>Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)</div> <div> Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie</div> <div> Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05 </div> </div>	<div> <div>Toelichting afwijking</div> <div> Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 06 </div> </div>
			1 2003-22624	€ 0	€ 0	€ 85.400	€ 381.430	
			2 2008-20450	€ 0	€ 0	€ 133.306	€ 0	Project dient in samenhang te worden gezien met E6B (2010-38814 en 2012-12594)
			Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing	
					Afspraak	Realisatie	Toelichting afwijking	
					Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 08	Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 09	Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 11	
			1 2003-22624	Nee				
			2 2008-20450	Nee				

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid 2011-2014					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
		Gemeenten	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 04			
			€ 148.482	€ 0	€ 0	€ 0			
OCW	D11	Wet participatiebudget 2014 - overgangsrecht 2015 reserveringsregeling deel educatie	Besteding in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.	Baten in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.					
		Wet participatiebudget							
		Gemeenten	Aard controle R Indicatorenummer: D11 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: D11 / 02					
			€ 20.990	€ 0					
I&M	E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen	Besteding (jaar T) aan samenloop	Besteding (jaar T) exclusief samenloop	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen tot en met (jaar T)	
		Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeenkomsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties						Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
		Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E6B / 01	Aard controle R Indicatorenummer: E6B / 02	Aard controle R Indicatorenummer: E6B / 03	Aard controle R Indicatorenummer: E6B / 04	Aard controle R Indicatorenummer: E6B / 05	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E6B / 06	
		1 2010-38814	€ 1.899	€ 0	€ 1.899	€ 1.899	€ 143.930		
		2 2012-12594	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		

			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding aan samenloop tot en met (jaar T)	Cumulatieve besteding exclusief samenloop tot en met (jaar T)	Cumulatief aandeel provincie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop tot en met (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B/12</i>
		1		€ 0	€ 298.336	€ 143.930	Nee	Project dient in samenhang te worden gezien met C7C (2008-20450) en E6B (2012-12594)
		2		€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Project dient in samenhang te worden gezien met C7C (2008-20450) en E6B (2010-38814)
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B/02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B/03</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B/04</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B/05</i>	
		1	2014-28106	€ 3.051	€ 3.051	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/10</i>	
		1	2014-28106	€ 3.709	€ 3.709	n.v.t.	Ja	

SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1))	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;			
				inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03			
		1	61651 Eemmond	202,65	1,89			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2015 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 5.540.023	€ 143.328	€ 278.915	€ 1.785	€ 68.730	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 51.423	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2015 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 53.879	€ 65.000	€ 5.731	€ 9.129	€ 25.252	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

12.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

13 Bestemming resultaat en aanvullende voorstellen

Bestemming rekeningresultaat 2015

Het resultaat van de jaarrekening 2015 is € 31.807 voordelig. Wij stellen u voor dit rekeningsaldo toe te voegen aan de Algemene Reserve. De stand van de Algemene Reserve op 31 december 2015 bedraagt hiermee € 8.626.517.

Aanvullende voorstellen

Aanvullend op de toevoeging van het positief rekeningresultaat worden onderstaande voorstellen gedaan betreffende een aantal reserves.

Reserve gladheidbestrijding

In de nota reserves en voorzieningen is aangegeven dat de stand van deze reserve maximaal € 66.000 mag zijn.

Wij stellen voor een bedrag van € 2.111 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve door middel van een begrotingswijziging in 2016.

Reserve decentralisaties

In 2015 is ten aanzien van de decentralisatie 'Jeugdwet' een overschot van € 409.620 en op de decentralisatie 'WMO' een overschot van € 593.751 gerealiseerd. Ten aanzien van de decentralisaties is afgesproken budgetneutraliteit na te leven. Voorgesteld wordt het totaalbedrag (€ 1.003.371) toe te voegen aan een nieuw in te stellen reserve 'Decentralisaties'. Op deze wijze blijft het geld beschikbaar, in een bestemmingsreserve, voor de zorg en wordt het niet toegevoegd aan de algemene reserve.

Doel van de reserve

De reserve wordt ingesteld voor het dekken van financiële tekorten bij de uitvoering van de decentralisaties.

Wanneer toevoeging

Indien de inkomsten vanuit het rijk hoger zijn dan de uitgaven die toe te rekenen zijn aan de decentralisatie wordt het surplus toegevoegd aan de reserve.

Wanneer onttrekking

Indien de uitgaven die toe te rekenen zijn aan de decentralisatie hoger zijn dan de inkomsten vanuit het rijk wordt het tekort onttrokken aan de reserve.

Eventuele bovengrens

Er geldt voor deze reserve geen bovengrens.

Reserve grondbedrijf

Ten laste van het resultaat van de rekening 2015 is een bedrag van € 16.075 verwerkt voor de kosten van de inkoopgarantieregeling. Ter dekking van deze kosten is de reserve grondbedrijf ingesteld. In 2015 is een onttrekking aan de

reserve verantwoord van €13.510. Voorgesteld wordt het verschil van € 2.565 eveneens uit de reserve grondbedrijf vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve en dit door middel van een wijziging op de begroting in 2016 te verwerken.

Reserve jaarovergang

Het jaarrekeningresultaat is mede tot stand gekomen door een per saldo te hoge toevoeging aan de reserve jaarovergang van € 42.055. Hieronder staat de specificatie weergegeven:

	<i>te veel naar RIO; vrijval naar AR</i>	<i>Te weinig naar RIO; aanvullen uit AR</i>
Verlichting Johan van Veenplein	7.500	
Kapitaallasten investering Boukemapark	4.374	
Toelage huishoudelijke hulp		40.876
Regionale gebiedsvisie	75.000	
Centrumvisie Uithuizen		21.206
Landelijke voorzieningen WOZ, BRK, BGB e.d.	17.263	
	<u>104.137</u>	<u>62.082</u>

Voorgesteld wordt dit in 2016 te corrigeren ten gunste van de Algemene reserve.

Onderdeel van deze specificatie is een aanvulling vanuit de Algemene reserve naar de reserve jaarovergang van € 21.206. Op het product Wonen is op de categorie overige kosten algemene plannen een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld voor de centrumvisie Uithuizen. Bij de Decemberrapportage 2015 is € 75.000 overgeheveld naar 2016. In 2015 is € 53.794 uitgegeven. Het restant van het budget moet wel beschikbaar blijven voor dit doel. Voorgesteld wordt het restantbedrag (€ 21.206) bij de rekening alsnog over te overhevelen naar de reserve jaarovergang.

Verder staat in de specificatie een aanvulling vanuit de Algemene reserve naar de reserve jaarovergang van € 40.876. Op het product Maatwerk voorzieningen immateriële Wmo is op de categorie toelage huishoudelijke hulp een bedrag van € 243.015 begroot voor de toelage huishoudelijke hulp. Bij de Decemberrapportage 2015 is € 121.507 overgeheveld naar 2016. In 2015 is € 80.632 uitgegeven. Het restant van het budget moet beschikbaar blijven voor de toelage huishoudelijke hulp. Voorgesteld wordt het restantbedrag (€ 40.876) bij de rekening alsnog over te hevelen via de reserve jaarovergang naar 2016.

Op het product Gezondheidsbeleid is in 2015 een bedrag van € 61.000 begroot voor het project 'Gezond in de stad' (GIDS-gelden). In 2015 is slechts € 4.000 uitgegeven. Het restant van de middelen is in 2015 abusievelijk niet overgeheveld naar 2016, terwijl het project in 2016 wel een vervolg krijgt. Voorgesteld wordt dit restantbedrag (€ 57.000) in 2016 ten laste van de algemene reserve beschikbaar te stellen.

Op het product Kunstbeoefening en –bevordering beleid is in 2015 een bedrag

van € 15.000 begroot voor de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid. In 2015 is dit budget niet aangewend. De uitvoering zal in 2016 plaatsvinden. Voorgesteld wordt het bedrag in 2016 ten laste van de algemene reserve beschikbaar te stellen.

Het college heeft ingestemd met de collegeadviezen 'subsidieaanvraag Driehoek Oldenzijl' van 15 december 2015 en 'subsidieaanvraag buurtbudget buurtvereniging Lageweg' van 4 maart 2015. Deze subsidies van totaal € 8.700 zijn in 2015 niet uitbetaald aangezien nog niet aan alle voorwaarden werd voldaan terwijl er wel budget beschikbaar was. Voorgesteld wordt het budget in 2016 ten laste van de algemene reserve beschikbaar te stellen.

In 2015 is een bedrag van € 15.000 beschikbaar gesteld voor de inzet van BOA's. Wegens ziekte is niet het hele budget besteed. Voorgesteld wordt het restantbudget (€ 8.812) in 2016 ten laste van de algemene reserve beschikbaar te stellen voor de inzet van BOA's.

Voorgesteld wordt het restantbedrag van de Klijnsmagelden van 2015 (€ 7.700) ten laste van de algemene reserve beschikbaar te stellen in 2016 voor de uitgaven die verband houden met herijken van het minimabeleid waarbij eveneens gekeken wordt naar nieuwe mogelijkheden om de armoede- en schuldenproblematiek aan te pakken.

Spoorlijn Eemshaven

In 2015 is de 'Samenwerkingsovereenkomst inzake realisatie spoorlijn Roodeschool – Eemshaven voor personenvervoer' getekend. Op 3 december 2015 is het voorstel 'beschikbaar stellen maximale budget spoorlijn' door de raad goedgekeurd.

Het budget van de spoorlijn is in 2012 opgevoerd als een investering met maatschappelijk nut, die in één keer wordt afgeschreven. De kapitaallasten bleven de afgelopen jaren beschikbaar in de reserve infrastructuur.

Naar aanleiding van het voorstel is in 2016 met een begrotingswijziging het bedrag van € 2.000.000 vanuit de reserve infrastructuur beschikbaar gekomen op het product infrastructuur.

Achteraf gezien is de uitwerking van dit raadsvoorstel in de begroting 2016 technisch gezien niet juist. In de jaarrekening 2015 is het bedrag van € 2.000.000 als last verantwoord op het product infrastructuur een daarmee toegevoegd aan een nieuw ingestelde voorziening infrastructuur (zie hoofdstuk 5.3 toelichting op de balans, onderdeel voorzieningen). Het budget van de spoorlijn is een subsidie aan een investering in plaats van een investering met maatschappelijk nut.

Wij stellen voor het bedrag van € 2.000.000 op het product Infrastructuur in 2016 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve. Vervolgens stellen wij voor de investering 'spoorlijn Eemshaven (2012) te laten vervallen. Dit kan door middel van een begrotingswijziging in 2016 worden verwerkt.

Gevolgen van de rekening 2015 en de begroting 2016 op de stand van de Algemene Reserve

Overzicht algemene reserve 2016

- na bestemming resultaat € 8.626.517

Begrotingswijziging in 2016 'gevolgen jaarrekening 2015'

- Vrijval reserve infrastructuur t.g.v. AR	€ 2.000.000
- Vrijval reserve gladheidbestrijding	€ 2.111
- Correctie te veel overgeheveld naar RJO	€ 42.055
- Toevoeging vanuit de AR aan res.decentralisaties -/-	€ 1.003.371
- GIDS-gelden -/-	€ 57.000
- uitvoering kunst- en cultuurbeleid -/-	€ 15.000
- subsidie Driehoek Oldenzijl/buurtbudget -/-	€ 8.700
- inzet BOA's -/-	€ 8.812
- Vrijval reserve grondbedrijf t.g.v. AR	€ 2.565
- Klijnsmagelden -/-	€ 7.700
- Stand Algemene reserve	€ 9.572.665

Rekening houdend met bovenstaande begrotingswijzigingen, met de in de begroting 2016 opgevoerde en bij de begrotingsbehandeling vastgestelde onttrekkingen en toevoegingen aan de Algemene Reserve en met de al vastgestelde begrotingswijzigingen (per saldo een geraamde onttrekking van € 2.082.162) bedraagt de algemene reserve op 31 december 2016 € 7.490.503.

Stand Algemene reserve 2017 – 2019

2017: € 7.039.872

2018: € 7.284.819

2019: € 7.927.652

Betekenis gebruikte afkortingen

APV	→ Algemene Plaatselijke Verordening
ANVS	→ Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming
AR	→ Algemene Reserve
AWBZ	→ Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BA	→ Basis Administratie
BBV	→ Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	→ Bijstand Besluit Zelfstandigen
BC	→ Bestuurs Commissie
BGT	→ Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIBOB	→ Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur
BMW(E)	→ Bedum Marne Winsum (Eemsmond)
BNG	→ Bank voor Nederlandse Gemeenten
BO	→ Bestuurlijk Overleg
BTW	→ Belasting toegevoegde waarde
BUIG	→ Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
B&W	→ Burgermeester & Wethouders
BWO	→ Bestuurlijk Waddenzee Overleg
CBS	→ Centraal Bureau voor de Statistiek
Cbs	→ Christelijke basisschool
CGE	→ Coördinatiegroep Eemsdelta
CJG (NG)	→ Centrum voor Jeugd & Gezin (Noord-Groningen)
Coelo	→ Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden
DAL	→ Delfzijl, Appingedam, Loppersum
DEAL	→ Delfzijl Eemsmond Appingedam Loppersum
DHW	→ Drank en Horeca Wet
EDR	→ Eems Dollard Regio
ELO	→ Elektronische Overheid
EZ	→ Economische Zaken
FTE	→ Full Time Eenheid
GBA	→ Gemeentelijke Basis Administratie
GFT	→ Groente-, Fruit- Tuinafval
GGD	→ Geestelijke Gezondheid Dienst
GHOR	→ Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GR	→ Gemeenschappelijke Regeling
G(W)RP	→ Gemeentelijk (Water-) en rioleringsplan
HHC	→ Het Hogeland College
H&OG	→ Hulpverlening & Openbare Gezondheidszorg
HO	→ Huishoudelijke Ondersteuning
HR 21	→ Functiewaarderingsstelsel voor gemeentes
IAU	→ Incidentele Aanvullende Uitkering
IBA	→ Individuele Behandeling Afvalwater
IBT	→ Inter Bestuurlijk Toezicht
ICT	→ Informatie Communicatie Technologie
IGS	→ Inter Gemeentelijk Samenwerkingsverband
IMP	→ Integraal Management Plan
IOAW	→ Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	→ Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
ISV	→ Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IT	→ Informatie Technologie
IVB	→ Integraal Veiligheids Beleid
JAP	→ Jongeren Activiteiten Plek

JOP	→ Jongeren Ontmoetings Plek
KCC	→ Klant Contact Centrum
LTA	→ Lange termijn Agenda
MER	→ Milieu effect rapportage
MIRT	→ Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte Transport
MJD	→ Maatschappelijke Dienst Verlening
MKB	→ Midden en Klein Bedrijf
MT	→ Management Team
NAM	→ Nederlandse Aardolie Maatschappij
NCG	→ Nationaal Coördinator Groningen
NIEGG	→ Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NPZ	→ Noordpolderzijl
NV	→ Naamloze Vennootschap
NZV	→ Noorderzijlvest (Waterschap)
OBS	→ Openbare Basis School
OGGz	→ Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OZB	→ Onroerende Zaak Belasting
P&C	→ Planning & Control
PGB	→ Persoons Gebonden Budget
P&O	→ Personeel & Organisatie
PRW	→ Programma Rijke Waddenzee
RJO	→ Reserve Jaar Overgang
ROC	→ Regionaal Opleidings Centrum
RWB	→ Rationeel Wegbeheer
RWE	→ Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk
SoZa	→ Sociale Zaken
SISA	→ Single Information Single Audit
SoZa	→ Sociale Zaken
STRONG	→ Structuurvisie Ondergrond
SUW	→ Stichting Uithuizer Woningbouw
SVB	→ Sociale Verzekerings Bank
SZW	→ Sociale Zaken & Werkgelegenheid
TOP	→ Toeristische Opstap Punt
Uhm	→ Uithuizemeeden
UVP	→ Uitvoeringsprogramma
UWV	→ Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VGG	→ Vereniging Groninger Gemeenten
VKB	→ Volks Krediet Bank
VNG	→ Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOG	→ Verklaring Omtrent Gedrag
VRG	→ Veiligheids Regio Groningen
VTH	→ Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVV	→ Vereniging Vreemdelingen Verkeer
WABO	→ Wet Algemene Bepaling Omgevingsrecht
WEB	→ Wet Educatieve Beroepsonderwijs
Wet Fido	→ Wet Financiering decentrale overheden
WLP	→ Woon & Leefbaarheid Plan
WMO	→ Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	→ Waardering Onroerende Zaken
WSW	→ Wet Sociale Werkvoorziening
WWB	→ Wet Werk en Bijstand